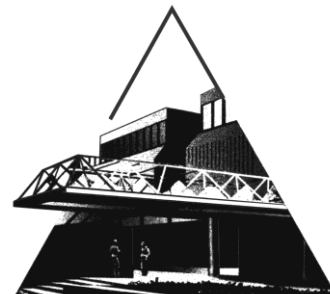

*Міністерство освіти і науки України
Національна спілка архітекторів України
Українська академія архітектури
Київський національний університет будівництва і архітектури
Politechnika Krakowska * Politechnika Lubelska * ДП "ДІПРОМІСТО"*

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ПАМ'ЯТІ
ПРЕЗИДЕНТА УАА
ВАЛЕНТИНА ШТОЛЬКА

**СУЧАСНА АРХІТЕКТУРНА
ОСВІТА.
КОНЦЕПТУАЛЬНІСТЬ
АРХІТЕКТУРНОЇ
ТВОРЧОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ
XII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
19 листопада 2020 року
КИЇВ – КНУБА**

Київ 2022

УДК 71; 72

С 89

*Рекомендовано до видання на засіданні вченої ради
архітектурного факультету № 5 від 28 грудня 2021 року*

Сучасна архітектурна освіта. Концептуальність архітектурної
С 89 творчості: матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції
19 листопада 2020 р. – К.: КНУБА, 2022. – 155 с.

Розглянуто: теоретичні та прикладні аспекти архітектурної творчості, концептуальні підходи в архітектурному проектуванні і дизайні, методики впровадження концептуального проектування до архітектурного навчання, тенденції розвитку форм архітектурної освіти, концептуальні аспекти творчості видатних архітекторів.

Конференція присвячується пам'яті президента УАА Валентина Штолька.

Призначено для дослідників проблем архітектурної освіти та інших наукових напрямів у сфері архітектури і дизайну, викладачів вищих навчальних закладів, архітекторів, студентів архітектурних факультетів.

УДК 71; 72

© КНУБА, 2022

ЗМІСТ

Кащенко О.В.	Концептуальність архітектурної творчості	10
Куцевич В.В.	Пам'яті Президента Української академії архітектури Штолька Валентина Григоровича	13
Тимошенко М.М.	Валентин Штолько – лицар напівголодної архітектури	17
Слепцов О.С.	Презентація книги до 90-річчя КНУБА: "Віктор Чепелик: Архітектор, Дослідник, Педагог"	23
Агєєва Г.М.	Гармонізація архітектурного середовища аеропортів засобами мистецтв	26
	Набуття майбутніми архітекторами навичок публічної діяльності	28
Бадюл М.Г., Черкас П.Ю., Провіз Д.Е.	Впровадження концептуальних завдань в освітні програми творчих дисциплін	30
Бачинська Л.Г.	Концептуальність архітектурної творчості: причини виникнення	32
Брідня Л.Ю., Галак К.Т.	Роль макетування у сучасній архітектурній освіті	35
Голубчак К.Т.	Методика дизайн-мислення в архітектурній освіті як інноваційний засіб формування креативності майбутніх архітекторів	37
Гомон О.О.	Концептуальна методика проектування освітніх комплексів на основі уніфікованих блок-модулів	39

Давидов А.М., Коломієць А.В.	Синтез мистецтв у підготовці архітекторів	41
Дивак В.І.	Особливості формування архітектурно-художнього образу розширення музеїв	43
Дорошенко Ю.О.	Системний аналіз, творчість, креативність та евристика в архітектурній освіті	45
Єжова О.І.	Коворкінг-центр – офіс майбутнього (Концептуальні підходи в архітектурному проектуванні і дизайні)	47
Житкова Н.Ю.	Концептуальне проектування в галузі архітектури промислових будівель, як важелі вдосконалення і розвитку	49
Касім Мохаммед Басім Касім	Методологічні основи здійснення архітектурного дисертаційного дослідження	52
Куцевич В.В.	Сучасні концепції формування громадських просторів	54
Ладан Т.М.	Авторська методика концептуального архітектурного проектування на основі малювання архітектурно-художніх фантазій – «КАП ФАХ» («CAD AAF») при вивченні теоретичних дисциплін з Історії архітектури на 2 та 3 курсах Архітектурного факультету КНУБА	56
Ладан Т.М., Шиндяпін Д., Блохіна Є.Є., Терещенко Д., Зарицька А.	Філософські концепції буття в архітектурно-художніх фантазіях у жанрі наукової фантастики «кіберпанк» (життя у космосі та під водою)	58

Ладан Т.М., Хівренко А.	Концепції лікувальних закладів в архітектурно-художніх фантазіях (життя у космосі та під водою)	60
Ладан Т.М., Муравська В., Булатова К.	Концепції духовного розвитку та філософії «дзен» в архітектурно-художніх фантазіях (життя під водою)	61
Ладан Т.М., Сабен-Гуз Ю., Саченко І.	Концепція «IV інтернаціоналу» в архітектурно-художніх фантазіях (життя над та під водою)	62
Ладан Т.М., Нестеренко В., Тихолоз О., Сергієнко Д.	Концепція «рятівного ковчегу» в архітектурно-художніх фантазіях (життя під водою)	64
Ладан Т.М., Троїцький І., Пузіна К., Костюченко Д.	Концепції розвитку філіалів КНУБА в архітектурних фантазіях (життя над та під водою)	66
Ладан Т.М., Пелих А.	Концепції житлових будівель в архітектурних фантазіях (життя у космосі та під водою)	68
Меженна Н.Ю.	Концепції сучасних виставкових просторів	69
Новосад І.Г.	Особливість формування концептуального підходу в архітектурному проектуванні і дизайні	71
Русевич Т.В.	Архітектурна семіотика – шлях підвищення професійної архітектурно-художньої майстерності	73

Тімохін В.О.	Нотатки до «Концепції реформування масової архітектурної освіти» в Україні	76
Трегуб Н.Є.	Особливості магістерської ОПП «Концептуальний дизайн» для фахівців з дизайну предметно-просторового середовища	78
Ушаков Г.Н.	Концепція вільної форми в сучасній архітектурі	80
Шебек Н.М.	Концептуальне проектування містобудівних об'єктів в освіті архітекторів	83
Юрчишин О.М., Моркляник О.І.	Застосування концептуального підходу	86
Астанін М.О.	Стилістичний зв'язок школи Баухаус із архітектурою ХХІ століття	88
Бачинська О.В.	Порівняння концепції храму та молитовного будинку	89
Бончик В.Ю., Кащенко Т.О.	Архітектурні особливості організації закладів освіти в постпромислових об'єктах	92
Васильченко Д.К.	Сучасні тенденції в архітектурному проектуванні закладів позашкільної освіти	94
Дін Ян	Необхідність концептуального підходу в сучасній китайській архітектурі на національних засадах	95
Дунаєвський Є.Ю., Слепцов О.С.	Вплив історичного надбання на сучасність та майбутнє у сакральній архітектурі	96

Каранда А.О.	Методичний підхід щодо концептуального проектування спеціалізованих культурно-пізнавальних парків для проектування в учбовому процесі	98
Мустафа Махмуд Абдулгані	Поняття вузла міської структури в існуючих теоретичних дослідженнях	100
Пархомчук М.С.	Трансформація традиції в проектах Шігеру Бана	102
Соколова А.В., Мержієвська Н.Ю.	Нові тенденції, технології, теорії, практики в архітектурно-образній структурі оранжерейних комплексів	103
Тютіна Л.В.	Архітектурні стилі та пластична мова	105
Філіппова Д.І.	Музеї та машини: Реальна архітектура та віртуальний світ	107
Церковна О.Г., Вороніна А.О.	Концептуальні підходи до організації просторів з фонтанами у населених пунктах України	109
Чжао Хунцзюань	Методические основы архитектурно-планировочной организации реабилитационных центров для людей пожилого возраста (на примере КНР)	111
Шереметьєва В.В.	Сучасні методи та тенденції розвитку архітектурної освіти	112
Антонюк Т.Є., Малік Т.В.	Особливості розробки інтер'єрів готелів відповідно до норм міжнародних екологічних сертифікацій	115

Бакр А., Ладан Т.М.	Застосування художніх та архітектурних аналогів у архітектурі майбутнього (підводна архітектура, проект «Батискаф-2020»)	117
Башкатова А.Г., Кравченко І.Л.	Аналіз концептуальних підходів до адаптації об'єктів історичної спадщини під сучасні громадські функції	119
Басараб В., Ладан Т.М.	Концептуальні підходи в архітектурному проектуванні і дизайні: Вітрило як формоутворюючий елемент в концептуальному архітектурному проектуванні	121
Бондаренко Ю.С.	Перспективні тенденції розвитку дизайну інтер'єрів тимчасового житла	123
Бусел А., Ладан Т.М.	Підводний центр мистецтв «Аква-арт»	126
Григор'єва В.О., Малік Т.В.	Особливості стилізації об'єктів предметно-просторового наповнення закладів харчування етнічностильового спрямування	127
Загородній Д.М., Третяк Ю.В.	Методи створення психологічного комфорту в інтер'єрі мобільного житла	128
Зузяк А.Б.	Філософія метаболізму в архітектурній творчості Кендзо Танге	130
Кравченко В.В.	Особливості формування внутрішнього простору медіатек	132
Кравченко І.Л., Кочерга Є.М.	Актуальність висвітлення у навчальних програмах архітектурної освіти специфіки проектування багатофункціональних громадських споруд	134

Панченко О.О., Биковський Р.В.	Особливості планувально-організаційної структури освітньо-наукових комплексів дослідження водних ресурсів	136
Петренко Ю.В.	Реновація промислового середовища як каталізатор економіко-культурного розвитку міста	137
Хараборська Ю.О., Силицька А.О.	Сучасні реалії вирішення проблем безхатченків на базі закордонного досвіду та сучасних технологій	139
Шебек Н.М., Пугаєва Є.П.	Концептуальне проектування рекреаційно- оздоровчих містобудівних об'єктів	140
Шебек Н.М., Туровець О.Ю.	Обґрунтування доцільності формування багатофункціонального центру в зоні впливу аеропорту «Боріспіль»	142
Щурова В.А., Ян Ченчжо	Концептуальність використання національних традицій при формуванні архітектурного середовища висотних готелів в Китаї	144
Nicole Caruso	Redesign the post-covid city in Italy: the new policies of urban perspectives of today's transformation	146
Krystyna Paprzyca	Wright - Chicago - Prairie Style	148
Șerban Țigănaș, Dana Opincariu	Form follows concept. Focusing on design process for architectural students	150
Șerban Țigănaș, Dana Opincariu	Well temperate creativity	152

Концептуальність архітектурної творчості

Наука спрямована на формування нових знань про людину, оточуючий нас світ, технології. Наука на основі законів, правил, логіки, гіпотез вивчає історію, сучасність, прогностичне майбутнє.

Творчість – це відтворення на основі відчуття образів нової реальності, дійсності, що має художню, матеріальну цінність.

Архітектурна діяльність органічно поєднує науку і художню творчість, закономірність, логіку і інтуїцію, формуючи особливий тип діяльності – архітектурну творчість.

Еволюція архітектурної творчості характеризується спрямованістю до раціональності, новизни через злам стереотипів, «прорив» проблемності, відкидання псевдотворчості, рутини, прагнучи до ідеальної творчості, орієнтованої на майбутнє.

Так, на початку ХХ ст. відомий архітектор Сант-Еліа проголосив маніфест футуристичної архітектури, відзначаючи, що «...футуристичний будинок повинен бути схожим на величезну машину...», міста мають трансформуватися в багаторівневі структури. В майбутньому футуристичні заклики вплинули на формування ідей та естетики модернізму, функціоналізму та наступних новаторських архітектурних течій.

Архітектори-філософи, творці-експериментатори ХХ ст. – К. Мельников, В. Татлін, Ле Корбюзьє, В.Гропіус, П. Меймон, К. Доксіадіс, К. Танге, О. Німейєр та інші створили маяки майбутнього, відкрили творчі напрямки, що сприяли формуванню прогресивних тенденцій свого часу.

ХХІ століття привнесло в розвиток архітектури нові інформаційні технології, конструктивні рішення, сучасну філософію організації архітектурного простору. Прогресивна концептуальна архітектурна творчість має на меті створення образу майбутнього природно – архітектурного довкілля.

Феномен архітектурної творчості органічно пов'язаний з моделюванням майбутнього на основі авторської концепції, що є рефлексією на рутинну діяльність. Концептуальність архітектурного проектування має запобігти випадковості в архітектурі завдяки обґрунтованості прогностичного науково-творчого мислення.

Авангардним в реалізації концептуальних ідей є конкурсне проектування. Цьому має сприяти навчальний процес підготовки архітекторів, логічно побудований за системою – від фундаментальних основ архітектури до інноваційності формування творчої особистості.

Бажаю успіхів учасникам конференції в розвитку концепцій архітектурної творчості і освіти!

*Декан архітектурного факультету Київського національного
університету будівництва і архітектури,
Заслужений працівник освіти України,
д.т.н., професор*

Олександр Кащенко

Introduction

Conceptuality of architectural creativity

Science is aimed at forming new knowledge about human, the world around us, and technology. Science on the basis of laws, rules, logic, hypotheses studies history, modernity, prognostic future.

Creativity is a reproduction based on a sense of images of a new reality, a reality that has artistic and material value.

Architectural activity organically combines science and artistic creativity, regularity, logic and intuition, forming a special type of activity – architectural creativity.

The evolution of architectural creativity is characterized by a focus on rationality, novelty through the breaking of stereotypes, a "breakthrough" of problems, rejection of pseudo-creativity, routine, striving for ideal creativity, oriented towards the future.

So, at the beginning of the XX th century the famous architect Sant`Elia proclaimed a manifesto of futuristic architecture, noting that "...a futuristic house should be like a huge machine...", cities should be transformed into multi-level structures. In the future, futuristic appeals

influenced the formation of ideas and aesthetics of modernism, functionalism and subsequent innovative architectural currents.

Architects-philosophers, creators-experimenters of the XX th century – K. Melnikov, V. Tatlin, Le Corbusier, V. Gropius, P. Maymont, K. Doxiadis, K. Tange, O. Niemeyer and others created lighthouses of the future, opened creative directions that contributed to the formation of progressive trends of their time.

The XXI st century brought new information technologies, constructive solutions, and a modern philosophy of architectural space organization to the development of architecture. Progressive conceptual architectural creativity aims to create an image of the future natural-architectural environment.

The phenomenon of architectural creativity is organically connected with the modeling of the future based on the author's concept, which is a reflection on routine activity. The conceptuality of architectural design should prevent randomness in architecture due to the validity of prognostic scientific and creative thinking.

Competitive design is avant-garde in the implementation of conceptual ideas. This should be facilitated by the educational process of training architects, logically built according to the system – from the fundamental foundations of architecture to the innovativeness of the formation of a creative personality.

I wish success to the participants of the conference in the development of concepts of architectural creativity and education!

*Head of the Department of Architecture,
Kyiv National University
of Construction and Architecture,
Honoured Researcher of the education of Ukraine,
Doctor of Technical Sciences, professor*

Olexandr Kashchenko

В.В. Куцевич,
д. арх., професор, завідувач кафедри
Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд КНУБА

ПАМ'ЯТІ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ АРХІТЕКТУРИ ШТОЛЬКА ВАЛЕНТИНА ГРИГОРОВИЧА

Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану.
В барельєфах печалі уже їм спинилася мить.
А підмайстри іще не зробились майстрами.
А робота не жде. Її треба робить...
Ліна Костенко

Валентин Григорович Штолько народився 14.11.1931 року у селі Вікнино Гайворонського району Кіровоградської області у селянській родині. Навчаючись у сільській школі, він проявляв здібності до рисування, і початки його вдачі яскраво виявилися під час навчання.

Буремні роки Другої Світової війни зробили його рано дорослим.

У 1950 році він успішно склав іспити до архітектурного факультету Київського державного художнього інституту (КДХІ), а в 1956 р. отримує диплом архітектора-художника.

За порадою доктора мистецтвознавства Г.Н.Логвина після закінчення КДХІ для більш заглибленого вивчення архітектури В.Г.Штолько пішов на будівництво, де працював десятником, виконробом, начальником дільниці тресту УПБ. За три роки наполегливої праці на будівельних майданчиках Києва він брав участь у зведенні житла і громадських будівель і споруд у Києві.

У вересні 1959 р. Штолько працював у НДІЕП Академії будівництва і архітектури УРСР на посаді старшого архітектора. У 1961 році за високі виробничі показники був переведений на посаду керівника групи архітекторів. У цей час В.Г.Штолько розробляв ряд експериментальних проектів споруд літнього типу з тентовим покриттям і брав участь у конкурсному проектуванні з планування і забудови експериментального житлового району в київській Дарниці та низки інших об'єктів.

Крім того, відрізняючись великою енергією та зібраністю, В.Г.Штолько, окрім проектної роботи, займався науковими дослідженнями, які пов'язані із застосуванням у будівництві тентових і пневматичних покриттів.

У листопаді 1962 року В.Г.Штолько без відриву від виробництва вступає до аспірантури Академії будівництва і архітектури (АБА) УРСР. У 1963 році в зв'язку з реорганізацією і ліквідацією НДІЕП В.Г.Штолько був переведений у новостворюваний «Зональний науково-дослідний і проектний інститут типового і експериментального проектування житлових будинків та громадських будівель і споруд», м. Київ (КІЇВЗНДІЕП) на посаду головного архітектора проектів.

Поєднання реального проектування та наукової діяльності сприяло тому, що у 1967 році В.Г.Штолько успішно захищає кандидатську дисертацію на тему «Дослідження архітектурно-конструктивних рішень тентових покриттів».

Із 1968 року він курує відділом АКБ-2 КІЇВЗНДІЕП, одночасно бере участь у розробленні цілого ряду проектів відповідальних об'єктів: експериментального готелю літнього типу «Тарасова гора» у м. Каневі, експериментального готелю на 420 місць з використанням грибоподібних конструкцій у м. Черкаси, серії літніх кінотеатрів та проекту експериментального кінотеатру на 1200 місць і ряду проектів житлових будинків та громадських будівель і споруд.

У цей період починається і його педагогічна діяльність на архітектурному факультеті Київського державного художнього інституту.

Із 1978 року В.Г.Штолько керівник АКБ-4 «КІЇВЗНДІЕП». Під його безпосереднім керівництвом розробляється велика кількість проектів об'єктів з великопрогонними покриттями, які відрізняються новизною рішень та відображали новітні на той час дослідження науки і техніки будівельного виробництва. Серед цих об'єктів: павільйон «Транспорт, меліорація та водне господарство» на ВДНГ УРСР, криті ринки у Києві і Чернівцях та ін.

Будучи керівником АКБВ Г.Штолько, одночасно проводив велику науково-дослідну роботу, був завідуючим лабораторії ефективних просторових систем. Результати експериментального проектування і наукових досліджень відображені у його першій книзі «Архитектура сооружений с всячими покрытиями» (1979).

Впродовж 1963-1985 років у КІЇВЗНДІЕП була виконана комплексна робота з розроблення та впровадження всячих покриттів у практику будівництва громадських будівель і споруд. Завдання полягало не тільки у створенні широкої типології таких систем, а й у зведенні їх з уніфікованих збірних конструкцій та елементів заводського виготовлення для застосування у масовому будівництві. Ця робота була відзначена

Державною премією УРСР у галузі науки і техніки 1982 року. Серед лауреатів був і В.Г.Штолько.

Уперше в Україні довелося виконати широку програму досліджень, наукових розробок і практичних дій на основі створення класифікації типів висячих покриттів, розроблення генотипів їх форм, шляхом послідовного множення яких можливо перекривати необмежені площі. У межах програми було розроблено проекти громадських будівель і споруд з висячими покриттями. Серед них тентове покриття ресторану «Тарасова гора» у Каневі, споруди Житнього ринку з висячими покриттями у Києві.

За видатні заслуги в розвитку архітектури у 1982 році Указом Президії Верховної ради УРСР В.Г.Штольکو було присуджено почесне звання «Заслужений архітектор України».

Результати проведених досліджень та пошукового проектування В.Г.Штолька сприяли виданню його книги «Покриття з тканин та плівок» (1983).

У цей період авторською групою на чолі зі В.Г.Штольком було розроблено і зведено павільйон України на міжнародному фестивалі молоді і студентів у Москві. Зводяться готель «Градецька» у Чернігові (Державна премія УРСР ім. Т.Г.Шевченка в галузі архітектури, 1984) та готель «Спорт» у Києві (1986).

Під час відряджень та відпусток В.Г.Штолько займався акварельним живописом, яким він майстерно володів.

Діапазон творчої діяльності В.Г.Штолька розширюється, і в 1987 році його призначають заступником директора, головним архітектором КИЇВЗНДІЕП.

У 1988 році В.Г.Штолько за сумою опублікованих наукових праць успішно захистив докторську дисертацію по темі «Архітектура будівель з висячими конструкціями. Теоретичні і практичні аспекти».

Результати наукових досліджень і експериментального проектування В.Г.Штолько визначив у нових книгах: «Конструктивные решения зданий и сооружений» (1995) та «Архитектурные конструкции гражданских зданий» (1996).

З отриманням Незалежності України почалася робота з відродження Академії архітектури. Одним з організаторів цього процесу був В.Г.Штолько. Так, 14 лютого 1992 р. запрацювала Українська академія архітектури (УАА), як громадська організація, покликана до життя історичним процесом державотворення, що відбувався в Україні. Вона взяла на себе обов'язки правонаступниці Академії архітектури колишньої

УРСР, що існувала у 1945-1963 роки і зробила значний внесок у розвиток української архітектури як однієї з найважливіших складових української національної культури.

Президентом УАА був обраний В.Г.Штолько, віце-президентами стали В.І.Єжов і М.М.Дьомін, академіком-секретарем – Д.Н.Яблонський.

Фундаментальні соціально-політичні перетворення, впровадження ринкових відносин і демократичних засад у суспільстві розкривали для розквіту національного зодчества широкі перспективи, знімаючи незліченні «табу» на архітектурну творчість.

Приділяючи велику увагу вивченню і збереженню національної спадщини, поверненню народу його історичних надбань як підґрунтя для прийдешніх архітектурних звершень, Академія під керівництвом В.Г.Штолька спрямовувала свої зусилля на залучення найновіших досягнень науки, техніки і одвічних уявлень про прекрасне, які мають стати основою створення гармонійного життєвого середовища для людини і суспільства як професійної прерогативи архітектурної діяльності.

З 2001 по 2006 роки В.Г.Штолько обіймав посаду заступника директора з наукової роботи, головного архітектора ВАТ «КІЇВЗНДІЕП». Цей період позначився активною конкурсною роботою та публікаціями наукових видань. Так, у конкурсному проекті громадсько-духовного центру на Володимирському проїзді у м. Києві було запропоновано відновлення історичної містобудівної осі між двома святинями – Софійським і Михайлівським Золотоверхим соборами та однойменними площами (2006).

Регулярно видавався «Вісник Української академії архітектури», в якому висвітлювалась діяльність різних підрозділів УАА, де В.Г.Штолько був головним редактором.

У 2007 році за фундаментальну наукову працю «Історія української архітектури» творчий колектив удостоєний Державної премії України в галузі архітектури. Серед авторського колективу лауреатів В.Г.Штолько був натхненником того, щоб це видання не лише демонструвало світовому загалу глибину української спадщини, але й слугувало основою для майбутніх наукових досліджень та подальшого розвитку сучасної архітектури України.

В.Г.Штолько, крім наукової роботи та архітектурної практики, активно займається педагогічною діяльністю на архітектурному факультеті Київського національного університету будівництва та архітектури. Так, з 1987 року він був запрошений В.І.Єжовим на кафедру Основ архітектури та архітектурного проектування. Він успішно читав лекційний курс та

проводив архітектурне проектування. Студенти дуже любили та поважали майстра за теоретичні та практичні знання.

Відійшов у вічність Валентин Григорович Штолько – архітектор, науковець, педагог, президент Української академії архітектури – 21 січня 2020 року в Києві. Це була натхненна, світла і дуже талановита особистість.

М. М. Тимошенко,
к. арх., с.н.с., доцентка

ВАЛЕНТИН ШТОЛЬКО – ЛИЦАР НАПІВГОЛОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ

Відзначаючи 90 річницю з дня народження та перші роковини з дня смерті Валентина Григоровича Штолька (1931–2020) з відчуттям глибокої пошани, трепетних спогадів і уклоном перед мужністю і відданістю українській архітектурі, мені хочеться про нього розповісти – про мого наставника, колегу, однодумця, з яким спілкувалася протягом майже півстоліття.

Маю за мету розповісти про натхненну, самовіддану творчу працю одного з видатних архітекторів післявоєнної України – практика, теоретика, маркетолога і педагога, чудового друга, відданого сім'янина, інтернаціоналіста, пропагандиста.

Валентин Штолько пройшов після закінчення Київського художнього інституту 1956 року всі сходинки кар'єрного росту від архітектора, начальника архітектурно-проектувальної майстерні до головного архітектора, заступника директора багатотисячної установи – КиївЗНДІЕП, народного архітектора України, лауреата п'ятьох державних премій, професора, президента Української академії архітектури.

У короткій розповіді про видатну людину хочеться зауважити, що багаторічні дослідження Інституту геронтології свідчать, що в Україні чоловіки, народжені в 1930-х, жили в середньому всього 43 роки, а ми цією статтею відзначаємо 90-і роковини з дня народження унікальної особистості, який працював професором в Інституті дизайну та реклами в м. Буча до самої смерті.

Яку унікальну життєву силу дали йому батьки і як надзвичайно він зумів організувати своє життя, я збагнула лише тоді, коли під час поминального обіду двоюрідний брат померлого тихо сказав: «А мати

маленького Валі прив'язувала його у тридцять третьому році перед вікнами хати до дерева, щоб сусіди не забрали та не з'їли...» Я зростала під час блокади в Ленінграді і чула про такий жах під час війни, а тут коротка тиха репліка про військову операцію – голодомор в селі Вікнина на Кіровоградщині, де народився Валентин Штолько, ще раз нагадала про долю селян в Україні...

Закладені на все життя в родині мужність, витримка, витривалість сприяли формулюванню кредо: «Україна, Сім'я, Архітектура», – так він казав мені, стоячи поряд з моїм чоловіком, тримаючись за руки «ланцюгом єдності» аж поблизу Житомира 1990 року. Він притримувався цього кредо упродовж усього життя.

Архітекторам, яким наразі по сорок–п'ятдесят років, навіть важко уявити, як можна щось створювати в архітектурі, урбанізмі й естетизації середовища (зараз стали так застосовувати англійське слово дизайн, що означає проєкт), не спираючись ні на поради педагогів-наставників, яких було знищено перед війною, ні на власні спостереження, – майже нікого не випускали за кордон, – ні на інтернетні незлічимі фото. Лиш тоді можна оцінити, наскільки важко було опанувувати таку багатовекторну, загальмовану професію, як архітектор, і створювати щось українське бароково-авангардистське-модернове (Йосиф Каракіс казав студентам: «Архитектором может стать лишь человек старше 50 лет»).

Про мізерність шансів знайти заробіток, про небезпеку тюремного ув'язнення, якщо будеш намагатися створювати щось українське, новітнє в архітектурі, можна пересвідчитись при ознайомленні з висловлюваннями тих часів директора Інституту теорії та історії архітектури Академії архітектури УРСР Михайла Цапенка: «Соціалістичний реалізм – основа радянського зодчества. Однією з основних віх у посиленні та поглибленні позицій архітектурного радянського реалізму є наближення до вимог і запитів радянської архітектурної практики». Саме тої практики, відірваної від цивілізованого світу, що спиралася на аскетизм, мінімізацію комфорту, антиукраїнську естетику в архітектурі й урбанізмі.

Десь у середині 1960-х ніби лазерний промінь у кінці тунелю з'явилася хрущовська відлига, під час якої майже в усіх напрямках культури і мистецтва виникають новітні твори з достатньо яскравими українськими рисами, проявами. Багато хто поплатився скороченням життя за ці творчі пошуки. А скільки творчих особистостей було страчено, заарештовано і вислано наприкінці 1930-х саме за сміливість, спроби виявляти, підкреслювати етнічну відмінність українського народу. Пошуки шляхів

відновлення в архітектурі велися дуже обережно і досить довго, і не завершені до сьогодні.

Одним зі сміливих шукачів новітніх прийомів і конструктивних рішень в українській архітектурі громадських будівель був і Валентин Штолько. Я зустрілася з ним ще на початку 1960-х, коли після закінчення Художнього інституту він почав працювати в проєктній майстерні Академії архітектури УРСР і водночас викладав у художній школі, де навчав дітей різного віку живопису і малюнку. Наш любий вчитель – спокійний, добрий, веселий, – ходив і взимку і влітку в однакових черевиках і в одному й тому ж піджаку.

Як пролегомен до споминів про Валентина Штолька смію ще раз підкреслити принизливу роль митців від архітектури у другій половині ХХ століття в Україні. Саме 1960–1970-і це доба рішучої відмови від неокласицизму, що привела до створення своєрідного архітектурного мислення. Боротьба партійних ідеологів з архітектурними «надлишковостями» і вимоги аскетичної ефективності за майже повної відсутності архітектурного викладацького складу у вишах України стали підґрунтям совкового неомодернізму. Естетичні критерії втілювалися післявоєнним поколінням архітекторів, які сприймали утопію не як ідеологічні «изыски» – вишукування, а як професійну складову, що повинна була відповідати запитам суспільства.

Свій творчий шлях розпочинають українські архітектори, які вбачали себе лицарями грека Деміурга, єгиптянина Птаха, слов'янина Сварога, гоголівського Вакули, Шульги з блохою, які творили самотужки «руками і серцем». Ще далекого 1513 року славетний Альбрехт Дюрер на своєму офорті «Лицар, Смерть і Диявол» відобразив лицарів Реформації, боротьбу з соціальним свавіллям, їхню активну діяльність, стійкість, твердість. На цьому офорті зображено і наших українських зодчих, які були схожими на сумного, худорлявого лицаря на коні в дешевих обладунках поряд з рогатим Чортом і Смертю.

Так, на мій погляд, і виглядали життєві шляхи талановитих лицарів Архітектури у другій половині ХХ століття в Україні. Лише зараз, за часів Незалежності, на весь світ стали відомими персональні авторські розробки архітекторів, художників: Наталії Чмутіної – готелі «Дніпро» та «Либідь» в Києві; Авраама Мілецького – Київський палац дітей та юнацтва, готель «Салют»; Флоріана Юр'єва – офісна будівля «Тарілка на Либідській»; Авраама Мілецького, Володимира Мельніченка, Ади Рибачук – крематорій, парк пам'яті на Байковому кладовищі в Києві; Миколи Гусєва,

Віктора Сулова – меморіальний музей М. Островського в Шепетівці; Наталії Чмутіної, Олега Стукалова, Юрія Чеканюка, Юрія Реброва, Леоніда Дмитрієва, Генріха Авдєєва – Будинок меблів в Києві. Ці митці творили майже самостійно, згідно з законами статичності, гармонії, але їхня творчість не була плагіатна, запозичена у професорів чи маестро.

Мистецтвознавці в галузі архітектури багаторазово відмічали, що у всі часи авангардисти-реформатори черпали натхнення, переживання з глибин колективної народної анонімної свідомості, надсвідомості, в тому сенсі, що українська селянська культура віками не цуралася міських впливів. Ми бачимо і серед лікарів, музикантів – людей «блакитної крові», (а серед післявоєнних архітекторів таких не було), які приймали вчитися зазвичай селянських дітей. Автори визначних проєктів – архітектори, дизайнери, і В. Штолько також, не одержували гонорарів, як М. Бажан, О. Корнійчук, М. Рильський відповідно до законів про авторські права. І зараз їхні діти теж не одержують за батьків, незважаючи на надані зараз документи про авторське право.

Перелік проєктних робіт, співавтором котрих був Валентин Штолько, перебільшує тридцять, серед них: готель «Тарасова Гора» в Каневі (1962), готель «Турист» у Черкасах (1967), готель «Градецький» у Чернігові, відзначений Шевченківською премією 1984 року в співавторстві з архітекторами А. Грачовою, О. Кабацьким, В. Ральченком, інженером-конструктором В. Слободою; «Легкоатлетичний манеж» в Києві (1980), криті ринки в Києві (1980) і Чернівцях (1981), житловий район в Білій Церкві (1989), готель «Спорт» у Києві (1992).

Після проголошення Незалежності України 24 серпня 1990 року починається ера приватизації архітектурних бюро, установ. Лицарі-утопісти, які одержували в ті часи платню у вигляді бетонних панелей, головок твердого сиру і горілки, на чолі з Дмитром Яблонським, Валентином Штольком, Юрієм Коренюком, Олегом Слєпцовим починають проєктувати відновлений Михайлівський Златоверхий монастир в Києві. Відкриття собору відбулося лише в травні 1999 року.

Напівголодні архітектори в прямому сенсі цих слів працюють над відновленням Української академії архітектури не як філіалу совкової Академії архітектури УРСР, а як громадської науково-творчої установи, до якої могли б входити як окремі особи, так і установи. Заснована була УАА 14 лютого 1992 року в Києві з філіалами в Одесі, Львові та Харкові. Президентом було обрано таємним голосуванням Валентина Штолька.

Спроби Д. Яблонського, В. Штолька, В. Єжова заснувати УАА як державну установу не дали позитивного результату. Я брала безпосередню участь і, нажаль, не використала багатьох важелів, які б допомогли умовити архітектурну еліту об'єднатися з митцями інших галузей культури і мистецтва під «дахом» єдиної державної академії. Сумний факт... Ідея, яка виникла паралельно, про створення державного науково-творчого закладу – Академії мистецтв України – знайшла підтримку Уряду Незалежної України і була втілена в життя в грудні 1996 року. Президентом було обрано А. Чебикіна. Наразі НАМ України має в своєму складі 6 відділень, займається питаннями національного та світового мистецтва, живопису, графіки, інсталяції, дизайну, АРХІТЕКТУРИ і художньої культури. Ця рокова помилка – відокремлення архітектури від культурно-мистецької когорти наукових досліджень і проектної практики – вкрай негативно впливає на розвиток української архітектури, урбанізму, дизайну, вищої освіти в цілому.

У річницю з дня народження Валентина Штолька слід відзначити, які він робив неймовірні зусилля як маркетолог, як по-проукраїнському налаштований дипломат в галузі будівництва – як науковець і проєктант, щоб з успіхом вигравати тендери, одержувати і виконувати колосальні державні замовлення на проєктні роботи на теренах міських поселень від Карпат до Далекого Сходу, в Узбекистані, Вірменії, Молдови, на трасі БАМ.

Червоні прапори, якими Держживільбуд УРСР неодноразово нагороджував КиївЗНДІЕП за досягнуті успіхи в виконанні проєктних робіт, свідчили про його талант керівника. Вміння налаштовувати співробітників на цілісну працю проявилось під час переорієнтації всіх робіт на ліквідацію наслідків Чорнобильської катастрофи. Він особисто виїздив в район Прип'яті, разом з В. Легасовим і спеціалістами-урбаністами, транспортниками, пожежними вибирав площину для розміщення міста «Зелений мис». Він вів довготривалі перемовини з субпроєктантами і будівельниками з Грузії, Вірменії, Литви, з Росії. Кожна з республік вела роботи і здавала окремі мікрорайони «під ключ» тільки після підпису В. Штолька.

І тут із сумом хочеться підкреслити наступне: багаторічна, творча, виснажлива праця не оцінювалася відповідно. Сумно було б бачити декларацію Валентина Штолька, заступника директора КиївЗНДІЕП, доктора архітектури, професора. Заробітна плата ледве перевищувала роками чотири з половиною тисячі рублів. Нерухомість його становила:

садовий будинок в кооперативі «Мистецтво» в селі Козин на 6 сотках приозерної ділянки мав і зараз має лише 150 м² на двох поверхах. Разом з дружиною Таїсією Улянівною, з якою прожили разом все життя, зараз вже досить старенькою, Валентин Григорович будував цю «боброву хатинку» майже своїми руками. Радився він і зі мною, такою ж дачницею-початківцем про те, які дерева зможуть рости при дуже високому рівні ґрунтових вод, як відводити воду з льоху. Розповідав дуже трепетно про сина, невістку і онучку Машу як найрідніших, самих дорогих у житті. Зараз ця будівля перебуває у занедбаному стані.

Дослідження Інституту геронтології свідчать, що довго живуть і зберігають інтелект чоловіки, які не розлучалися з дружинами, і які все життя працювали творчо та продуктивно. В. Штолько саме наш український взірець.

Смію закінчити сумні спогади важливими, на мій погляд, думками, які ще раз повинні продемонструвати нащадкам Степана Ковніра, котрий збудував деякі корпуси Києво-Печерської лаври, нащадкам коваля Вакули з «Вія» Гоголя, майстра з «Шульги» М. Лєскова, котрий підкував блоху, що магічне мистецтво архаїки пробуджує волю до життя, бо воно народжене колективною жагою виживання серед всіх видів стихій, пандемій, соціального пресингу.

Давнє анонімне мистецтво виявляється суголосним сучасному, надає сили в боротьбі з нормованістю, «занудством» в архітектурному мистецтві, і життєвий шлях одного з українських лицарів архітектури другої половини ХХ століття Валентина сина Григорія Штолька саме підтверджує і надихає на сміливу і креативну творчу працю молодих архітекторів Незалежної України.

Валентин Григорович довів всім життям, що найбільш піднесеним часом людського життя є не відпочинок від праці, не спокій, а творча робота, продуктивна діяльність, що поєднується з сімейними тривалими стосунками, дає людині почуття щастя і духовну повноту особистості.

О.С. Слєпцов,
*д. арх., професор, Народний архітектор України, Президент УАА,
завідувач кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування
КНУБА*

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ ДО 90-РІЧЧЯ КНУБА:
"ВІКТОР ЧЕПЕЛИК: АРХІТЕКТОР, ДОСЛІДНИК, ПЕДАГОГ"**

Кого ми згадуємо все життя?
Учителя. Якщо він - справжній вчитель,
Що зміг навчити, як цікаво жити.
Найголовніше - хто учив і як.
Віталій Іващенко

Шановний читачу! Відчуваєш трепет, приступаючи до завершення праці, присвяченої моєму Вчителю, професору Віктору Васильовичу Чепелику. Сім років тому, ми з моєю аспіранткою Тетяною Антошук, почали досліджувати його творчість, здійснивши мандрівку в минуле – наукове, педагогічне, творче. В цьому нам допомагала соратник і дружина Віктора Васильовича – Зоя Василівна Мойсеєнко-Чепелик, професор, доктор архітектури, Заслужений архітектор України. Вона щиро ділилася з нами родинним архівом і сімейними спогадами, що дозволило більш об’ємно і об’єктивно скласти портрет видатного українця. Пишу ці рядки, а перед очима – колоритна постать Маєстро українського архітектурного модерну – сірий берет, незмінний шарфик на шиї, який підкреслює особливе відношення до касты митців, спокійна розсудлива мова і насолода своєю працею. Вимогливий, проте ця вимогливість не дратує, оскільки не викликає сумніву в його компетентності і значущості. Відданий своїй праці – навіть до 31 грудня допізна приймав заліки у студентів. Ми запам’ятали на все життя його авторські екскурсії по старих вуличках Києва і його знамениту позу оповідача з простягнутою рукою в бік пам’ятки архітектури. Ця книга продовжує серію видань, присвячених видатним особистостям кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури – архітекторам, педагогам, вченим. В 2012 році ми підготували видання «Слово о Мастері» про відомого вітчизняного архітектора, Народного архітектора України, доктора архітектури, професора Валентина Івановича Єжова.

У 2016 році видали книгу «Клара Демура: архітектор-педагог» про знаного фахівця, педагога, яка присвятила 70 років свого життя вихованню майбутніх архітекторів. І зараз ми знайомимо вас із монографією «Віктор Чепелик: архітектор, дослідник, педагог», про одного з тих науковців, професора, кандидата архітектури, який присвятив своє життя пошуку, дослідженню, збереженню та відродженню архітектурних пам'яток. Свою історію потрібно знати та пам'ятати, шанувати діячів науки та культури, з повагою відноситися до історичного минулого. Один з тих, хто присвятив своє життя пошуку, дослідженню, збереженню та відродженню архітектурних пам'яток – Віктор Васильович Чепелик. Він зосередився на науковій роботі з історії архітектури українського модерну, зокрема української історії архітектури та над викладанням її студентам. Однією з найвагоміших праць Віктора Васильовича стало розкриття багатства української культури в царині національної своєрідності архітектури кінця ХІХ – першої третини ХХ століть. Над викладеною у власній монографії темою В.В. Чепелик працював понад 50 років, проте йому так і не вдалось її опублікувати. Його працю завершила дружина – Зоя Василівна. Йдеться про книгу «Український архітектурний модерн». В наш час, коли Україна є незалежною державою, питання розвитку національної архітектури потребує досконалого переосмислення набутої спадщини, використання її в нових умовах, а також з вдячністю згадати імена тих, хто за умов тоталітарному режиму не боявся відверто писати й говорити про українську національну своєрідність. В.В. Чепелик був безкомпромісним, прискіпливим та об'єктивним вченим і фахівцем. Сьогодні виникла потреба донести до громадськості ті матеріали, які не знайшли розвитку та втілення в науку та практику. Адже, як писав сам Віктор Васильович, його творчий доробок подібний айсбергу, в якому видимою для світу є лише 1/10 частина, а 9/10 залишається «схованою від ока людського». Саме Віктор Васильович відкрив унікальний архітектурний модерн, тим самим розкривши широкому загалу багатство української народностильової архітектури — виразника регіональної самобутності нашого народу. В умовах відродження національних традицій наукові та творчі праці В.В.Чепелика набувають особливого змісту та значення, оскільки вчений весь час підкреслював, що «той народ, який не пам'ятає свого минулого, не має права на майбутнє».

Віктор Васильович вважав метою свого життя «свідоме громадянське слугування Рідному Краєві і нашому Народові» через дослідження і популяризацію самобутньої української архітектури –

народної архітектури, українського необароко і українського архітектурного модерну (це його авторський термін). Для цього протягом більше п'ятнадцяти років наполегливо збирав і систематизував архівні джерела, виконував обміри пам'яток, деякі з яких сьогодні вже зруйновані і збереглися лише в його унікальних витончених графічних малюнках. Віктор Васильович першим звернув увагу громадськості на феномен українського архітектурного модерну – національно-романтичного різновиду в модерні України. Його працездатність була вражаючою: наукові дослідження регіональних особливостей українського житла, пропорційність в українській народній архітектурі, таємниці будівельних методів народних майстрів, синтез мистецтв в інтер'єрі, неповторність українського архітектурного модерну, плідна багаторічна педагогічна діяльність – сім лекційних курсів за власними авторськими методиками, викладання архітектурного проектування на першому курсі архітектурного факультету. Архітектурні пошуки, обміри, знахідки, розвідки призвели до створення Віктором Васильовичем беззаперечно вагомого доробку, необхідного у сучасній історико-архітектурній сфері. Його діяльність у галузі архітектурної освіти теж нанесла свій відбиток на становлення архітектурних кадрів. Це надає творчому надбанню професора статусу актуального та робить його предметом ретельного дослідження, що в подальшому дозволить усвідомити виняткову цінність та визначить шляхи використання спадщини архітектора. А ще – він захоплювався малюванням, писав літературні твори. Справи Вчителя живуть в його численних учнях, оскільки він виховав цілу плеяду видатних архітекторів-практиків і істориків архітектури, які зараз працюють не лише в КНУБА і в різних містах України, а й в багатьох країнах світу. Якщо зібрати разом всіх тих, хто навчався у Віктора Васильовича Чепелика, хто приходив до нього за порадою, слухав його лекції, читав численні публікації, мабуть, складеться населення великого міста. Приємно думками знов повернутись в ті роки і відчути себе студентом славетного Вчителя. Прочитав написане і розумію, як давно це було... А тепер і діти і онуки колишніх учнів Віктора Васильовича вже стали студентами і їх навчають теж учні Чепелика...

ГАРМОНІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА АЕРОПОРТІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВ

Архітектурний простір аеропортів має свої особливості, які, у першу чергу, пов'язані із технологічними процесами авіаційних та наземних перевезень, організацією та обслуговуванням польотів повітряних суден, наданням послуг неавіаційного спрямування, тощо. Значні за розмірами території аеропортів мають різні показники щільності забудови (від 0 до 45% та вище), а забудову формують споруди та будівлі різного призначення.

Зростання обсягів авіаперевезень призводить до будівництва нових, реконструкції існуючих терміналів, площі та об'єми яких сягають значних розмірів та перетворюються на багатофункціональні технологічні комплекси (вузли) з оброблення потоків пасажирів, вантажів, пошти. Активно використовуються планувальні рішення, які допускають вільне (гнучке) перепланування внутрішнього простору, розподіл потоків за рівнями, блокування до існуючих об'єктів тощо. Як наслідок, створюється середовище, несприятливе у психологічному сенсі для перебування людей.

Для зняття нервової напруги використовують різноманітні заходи, серед яких найбільш популярними є відвідування закладів харчування, торгівлі, розваг та ін. Це – відповідна стаття доходів підприємств неавіаційної діяльності, розташованих на території аеропортів або поруч з ними.

Разом з тим слід пам'ятати, що авіація займає не тільки особливе місце в транспортній системі країн та світу, але й має значний вплив на суспільство в цілому. Поява та розвиток авіації – це результат діяльності великої кількості науковців та фахівців авіаційної та космічної промисловості, військової та цивільної авіації.

Перші польоти повітряних суден (ПВ) перетворювалися в дивовижні видовищні заходи. Подальший розвиток авіації також супроводжувався демонстраційними польотами нових типів ПС у межах міжнародних авіа- та космічних салонів, зокрема, у Ле-Бурже (Франція), починаючи з 1908 р. Ці заходи перетворюються на справжні авіаційні шоу, які відвідують тисячі шанувальників та гостей.

Аеропорти теж не залишаються осторонь. Світова практика налічує багато прикладів перетворення аеропортів у справжні музеї образотворчого та монументального мистецтва (зокрема, аеровокзал Міжнародного аеропорту (МА) Денвера (США).

Фасади аеровокзалів вітчизняних аеропортів прикрашають скульптурні композиції (МА «Львів»), інтер'єри оздоблені мозаїчними панно (термінал В, МА «Бориспіль»; МА «Чернівці») та скульптурними портретами національних героїв (МА «Львів») та ін. На привокзальних площах – скульптури відомих українців (МА «Київ/Жуляни») та ін.

На привокзальній площі МА «Київ/Жуляни» в 2015 р. встановлений літак Ан-24, що продовжує найбільш поширену для аеропортів колишнього СРСР практику розміщення справжніх літаків на загальнодоступних територіях як свідків відповідних історичних подій.

Останнім часом аеропорти все більше набувають ознак міст та перетворюються на підприємства, які надають послуги не тільки авіаційного спрямування. Це значно змінює концепції розвитку сучасних аеропортів як своєрідних культурологічних платформ. При цьому враховується психологічний фактор: різні категорії пасажирів по-різному цікавляться та користуються додатковими послугами. Тому основний акцент робиться на пасажирів вильоту, транзиту та трансферу, які мають вільний час для участі у видовищних заходах, які проводяться в операційних залах вильоту та залах очікування вильоту. Слід навести вражаючий показник, якому можуть позаздрити світові культурно-видовищні заклади: зал очікування вильоту терміналу D МА «Бориспіль» завдовжки понад 800 м може перетворюватися на виставкову залу з пропускною спроможністю 3 тисячі глядачів (пасажирів) впродовж години.

Організація дизайну, музичних та видовищних заходів на території аеропорту та в операційних зонах аеровокзалів не може носити спонтанний характер, як це на жаль притаманно сучасному стану авіаційних перевезень в Україні. Процеси анбандлінгу, які поступово охоплюють традиційно монополізовану структуру аеропортів, вимагають виділення процесів гармонізації архітектурного середовища аеропортів засобами мистецтв в процеси, незалежні від головної технологічної діяльності.

На часі існує необхідність використання бази Факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету в організації підготовки спеціалістів для забезпечення реалізації і функціонування цього своєрідного синтезованого комплексу мистецтв.

Г.М. Агєєва,
к. т. н., с. н. с., доцент кафедри
Основ архітектури, дизайну та містобудування НАУ

НАБУТТЯ МАЙБУТНІМИ АРХІТЕКТОРАМИ НАВИЧОК ПУБЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Професії архітектора, містобудівника, урбаніста є такими, що пов'язані з публічною діяльністю. Від якості роботи з замовником, представниками громадських організацій, прилюдного захисту проєктних пропозицій на містобудівних радах, громадських слуханнях у багатьох випадках залежить судьба проєкту – бути чи не бути!

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Архітектура та містобудування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 808 від 16 червня 2020 року вміщує відповідні вимоги до забезпечення соціальних запитів під час навчання та формування саме таких комунікативних компетентностей, а саме:

- **загальних** (здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області та ін.), їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **спеціальних / фахових / предметних** (здатність до ефективної роботи в колективі, а також до співпраці з клієнтами, постачальниками, іншими партнерами та громадськістю при розробленні, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проєктів тощо).

Формування таких рис професії – складний процес, пов'язаний з представленням особистих та колективних рішень; аналізом та оцінюванням рішень колег, контрагентів, конкурентів та ін. Важливо не тільки отримувати об'єктивну інформацію, але й вмити її подавати на розсуд опонентів. Такі компетентності формуються під час захисту практичних робіт, курсових та дипломних проєктів; участі у ділових іграх, спеціалізованих архітектурних конкурсах, науково-практичних конференціях, воркшопах та ін.; сприяють розвитку креативних

здібностей, які можуть проявитися під час вирішення у подальшому соціокультурних, науково-практичних, виробничих завдань, тощо.

Важливим є й впровадження закладами вищої освіти нових підходів до формування комунікативних компетентностей. Наприклад, такого підходу.

У 2020 році уперше трьом студенткам спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» Національного авіаційного університету було запропоновано взяти участь у щорічному Відкритому Фестивалі-конкурсі «Розслідування/дослідження «Київ крізь призму журналістики», спрямованому на залучення школярів та студентів до відкриття української столиці з незнайомого для загалу ракурсу. Засновником заходу є Інформаційно-творче агентство «ЮН-ПРЕС» Київського палацу дітей та юнацтва. Програма досліджень була сформована викладачами кафедри основ архітектури, дизайну та містобудування ФАБД НАУ – доценткою Галиною Агеевою та старшою викладачкою Наталією Бжезовською – та була спрямована на реалізацію сформованих на рівні 1-3 курсів інтегральних, загальних та спеціальних компетентностей при вивченні урбанізованого середовища Києва.

Природно, що студентки авіаційного університету представили на розсуд журі результати пошуків та студій, які пов'язані з авіацією та космосом, та подані у різних журналістських жанрах:

- відео-екскурсія **«Київ авіаційний: перші кроки до неба»** (Марія Чернишева, Ар-302), яка висвітлює цікаві сторінки історії та сьогодення НАУ, унікальні містобудівні та ландшафтні вирішення його території, своєрідну атмосферу науково-навчального закладу, якій став не тільки Alma Mater для понад 200 тисяч випускників, але й наповнив їх життя любов'ю до неба (<https://youtu.be/KbejRH2U3ck>);

– репортаж **«Київ астрономічний: вимір часу за Сонцем»** (Катерина Коробко, Ар-203) з ділянок території міста, де можна вимірювати час за допомогою астрономічних інструментів – сонячних годинників. Особливу увагу приділено архітектурним та містобудівним рішенням годинників з горизонтальним циферблатом (аналемматичним годинникам), які розміщені на територіях парків, скверів, набережних та ін., зокрема, на території парку «Відрадний», що межує з НАУ;

- соціальний проєкт **«Пропозиції щодо історичної стилізації території парку «Кадетський Гай»** (Марта Осадча, Ар-302) щодо реконструкції та відтворення атмосфери патріотичного виховання дітей та

молоді (<http://kievvlast.com.ua/style/propozitsii-shhodo-istorichnoi-stilizatsii-teritorii-parku-kadetskij-gaj?noredirect=true>).

Усі студентки стали переможницями конкурсу – посіли I, II та III місця – та підтвердили, що навчання через творчість, публічну діяльність може бути надзвичайно корисним для підготовки майбутніх архітекторів та формування їх активної ролі у соціумі та професії.

УДК 37.036.5

М.Г. Бадюл,
к. арх., доцентка,
П.Ю. Черкас,
асистентка,
Д.Е. Провіз,
асистентка,

*кафедра Будівництва, геотехніки і геомеханіки
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»*

ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ В ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТВОРЧИХ ДИСЦИПЛІН

У професії архітектора актуальним в даний час є розвиток індивідуального творчого обличчя. У конкурентному професійному ринку досягають успіху архітектори, які не тільки мають і можуть застосувати технічні навички та знання, а й можуть створити об'єкт, що запам'ятовується та виділяється, винаходять нові форми, підходи в формування простору – автори, які дивують своїм рішенням. Розвиток креативності, творчих здібностей зараз є однією з основних задач в освіті архітектора.

Допоміжні, творчі дисципліни до архітектурного проектування, які викладаються в початкових роках навчання, в основному націлені на вивчення базових прийомів – графічних, композиційних, пластичних, колористичних. Актуальним зараз стає впровадження в них також концептуальних завдань, що сприятиме розвитку образного мислення. Для цього пропонується ряд завдань і методів, які можна використовувати в дисциплінах «Архітектурна композиція», «Малюнок», «Графіка», «Колористика», «Пластика» та ін. При цьому основні засади формування композиції, формоутворення можна використовувати як допоміжні методи в рішенні різних концептуальних завдань.

Концептуальні завдання можна поділити на типи: робота з площиною, робота з формою/об'ємом, робота з існуючим середовищем та об'єктами.

Виявлення концепції в площинній композиції. Пропонується давати ряд творчих завдань на роботу з плямами, кольором, шрифтом, фактурою, де можливо використовувати різні графічні прийоми і техніки – графіка різного типу, колаж, аплікація, комп'ютерна графіка та ін. Наприклад: виявлення образу героя в графічній композиції, виявлення емоції в графічній колористичній композиції, виявлення образу в шрифтовій композиції – цитаті, розробка плаката на задану тему та ін.

Виявлення концепції в об'ємно-просторовій композиції. У подібних концептуальних завданнях на формоутворення можливо через форму виявляти: образи, емоції, думки, образ літературного твору, музики, особисті роздуми та ін. Методи формування об'єму можуть бути як обмежені, так і вільні на вибір матеріалу, колірного рішення, техніки та ін. Головне при виконанні завдання – всі композиційні методи, прийоми, техніки виконання сфокусувати на виявлення концепції, як основної мети. Приклади подібних завдань: емоції в об'ємі, формування думки на задану тему в об'ємно-просторовій композиції, музичний твір в об'ємно-просторовій композиції, виявлення образу природного явища в стрижневій композиції та ін.

Робота з існуючими середовищем та об'єктами. Цей блок завдань відрізняється тим, що при виконанні їх необхідно працювати із заданими умовами і/або предметами. При цьому у впливі на предмети, середовище, формування композиції також можливо закладання образу. Це можуть бути завдання на формування композиції з певного типу предметів, зміна природного середовища (ленд-арт), формування просторової композиції в міському середовищі (інсталяції) та ін. При виконанні подібних завдань важливим є не тільки взаємодія з навколишнім середовищем, але й спостереження за ним.

У виконанні подібних концептуальних завдань, які націлені на розвиток креативного мислення, необхідним стає *вивчення сучасного мистецтва* – тенденцій, методів, прийомів, з метою впровадження їх в роботу. Також треба дотримуватися певних принципів.

Необхідно *мінімально обмежувати* в тому, як виконувати завдання, які методи, техніки використовуються, треба заохочувати бажання здивувати. Можливо використання різних прийомів, серед яких не тільки робота з формою, кольором, матеріалом, а й зі звуком, світлом,

тактильними властивостями, кінетичними особливостями та ін. Особливо важливим принципом у виконанні завдань, в тому числі й концептуальних, є проведення аналітичної роботи та *обґрунтування рішення* – аналіз, вибір методів, прийомів, пошук форми та пояснення. Необхідно в завданнях вимагати доводити своє рішення й графічно оформляти його, можливо публічно захищати роботу та брати участь в обговоренні. Саме обґрунтування своєї роботи є важливою частиною концептуального завдання, так як у виявленні способу не завжди очевидна думка, й використання окремих методів і прийомів має допомагати, а не заважати в сприйнятті закладеної ідеї. Необхідність описувати хід роздумів, алгоритм допомагає в «очищенні» рішення від зайвих прийомів, сприяє поліпшенню сприйняття роботи та дає аргументи в дискусії при захисті.

Розвиток креативного мислення зараз є одним з основних векторів у сучасній освіті будь-якого фаху. Фахівці, які здатні дивувати результатами своєї роботи, в даний час користуються великим попитом в тому числі і в архітектурній сфері. Концептуальні завдання та вправи різного типу формують мислення, яке вирішує не тільки технічні задачі, а й може закласти образ у об'єкт, що проектується, та зробити цим його впізнаним та особливим. Розвитку концептуального уявлення необхідно приділяти більше уваги в сучасній освіті архітектора, це сприяє випуску спеціалістів, які зможуть швидше адаптуватись до ринку професії.

Л.Г. Бачинська,
к. арх., професорка кафедри
Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

КОНЦЕПТУАЛЬНІСТЬ АРХІТЕКТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ

Лише дві цитати щодо заявленої теми.

Ю.С. Степанов пише: «Концепти нібито згустки у свідомості людини, те, у вигляді чого *культура входить у ментальний світ людини*. І, з другого боку, концепт є тим, за допомогою чого *людина – рядова, - звичайна, не «творець культурних цінностей» сама входить в культуру, а в деяких випадках і впливає на неї*» (*переклад та виділення тексту – мої. Л.Б.*).

М.М. Полещук відмічає: «Принцип концептуальності (в минулому ідейності) – володіння цим принципом визначає наявність *наукової і загальнолюдської культури і світогляду*. Концептуальність означає осмисленість, цілеспрямованість, принципіальність у творчості, виходячи з світоглядних установок вираження їх у системі образу» (*переклад та виділення тексту – мої. Л.Б.*).

Саме ці цитати в даному випадку найближче відбивають запропонований підхід до теми, що розглядається. З приводу концептуальності у творчому процесі є багато джерел філософської, психолого-педагогічної та культурологічної літератури. Тут розглядається один аспект – концептуальність в архітектурно-містобудівній творчості як *прояв культурної діяльності* в певній галузі, оскільки архітектурна творчість є складовою культурної діяльності людини в будь-яку епоху і відповідає її потребам в той час.

Комплекс потреб обумовлений соціально-економічним розвитком, соціально-політичним устроєм та рівнем суспільної свідомості, який відображає стан соціального поступу. Для формування потреб важливе значення мають багато різноманітних чинників, і серед них природно-кліматичні умови та науково-технічний прогрес, що є своєрідним індикатором соціально-культурного становища. Отже, архітектурна творчість в кожен епоху відображає *стан суспільно-економічного і політичного розвитку*.

Концептуальність архітектурної творчості виникає *на етапі розвинених економічно-політичних умов*, котрі «проголошують» чітко визначені принципи формування архітектури і містобудування, сформульовані згідно суспільних потреб і поглядів певного часу. Так, історія античних держав явила світу способи організації архітектурно-просторового середовища, котрі не тільки відповідали античній формі рабовласництва, але й у типах громадських будівель, плануванні міст і містобудівних ансамблів яскраво проявили принципи, характерні для певної системи правління: в Стародавньої Греції – рабовласницькій державі з демократичним устроєм влади – у класичний період були поширені, як зазначав Е.Грушка, – принцип сприйняття глядачем головної споруди під кутом та мальовничо-рівномірного заповнення кругозору глядача, що складався з різних архітектурних і ландшафтних об'єктів, а в Стародавньому Римі у республіканський та імператорський періоди – принципи побудови головних вулиць, оточених колонами з двох боків,

розташованих взаємно перпендикулярно, що символізували порядок в місті, та квадратного обрису плану, що відповідало централізації влади.

На відміну від етапів найвищого розквіту соціально-економічних, соціально-політичних і соціально-культурних умов – етапи перехідні, коли відбувається перехід від однієї системи господарювання до іншої, від одного політичного режиму до іншого, коли в архітектурній творчості проявляються стилі, напрямки формотворення, закони організації архітектурно-просторового середовища і багато не таких його характеристик, це часові періоди, які поступово втрачають акцентуаційну суть і в них поступово з'являються ознаки прийдешнього часу. В такі історичні моменти поняття чітко вираженої концепції знаходяться лише в зачатковому стані і характеризуються певними інноваційними рисами, які часто ще не сприймаються суспільством, як довершені, але скоріше – як деякі недоліки, недосконалості архітектурно-планувального рішення. Так, історія розвитку архітектури Радянського Союзу у перехідний період від конструктивізму до псевдокласицизму 1930-х років демонструє сполучення архітектурних різностильних об'єктів в міському просторі та поступове насичення декоративними деталями фасадів громадських і житлових будівель, що відбувалося під жорстким тиском політичного керівництва. Подіям втілення принципів індустріалізації в масове будівництво житлових будинків за типовими проектами передувала розгромна постанова ЦК КПРС, в якій творчість ведучих радянських архітекторів піддавалася нищівній критиці. В цих прикладах перехід від одних напрямків в архітектурі і містобудуванні до інших вбивався в практику реального будівництва жорсткими діями з боку керівництва, на думку якого державна ідеологія мусила втілюватися в життя певними визначеними згори методами.

Отже, для отримання *яскраво вираженої концепції як носія новітніх поглядів*, ціннісних орієнтирів, що сформувалися згідно з високим рівнем суспільної свідомості, необхідною умовою є *високий рівень політично-економічного стану* певного етапу розвитку людства.

Л.Ю. Брідня,
к. арх., доцентка,
К.Т. Галак,
асистентка,
кафедра Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд
КНУБА

РОЛЬ МАКЕТУВАННЯ У СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРНІЙ ОСВІТІ

Одним з найважливіших завдань вищої архітектурної освіти є розвиток уяви та абстрактного мислення, а також вироблення власного творчого методу проектування та формування професійного світогляду. Для вирішення даної проблеми видається недостатнім користуватися тільки методами двомірного проектування за допомогою архітектурних креслень. Поряд з графічним виконанням проектів засобами ручної і комп'ютерної графіки видається доцільним застосовувати прийоми макетного моделювання. Незважаючи на суттєве збільшення частки «комп'ютерного проектування» у ході підготовки майбутніх архітекторів, макетування залишається важливою складовою архітектурної освіти, оскільки є потужним засобом об'ємно-просторового формоутворення.

Макетування дає можливість об'ємного вираження свого задуму, а також оцінки та контролю зорового сприйняття одержаних рішень. Абстракте мислення одержує своєрідну опору у наочному відображенні, студентами творчо засвоюється методика макетування. Навички професійного макетування закріплюються у ході виконання конкретних вправ та завдань.

На кафедрі архітектурного проектування цивільних будівель і споруд КНУБА знайомство з архітектурним макетуванням у студентів починається вже на першому етапі виконання обмірів фрагменту фасаду пам'ятки архітектури. Поряд із виконанням кроків, креслень та замальовок заданого об'єкту, студенти першого курсу виконують також макет фрагменту фасаду будівлі, що дозволяє їм краще відчутти пластику фасаду та зрозуміти особливості його об'ємно-просторової структури. Макетування дозволяє краще відчутти «глибину» об'єкту, співвідношення різних архітектурних форм і матеріалів.

Макетування також широко застосовується при виконанні вправ з курсу архітектурної композиції, де саме виготовлення макетів дозволяє повною мірою відчутти ритмо-метричні, пропорційні та інші

закономірності архітектурного формоутворення. Об'ємно-просторове макетування забезпечує тривимірне пластичне вираження архітектурного проекту в абстрактній об'ємній формі. Використання кольору у макеті дає можливість підкреслити певні особливості, привернути увагу, задати напрямок руху, підкреслити системність за рахунок повторень і кольору.

У подальшому учбовому архітектурному проектуванні, при виконанні курсових проектів, виготовлення макетів супроводжує всі його стадії виконання: робоче макетування застосовується для пошуку ідеї майбутнього архітектурного об'єкту; макети дозволяють експериментувати зі співвідношенням форм та освітленням; при подальшій роботі над проектом використовуються для пошуку кращих точок сприйняття об'єкту; для представлення кінцевого архітектурного проекту, тощо. Макетування інтер'єрів дозволяє розкрити багаторівневість розвитку простору.

Досвід провідних вищих навчальних закладів архітектурного профілю, де широко застосовується «ручне макетування» як один з важливих засобів вираження об'ємно-просторової форми об'єктів, засвідчує важливе значення макетування у ході підготовки майбутніх архітекторів та у подальшій архітектурній практиці.

Певною мірою до архітектурного макетування можна віднести також «комп'ютерне макетування» у програмах ArchiCad, AutoCad, SketchAp, 3DStudioMAX і т. п., коли виконується моделювання архітектурної форми ще без подальшого накладення текстур. При цьому можуть використовуватися базові характеристики майбутніх архітектурних матеріалів: прозорість, монолітність, дзеркальність поверхонь і т. ін. Виконання таких моделей дозволяє розглядати архітектурний проект у вигляді «чистої форми», досліджувати його візуальне сприйняття з різних можливих точок; досліджувати вплив освітлення на виявлення форми.

Виконання макетів ландшафту місцевості з розміщенням на них загального містобудівного рішення проекту дозволяє наглядно демонструвати архітектурно-просторове сприйняття об'єктів по відношенню до природного та містобудівного оточення. Крім того, майстерно виконаний архітектурний макет є свого роду самостійним витвором декоративно-прикладного мистецтва, що має власну цінність як арт-об'єкт.

Набуті навички виконання архітектурних макетів можуть широко застосовуватися майбутніми архітекторами у подальшій практичній діяльності: починаючи з пошуку ідеї майбутнього проекту, через

експериментальне макетування до представлення кінцевого архітектурного рішення майбутнім замовникам – як найбільш реалістичне відображення кінцевої архітектурної форми.

К.Т. Голубчак,

*к. арх., доцент кафедри Архітектури та містобудування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*

МЕТОДИКА ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ В АРХІТЕКТУРНІЙ ОСВІТІ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

Нові режими обміну інформацією та нові швидкозростаючі концепції та технології, такі як інформаційне моделювання (BIM), віртуальна та доповнена реальність, анімація, 3D-друк та дрони, революційно змінюють сферу архітектури, дизайну та інженерії, у той же час нівелюючи першочергову роль креативної складової, зокрема на етапі генерування ідей та концептуального проектування, що має вирішальне значення для формування майбутньої професійної орієнтації та самоактуалізації.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування правильних акцентів у підготовці майбутніх архітекторів з метою розвитку в них не лише професійних якостей, але і креативного потенціалу, в умовах модернізації сучасної вітчизняної освіти та інтеграції України в європейський освітній простір.

Одним із можливих вирішень даної проблеми є впровадження в освітній процес майбутніх архітекторів методики дизайн-мислення, яка вважається потужним інструментом креативного вирішення проблеми та генерування ідей. Вітчизняна наукова думка в недостатній мірі висвітлює можливості впровадження методики дизайн-мислення у практику навчання архітекторів з урахуванням локального контексту та проблем архітектурної освіти в Україні.

Класична модель дизайн-мислення, розроблена Стенфордськими науковцями (Stanford D. School) складається з 5 етапів: *empathy* (співпереживання, емпатія), *define* (визначення проблеми), *ideation* (генерування ідей), *prototype* (створення макету, прототипу), *test* (тестування). Оскільки кожен процес проектування архітектурного об'єкту починається з визначеної проблеми і продовжується низкою рішень, за

допомогою яких генеруються ідеї, тестуються замовником та реалізуються в архітектурному об'єкті, ми можемо провести паралелі між етапами класичної методики дизайн-мислення та етапами навчального архітектурного проектування:

1. *Empathy*: формування емпатії до майбутнього користувача шляхом застосування інструментів взаємодії та співучасного проектування (інтерв'ю та анкетування, спостереження за поведінкою).
2. *Define*: визначення проблеми для подальшого вирішення засобами архітектури та дизайну (на основі синтезу спостережень за потенційними користувачами з попереднього етапу).
3. *Ideation*: формування широкого спектру рішень для вирішення проблеми, визначеної раніше; процес перетворення концептуальної ідеї в конкретну ідею (клаузури, скечі).
4. *Prototype*: процес візуалізації та матеріалізації ідей та концепцій у формі моделей (фізичних, цифрових, експериментальних).
5. *Test*: тестування прототипу (моделі) з метою його подальшого вдосконалення. Для реалізації даного етапу в навчальному процесі можуть бути використані рольові ігри, під час яких студенти почергово виступають в ролі архітекторів проекту, інвесторів, та потенційних користувачів, які тестують проект, і допомагають виявити слабкі місця та можливі помилки.

Запропонована методика була апробована автором у власній викладацькій практиці зі студентами 3-4 курсу інституту архітектури, будівництва та енергетики ІФНТУНГ. В результаті проведеного експерименту виявлено ряд таких позитивних ефектів, як формування креативності на етапі пошуку концептуальних ідей; підвищення ефективності та якості групової взаємодії та роботи в команді; формування таких важливих соціальних навичок, як тимбілдинг, лідерство, тайм-менеджмент, комунікація, критичне мислення; ігрова специфіка методу, що полегшує сприйняття та засвоєння теоретичної інформації курсу; проста і зрозуміла кількоступенева техніка дизайн-мислення дозволяє студентам застосовувати її в майбутній професійній практиці.

Методика дизайн-мислення, яка заснована на формуванні емпатії до потенційних користувачів, креативності у генерації ідей та рішень, а також здатності створювати прототипи та тестувати їх в реальному контексті, володіє надзвичайним потенціалом стати важливим освітнім інструментом. Володіючи потужними креативними властивостями дана методика може бути використана як інструмент переосмислення не тільки педагогічних

підходів, але й формування цінного інструменту для вирішення завдань нової освітньої парадигми та створення креативного освітнього середовища. Технологічні інновації в епоху цифрових технологій мають глибокий вплив на удосконалення методики дизайн-мислення в архітектурі і особливо в архітектурній педагогіці нового покоління архітекторів.

УДК 727.1

О.О. Гомон,
старший викладач кафедри Теорії архітектури КНУБА,
ORCID ID 0000-0002-1949-5635

КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТОДИКА ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНІХ КОМПЛЕКСІВ НА ОСНОВІ УНІФІКОВАНИХ БЛОК-МОДУЛІВ

У другій половині ХХ ст. в Україні в умовах активної забудови житлових районів, масового спорудження закладів обслуговування, особливо дитячих садків та загальноосвітніх шкіл, значно загострилася проблема пошуку ефективних методів прискореного проектування та будівництва закладів соціальної сфери.

Під керівництвом доктора архітектури В.І. Єжова та групою фахівців КиївЗНДІЕП було запропоновано блочну систему формування будинків та комплексів громадського обслуговування на основі уніфікованих елементів, що дало можливість з використанням типізованих елементів проектувати як окремі будинки, так і значні багатофункціональні комплекси.

Аналіз показує, що принципи блок-модульного методу можуть бути використані в сучасних умовах з урахуванням нових тенденцій в архітектурно-будівельній галузі при будівництві освітніх комплексів «Дитячий садок – початкова школа». У роботі запропоновано номенклатуру блок-модулів навчально-виховних комплексів різної місткості – від 180 до 540 учнів, які можуть формувати найбільш поширені типи освітніх комплексів для житлових утворень з різною кількістю населення. В основу планувальної структури покладено ідею універсального використання приміщень дитячого садка і початкової школи з виділенням блоку спільних приміщень для обслуговування всього навчального комплексу, а також доцільно впроваджувати гнучку структуру організації приміщень дитячого садка та початкової школи з можливістю періодичної зміни кількості груп у дошкільному закладі та класів у

початковій школі залежно від конкретної демографічної структури населення мікрорайону. Це забезпечить певну мобільність і варіантність усієї мережі освітніх комплексів.

На основі загальних умов диференціації навчально-виховного комплексу автором розроблено вимоги до архітектурно-планувальних рішень різних типів функціональних блоків.

Уніфіковані параметри блок-модуля обрано в результаті узагальнення досвіду проектування навчальних закладів, а також аналізу типологічних досліджень, проведених в напрямку пошуку ефективних об'ємно-планувальних рішень навчально-виховних комплексів.

Із запропонованих функціональних блок-модулів можна комбінувати навчально-виховні комплекси різної місткості. У роботі виділено такі види комплектацій: Тип I – дитячий садок на 3 групи і школа на 4 класи 4 + 4; Тип II – 6 + 8, Тип III – 9 + 12, Тип IV – 3 + 8, Тип V – 6 + 12. Розроблена номенклатура функціональних елементів дає можливість проектувати найбільш поширені за місткістю та композицією навчально-виховні комплекси.

У роботі запропоновано різні варіанти архітектурно-планувальних рішень функціональних елементів, блок приміщень групових осередків дитячого садка, блок приміщень навчальних секцій початкової школи, блок спільних приміщень.

Запропоновані типи уніфікованих блок-елементів було впроваджено в дипломні проекти: «Дитячий садок – початкова школа на 480 місць» та «Навчально-виховний комплекс «Дитячий садок – початкова школа» на 380 місць». Проекти передбачають понад 10 різних планувальних комбінацій на основі типізованих блок-елементів.

Таким чином, при використанні обмеженої кількості типізованих функціональних елементів можна домогтися широкої варіантності композиційних рішень, гнучкості функціонально-планувальної структури комплексу, зниження загальних будівельно-експлуатаційних витрат.

А.М. Давидов,
к. арх., доц., завідувач кафедри Архітектурного проектування НАОМА
А.В. Коломієць,
аспірант кафедри Історії, теорії архітектури та синтезу мистецтв
НАОМА

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ У ПІДГОТОВЦІ АРХІТЕКТОРІВ

Сучасною світовою тенденцією в освітньому процесі є поняттєве об'єднання дисциплін. Ставлячи перед собою завдання створити оптимальну методику з підготовки майбутнього архітектора на факультеті архітектури НАОМА, усвідомлюємо, що архітектура вже сама є певною мірою мультидисциплінарною, оскільки перебуває на перетині образотворчих мистецтв та будівельної інженерії, і містить в собі частково і те й інше, та послуговується ними, вирішуючи власні завдання.

Унікальна структура, що її має НАОМА і розташування факультету архітектури поруч з факультетом образотворчих мистецтв дає виняткову можливість сповна реалізувати завдання щодо повноцінного естетичного виховання та формування майбутнього архітектора, даючи йому змогу в найкращий спосіб ознайомлюватися з напрямками та можливостями сучасного мистецтва, вивчаючи як засоби і прийоми, так і розвиваючи концептуальне мислення.

У 1924 – 1930-х роках підхід синтезу мистецтв вже впроваджувався у НАОМА. Це був Фортех – загальний курс формально-технічних дисциплін, який передбачав чотири лабораторії – рисунка й кольору, об'єму, креслення, макетування, де студенти засвоювали основні елементи та засоби формотворення у мистецтві. Формальні завдання, які ставилися перед студентами, передбачали розвиток у них системного мислення. Фортех у своїх підходах помітно перегукувався з програмою Bauhaus Vorkurs.

При формуванні нової методики на факультеті були скореговані програми з таких фахових дисциплін, як «Архітектурне проектування», «Архітектурна композиція», «Нарисна геометрія» та «Комп'ютерне моделювання».

Новизна полягає в тому, що завдання з різних дисциплін поняттєво об'єднані загальними темами за семестрами. Починаючи з поняття «площина», далі «об'єм» і «простір» – такі теми є основними упродовж двох курсів навчання. Вдосконалення методики також потребує зміни

завдань у курсі «Рисунок. Живопис». Факультетом запропоновані відповідні зміни до програми і переліку завдань, які відповідають загальному напрямку підготовки студента-архітектора, допомагаючи йому у виконанні завдань з курсу «Архітектурне проектування».

Варто зазначити, що другою тенденцією у світовому навчальному процесі – є можливість обирати ті, чи інші предмети і формувати індивідуальну освіту особисто. Для факультету архітектури існує унікальна можливість у виборі дисциплін. Саме у межах нової методики студент-архітектор III–IV курсів може ознайомитися й обрати один з напрямків образотворчого мистецтва – живопис, графіку, скульптуру, сценографію, графічний дизайн. Таким чином студент власноруч формує індивідуальну неповторну освіту відповідно до власних здібностей та уподобань.

У програмі підготовки магістрів студентам архітектурного факультету запропоновано курс «Візуальне мистецтво». Результатом навчання стали такі творчі роботи, як фільм, інсталяція, перформанс, концептуальні живописні, скульптурні та графічні твори. У підсумку самі роботи студентів є цікавішими, виразнішими та більш особистісними.

Разом з тим зауважимо, що викладачами факультету архітектури для студентів факультету образотворчого мистецтва підготовлено як вибірковий – курс «Основи проектування». Це також сприятиме взаємопроникненню та поняттєвому об'єднанню дисциплін в освіті НАОМА.

В якості висновку можна сказати, що у процесі підготовки майбутнього архітектора дуже важливо навчити студента не лише здійснювати творчу розробку, але й вміло творчо висловлюватися. Розробляючи концепцію мистецького твору архітектор використовує той самий метод, що й в архітектурному проектуванні. Поняттєве об'єднання предметів, – а саме це й здійснюється у межах запропонованої програми синтезу мистецтв, – дасть змогу створити ситуацію, коли всі предмети перебуватимуть у взаємному органічному зв'язку. Шлях синтезу мистецтв, зближення предметів та їхнього взаємопроникнення, запропонований на факультеті архітектури НАОМА є, на нашу думку, як надзвичайно цікавим, так і водночас ефективним, оскільки впливає на підвищення рівня архітектурної освіти й органічно формує архітектурно-мистецький світогляд майбутнього архітектора.

В.І. Дивак,
к. арх., доцент кафедри
Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд КНУБА

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ РОЗШИРЕННЯ МУЗЕЇВ

Однією з важливих складових архітектурного об'єкту, що впливає на його сприйняття є його естетичні якості. Безумовно, при цьому не менш якісно має бути вирішено функціонально-планувальну структуру. Пересічний споглядач майже не цікавиться, а в більшості випадків він і не має можливості встановити наскільки якісно зроблено планування.

Але підсвідомо, вони вважають, що гарно зроблений фасад – це підтвердження його впевненості, що всі складові якості будівлі зроблено також на високому рівні. В теорії так має бути, але реалії життя свідчать, що не завжди це так. Тому, архітектурні якості будівлі формуються за тим, яке враження на нього складає фасад.

При проектуванні архітектор завжди має враховувати існуюче містобудівне середовище та визначати завдання перед виконанням проекту, а саме: майбутня будівля повинна бути підпорядкована існуючій забудові, або стати акцентом.

Існують декілька основних параметрів, що дають змогу архітектору впливати на міське середовище, виконуючи поставлене завдання. Перший параметр – це маса будівлі та її співвідношення до навколишніх будівель. Маючи однакові параметри (поверховість, колір та оздоблення), будівля, що має більші розміри, буде виглядати більш акцентною. Якщо потреби в виділенні будівлі нема, то потрібно зберегти відповідні параметри навколишньої забудови. Поверховість будівлі – дієвий прийом забезпечення композиційної переваги окремої будівлі над існуючою забудовою. Достатньо мати подвійний розмір висоти існуючої забудови над його останнім поверхом, щоб отримати акцентну будівлю. Кольорове рішення стає дієвим при неможливості використання попередніх чинників, які дають можливість підвищити акцентність будівлі. Це один з найбільш ефективний прийомів, що може конкурувати з іншими та концентрувати увагу глядачів. Навіть невелика кількість кольору здатна перенести увагу з найбільшої споруди саме на ту, яка буде пофарбована у відповідний колір. Оздоблення будівлі також надає можливість мати особливу привабливість

на фоні інших споруд. Для цього воно має бути більш рельєфним, мати особливу художню цінність.

Використання даних чинників в кількісних та якісних співвідношеннях залежить від конкретної містобудівної ситуації та архітектурно-естетичних завдань.

Розширення художніх музеїв має свої принципові особливості в формуванні їх естетичної складової. Історично так склалося, що велика кількість музеїв, що потребують розширення, побудовані досить давно – 50, 100, 150 років і більше. На той час існували архітектурно-художні якості будівель, що склались під впливом розвитку суспільства, можливостей будівельної індустрії. Основним принципом розширення художніх музеїв є розташування нової будівлі на земельній ділянці, що йому належить. Це може бути суміжне розширення, або розширення на відстані, що становить до 30 метрів. Такі розширення, що проектуються сьогодні, і будівлі існуючих музеїв розташовуються поряд, після закінчення будівництва складають єдиний музей. Мають функціональний, об'ємно-просторовий, візуальний та адміністративний вплив один на одного. По суті, є єдиним об'єктом. Всі перелічені впливи вирішуються доволі нескладно, окрім питання поєднання архітектурної естетики існуючої будівлі та розширення. Не можна сьогодні повторювати фасади будівель, що були побудовані багато років тому. Вони повинні бути іншими – новими, сучасними. На сьогодні можна стверджувати, що існують наступні прийоми створення архітектурно-художньої виразності музейних розширень:

- протиставлення архітектурно-художньої виразності основної будівлі та її розширення;
- погодження архітектурно-художньої виразності основної будівлі та її розширення;
- поглинання архітектурно-художньої виразності основної будівлі її розширенням;
- заміна архітектурно-художньої виразності основної будівлі новою архітектурно-художньою виразністю розширення.

При будівництві художніх музеїв та їх розширень слід використовувати найсучасніші конструктивні системи, будівельні та оздоблювальні матеріали, що дають змогу якнайкраще реалізовувати творчі задуми архітектора.

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ, ТВОРЧИСТЬ, КРЕАТИВНІСТЬ ТА ЕВРИСТИКА В АРХІТЕКТУРНІЙ ОСВІТІ

Актуальність теми доповіді. Архітектурна освіта традиційно вважається однією з найскладніших галузей професійної освіти за своїм творчим наповненням і залученням об'єктивно необхідного розмаїття навчальних дисциплін, зокрема, з діаметрально протилежних сфер – мистецтва і інженерії. Разом з тим діяльності архітектора властиві системність, творчий характер, евристичність, а власне особистості архітектора – креативність. Зазначені якості мають цілеспрямовано формуватися і розвиватися у студентів-архітекторів під час навчання, чим зумовлюється актуальність теми цієї доповіді.

Мета (ідея) доповіді полягає в презентації шляхів формування ключових професійних якостей майбутнього архітектора під час його навчання в бакалавраті і в магістратурі.

Основні результати дослідження. Навчання студентів-архітекторів традиційно здійснюється на основі інтеграції мистецької, інженерної, гуманітарної і спеціальної підготовки. А увесь освітній процес орієнтований насамперед на розвиток творчих здібностей студентів, на навчання майбутніх архітекторів творчості. Мало того, для успішного опанування професії архітектора і подальшого фахового зростання у процесі власної архітектурно-проектної діяльності молодому архітектору має бути притаманна така якість, як креативність. При цьому поняття "творчість" і "креативність" не слід ототожнювати.

Творчість проявляється і реалізується виключно у процесі діяльності людини і характеризується єдністю інтуїтивного і дискурсивного моментів діяльності свідомості людини. Такий тип мислення має три ключові ознаки: оригінальність, гнучкість та мінливість. Для творчих людей характерними є мислення за аналогією, яке базується на вільних асоціаціях образів і думок, і здатність мислити не тільки свідомо, а й прислухатися до своєї підсвідомості та до безсвідомого. Згідно з професором І.Милославським "творчість" стосується процесуальної сторони діяльності людини і не торкається результату такої діяльності. Тобто, творчість не розрізняє діяльність результативну і безрезультатну. І навпаки, терміном

"креативний" позначається такий процес діяльності людини, за якого не тільки висуваються творчі ідеї, а й здійснюється їх практична перевірка з обов'язковим довершенням діяльності – одержанням конкретного практичного результату, певного продукту діяльності. В основі креативності лежить дивергентне мислення – мислення, "яке одночасно спрямовується у багатьох напрямках", аби породити безліч різних варіантів розв'язання задачі.

Американський психолог П. Торренс виділив такі основні ознаки креативності особистості: творча продуктивність; оригінальність; гнучкість; деталізація. Загалом, креативність людини вдається визначити тільки за результатами її творчої діяльності.

Творчість і креативність формуються і розвиваються на рівні бакалаврату, найбільше – під час вивчення студентами навчальної дисципліни "Архітектурне проектування". А системність та евристичність мислення і діяльності – під час навчання в магістратурі. Адже формування таких якостей потребує певного рівня підготовки (певних знань) та наявності досвіду діяльності – професійного і навчально-пізнавального. Зазначене здійснюється у межах навчальної дисципліни "Основи теорії системного аналізу та евристика в архітектурній діяльності". Вивчення цієї дисципліни, яка інтегрально синтезує всю попередню підготовку майбутніх архітекторів, спрямовується на формування фахівця, здатного до проведення системного аналізу та евристичної діяльності в області архітектури та містобудування.

Архітектурна творчість спирається на евристичне мислення. Евристика використовує прийоми роботи людини, яка розв'язує задачі за неповної вихідної інформації, коли минулий досвід не містить готової схеми, придатної для даних умов. Щоб знайти вихід, виконавець має виробити нову стратегію і тактику діяльності, тобто, здійснити акт творчості. Таку ситуацію називають проблемною, а психічний процес, за допомогою якого розробляються нові стратегія і тактика із одночасним виявленням чогось нового, має назву *продуктивного мислення* або ж *евристичної діяльності*. Саме такою є мета вивчення зазначеної дисципліни.

Висновки. Підсумковим результатом вивчення навчальної дисципліни "Основи теорії системного аналізу та евристика в архітектурній діяльності" є формування в свідомості молодого архітектора моделі професійної діяльності (зокрема, проектування) як творчого процесу, що являє собою запланований шлях до "осяяння" (інсайту) – як ключової ланки чотирикомпонентної структури: "підготовка" ⇒ "визрівання" ⇒ "осяяння"

⇒ “технічна реалізація” – за умови поєднання, системної єдності логічного і евристичного мислення, творчості, досвіду та інтуїції.

О.І. Єжова,

к. арх, доцентка кафедри

Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд КНУБА

КОВОРКІНГ-ЦЕНТР – ОФІС МАЙБУТНЬОГО (КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ В АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ І ДИЗАЙНІ)

На сьогоднішній день в умовах стрімко змінюваних умов праці та відпочинку не так легко організовувати повсякденні процеси. Цей 2020 рік вніс суттєві зміни в такі звичайні щоденні справи, як похід по магазинах, прогулянка в торговельному центрі, і, найголовніше – робота в офісі. Через стрімке зростання кількості хворих на COVID-19 щотижня запроваджують протиепідемічні правила, вводять нові карантинні обмеження. Архітектори повинні вчасно реагувати на сучасні умови і запити суспільства у формуванні громадських просторів. В рішенні багатьох питань організації роботи в умовах карантину стають до нагоди Коворкінг-центри. Ці сучасні відкриті простори для оренди робочих місць з'явилися в містах України нещодавно, але саме зараз стали актуальними. Через пандемію утримання постійних офісних просторів для багатьох невеликих компаній – надмірна витрата фінансового ресурсу.

Отже, що представляє собою сучасній офіс спільного використання – Коворкінг? Це офіс без фіксованого робочого місця, без розходів на канцелярію, комунальні витрати та влаштування робочих процесів. Не потрібно витратити час та гроші на організацію всіх складових роботи офісу. Не має потреби самому наймати додаткових співробітників, не зайнятих в основному бізнес-процесі, таких як офіс-менеджер, секретар, системний адміністратор, прибиральниця тощо. Це веде до економії грошей та часу в сегменті адміністрування фірми. За Вас це зроблять професіонали. Достатньо лише стати членом клубу, або заплатити за час, необхідний для роботи в офісі і всі умови вам буде надано.

Коворкінг (англ. Co-working - спільно працюють) – це модель роботи, в якій учасники, залишаючись незалежними і вільними, використовують загальний простір для своєї діяльності. Зокрема,

Коворкінг популярний серед фрілансерів, віддалених співробітників, перекладачів, програмістів, дизайнерів і підприємців-початківців. Коворкінг займає проміжне місце між роботою з дому і використанням окремого офісу. На сьогодні його функціональні можливості розширюються для більшого кола споживачів. Після закриття на весняний карантин багато компаній відчули можливість працювати віддалено, але з'явилась необхідність періодичних зустрічей, нарад і спільних консультацій. Саме для такої роботи Коворкінг офіси стали у нагоді.

Проектування громадських просторів відбувалось на основі ДБН В.2.2-9:2018. Розширення деяких термінів та процесів вимагає додаткових пояснень до проектування сучасних офісних просторів, що виникають.

Дотримуватись всіх протиепідемічних вимог набагато зручніше саме у відкритому офісному просторі типу Коворкінг. Відстань між робочими місцями може відповідати вимогам Міністерства Охорони Здоров'я. Можливість Коворкінга адаптуватись до знов оголошених вимог, його функціональна здатність до трансформативності офісного простору, змінюваність і гнучкість.

Сучасний офісний простір від самого початку поділяється на функціональні зони. Вони практично не відрізняються від звичних офісних громадських споруд загального призначення. Але їх трансформативність і можливість використання будь-ким у будь-який час дещо відображається на об'ємно-просторовій побудові цього об'єкту.

Перша зона – вхідна, складається з великого простору для накопичення та розподілу людей на робочі місця. В ній розташовані гардероби, санітарні кімнати, камери схову. Це розподільний атриум, який розкриває вид на весь офіс. Друга зона – робоча. Вона складається з офісів в оренду для малого та середнього бізнесу для різної кількості робітників, а також для погодинної роботи; кімнати для переговорів та скайп-руми. Розташування робочих місць в цих зонах може бути вільним, а може регламентуватись в залежності від потреб наймачів та користувачів Коворкінг-центру. До другої зони можна віднести зали для зібрань, різних за площею, обсягом від 25 і до 200 і більше людей. Третя зона, мабуть найголовніша для вибору того чи іншого Коворкінг-центру, це супутні функції обслуговування та організації комфортної роботи. Перелік цих послуг може бути нескінченним, але деякі функції повинні обов'язково бути наданими. Такою є зона харчування. Це може бути кухня, бар чи невелике кафе. Зона відпочинку із можливістю спілкування офісних робітників. Також затребуваною є спортивна зона із різноманітним

набором тренажерів. Четверта зона забезпечує функціонування всього простору, це – адміністративно-побутова частина.

При проектуванні Коворкінг центрів важливу роль грає інженерне оснащення простору. Вентиляції і кондиціонування зараз виходять на перший план через необхідність дотримання санітарних умов. Необхідно забезпечити якісний повітрообмін у кожній точці робочого процесу. При роботі великої кількості компаній різного напрямку діяльності дотримання режиму шумозахисту стає складною проблемою. Для вирішення якої застосовують спеціальні будівельні матеріали та функціонально-планувальні рішення.

УДК 725.4

Н.Ю. Житкова,

доцентка кафедри Дизайну архітектурного середовища КНУБА

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ В ГАЛУЗІ АРХІТЕКТУРИ ПРОМИСЛОВИХ БУДІВЕЛЬ, ЯК ВАЖЕЛІ ВДОСКОНАЛЕННЯ І РОЗВИТКУ

Якщо розглядати концептуальність в науковому контексті як початкову стадію формування генерального задуму новітньої творчої розробки, то в структурі навчального процесу саме ця стадія покликана активізувати і консолідувати в «мысле-деятельностный» процес учасників проектування. Серед багатьох сучасних тем особливо доречним є вибір об'єкта дослідження і проектування, що відповідає нагальним потребам дня і спрямований у прогнозоване майбутнє. Такими темами на п'ятому курсі архітектурного факультету групи ДАС стали промислові будівлі і технопарки. Обидві теми несуть у своїй сутності проблематику урбаністичного середовища та новітнього вітка розвитку індустріальної культури.

Концептуальний підхід як початкова стадія прогнозованої (пошукової) творчої розробки має бути побудована на глибокому аналізі існуючого стану, включаючи такі змістовні складові:

- урахування соціально-економічних, природно-кліматичних, екологічних, гуманітарних факторів в постановці завдань новітніх розробок наданої теми;

- глибоке та всебічне вивчення стилів; конструкції матеріалів; інженерної і транспортної інфраструктури і засоби їх виразу у просторовій організації об'єкта розробки, як основи пошуку принципово нових рішень;
- дослідження сучасних тенденцій розвитку та експериментальний пошук на основі вивчених матеріалів.

Серед безлічі сучасних тем для пошукового проектування особливо гостро стоїть тема великих важких підприємств з усією сукупністю завдань екології; відповідності форми і змісту; композиційної і функціональної взаємодії підприємства та оточуючого середовища – природного і міського. Таким об'єктом для концептуального проектування на п'ятому курсі архітектурного факультету КНУБА групи ДАС став проект мусорпереробного підприємства.

Насправді, особливе місце в рішенні сучасних завдань архітектури промислових підприємств і будівель належить сміттєпереробним заводам. Необхідність сучасного рішення утилізації та переробки сміття – є однією із актуальних завдань цивілізаційного розвитку. Досягнення сучасної практики демонструють включення в структуру, образ і функцію промислових будівель такі складові, як просвітництво, засоби гуманізації виробничого середовища такі, як музейна та екскурсійна діяльність, благоустрій територій та інтер'єрного простору, що впливають на об'ємно-просторове рішення виробничої будівлі та її навколишньої території. В зоні уваги залишаються буферні зони, які працюють водночас, як екологічний захист та зона відпочинку на межі виробничої та сельбищної зони.

Актуальним залишається пошук можливостей розміщення великих промислових підприємств в зоні, так званих, «неудобій» з урахуванням особливостей організації технології, транспортного обслуговування, засобів прокладки інженерних комунікацій у внутрішній структурі будівлі і, як наслідок – вихід на новітні типологічні рішення, архітектури і конструкції. Сучасні вимоги до проектування промислових будівель важкого виробництва, крупного масштабу та виразної зовні інженерної інфраструктури чітко формулюють завдання утворення будівлі новітнього типу, а саме:

- вирішення об'ємно-просторової структури по типу дизайнерської, коли огорожуючі елементи будівлі працюють, як оболонка (або велетенський кожух машини), а несучі конструкції, технологічне обладнання та інженерна інфраструктура існують як відносно самостійна структура; включення у внутрішню структуру будівлі зон релаксації, що забезпечують візуальний зв'язок та психологічне розвантаження за

допомогою вікон психологічного світла або декотрих капсульних просторових структур, плити еркерів, балконів, терас винесених зовні;

- винесення за межі будівлі допоміжних інженерних блоків, транспортних та інженерних комунікацій, що збагачують пластичне рішення та зменшують пригнічуючий вплив велетенського масштабу;

- розробка і організація благоустрою території по принципу перетікаючих просторів із всебічним урахуванням розкриття візуальних перспектив.

До всього вищезначеного слід додати сучасні завдання формування фірмового стилю і рекламних засобів, виражених в архітектурі як відповідність вимогам часу та умовам сучасної ринкової економіки.

Така постановка завдання утворює змістовне підґрунтя всебічного удосконалення типів будівель, не залишаючи в дужках питання архітектури естетики, погодження промисловості та оточуючого середовища на новітніх комплексних засадах.

То в чому ж полягають концептуальні підходи і як слід їх транслювати в навчальному процесі концептуального проектування? Уявляється доречними визначені три підходи, вже задіяні та апробовані в навчальному процесі. А саме:

- евристичний підхід на стадії першої клаузури. Пошук художнього образу заданого об'єкту проектування, виражений графічно у вигляді художньо-образних нарисів;

- аналітичний підхід – формування об'єкту розробки на базі ретельного дослідження існуючого досвіду, визначення базового позитивного матеріалу, що не підлягає зміненню. Окреслення невирішених питань, що є основою вдосконалення та перспективного розвитку об'єкту проектування. В навчальному процесі – це стадії реферату, науково-практичного семінару, другої клаузури, як форпроекту;

- лінгвопідхід – семантика слів, аналогів образів, що не мають графічно окресленого вигляду, але несе сформульовану інформацію щодо майбутнього пошукового проекту заданої теми. Написання асоціативних рядів, статей, програм, творчих уявлень. В навчальному процесі це може бути використано як підготовчий період до стадії першої та другої клаузури.

Отже, рішення такого роду завдань потребують консолідації зусиль викладачів та студентів. Правильна постановка завдань, глибоке знання теми та вміння розкрити обрії пошуку призведе до новітніх, іноді

парадоксальних рішень, що несуть у своїй основі передумови прогресивного рішення.

Касім Мохаммед Басім Касім,
к. арх., Архітектурний факультет КНУБА

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ АРХІТЕКТУРНОГО ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У наш час наука й освіта нерозривно пов'язані між собою, оскільки освіта «підживлює» науку новими ідеями, а наука, відповідно, постачає теорією освітній процес. Так відбувається процес взаємозапозичення: знань, досвіду, інструментальної бази і методів проведення досліджень та ін. Вивчення наукового простору актуальне ще й тому, що наукові знання все більш диференціюються, ускладнюються, а їх межі розширюються та розмиваються, що істотно збільшує загрозу втрати самоідентичності науки. Звернення до поняття «науковий простір» і детальне його вивчення дає змогу розглядати науку як цілісний глобальний феномен, що впливає на всі, без винятку, сфери людського життя.

Відповідно до загальних тенденцій розвитку наукового простору, можна виділити кілька основних характерних елементів його структури, подібних зі стадіями здійснення більшості наукових досліджень: аналіз, синтез, впровадження. Схожа тріада наявна в діяльності представників різних професій, наприклад архітектора: попередній проект; проект; робочі креслення (у студентських роботах: клаузура, ескіз, чистовик).

Аналогічна тричастинна структура наукової діяльності відбивається й на методиці проведення досліджень, структурі наукового простору, визначаючи основні етапи наукового аналізу: вивчення проблеми і причин її виникнення; знаходження можливих шляхів (методів, прийомів і засобів) вирішення проблеми; впровадження пропозицій із системного вирішення виявленої проблеми.

Теорія і практика проведення наукових досліджень передбачає застосування загальнонаукових методів проведення аналізу, що сприяють виявленню якісного і кількісного складу певного предмета, об'єкта, процесу тощо за допомогою таких підходів, як аналітичний, експериментальний, дедуктивний, діалектичний, узагальнений, інтуїтивний.

З філософської точки зору матеріальне і нематеріальне в навколишньому світі тісно взаємопов'язані між собою. Цей етимологічний

взаємозв'язок простежується на рівні проведення наукових досліджень, узагальнених прийомів і методів аналізу філософських категорій і матеріально-предметного середовища. У формоутворенні архітектурного простору й дослідженні його закономірностей існують специфічні методи аналізу, сформовані в результаті підсумовування багатоговікового досвіду й культурних традицій в архітектурі.

Серед методів дослідження архітектури виділимо такі:

– графоаналітичний і ретроспективний аналіз, за допомогою яких систематизовано вітчизняні й зарубіжні проекти, що дало змогу детермінувати особливості їх розміщення, функціонально-планувальні й архітектурно-композиційні особливості;

– комплексний аналіз – на етапі окреслення й аналізу основних факторів, що впливають на формування об'єкту.

– метод натурних обстежень і метод фотофіксації існуючого стану: натурні обстеження та фотофіксація архітектури (загальне зображення, схеми об'ємно-планувальних рішень, взаємозв'язок архітектури з конструктивною та технологічною структурою, дизайн інтер'єру);

– метод аналізу джерел інформації: опрацювання максимального обсягу літератури, проектної документації з теми дослідження, натурних обстежень і фотофіксації, що дало змогу встановити дані про місткість, склад і структуру об'єктів;

– пошукове експериментальне проектування та графічне моделювання, на базі яких встановлено основні параметри функціональних зон та архітектурно-композиційні прийоми;

– типологічний аналіз і структурне функціонально-просторове моделювання, за допомогою яких визначено номенклатуру типів і їх планувальну структуру (склад і функціональні зв'язки приміщень).

Широкий спектр методів проведення наукового аналізу у сфері архітектурного формоутворення потребує виявлення їх особливостей і специфіки взаємодії в процесі проектування будівель і споруд. Зв'язок наукового й матеріального простору абсолютний і на світоглядному, і на прагматичному рівні. З посиленням загального обсягу наукових знань розширюється потенціал і межі наукового простору, які, своєю чергою, впливають на розвиток структури в предметно-матеріальному просторі. В архітектурній професії, де постійно необхідно аналізувати послідовність своїх дій, методологічно обґрунтовувати порядок проведення аналізу, розуміти науковий шлях, який здійснюється за допомогою виконання певних стадій проектування, науковий простір є чи не найголовнішим

мотиваційним аспектом і визначником кінцевої мети формоутворення (наприклад користь, міцність і краса).

В.В. Куцевич,

д. арх., професор, завідувач кафедри
Архітектурного проектування цивільних будівель і споруд КНУБА

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Тема громадських просторів розвивається вже не одне десятиріччя. У світі виробляються різні підходи, концепції до якісних громадських просторів. Так, концепція музейно-виставкових ареалів передбачає формування у містах або інших населених пунктах просторового каркасу, який пов'язує між собою окремі об'єкти мистецтва.

У Європі моделі громадських просторів музейно-виставкових комплексів, як правило, іменовані. Це острови музеїв у Берліні і Стокгольмі, квартал у Відні, берег у Франкфурті-на-Майні, площа у Амстердамі, парк у Бергені, Kunstareal у Мюнхені, «червона нитка» у Ганновері розкривають просторові особливості міст.

У двохтисячні роки створюються ще дві моделі громадських просторів музеїв – «Акрополь» і «Форум».

У 2015 р. російська архітекторка Г.Гельфонд запропонувала третю модель формування громадських просторів музейно-виставкових комплексів – «Ареал». Ця модель відрізняється від «Акрополя» і «Форуму» тим, що не має заздалегідь заданої композиції, а складається як інтегральна на потенційних можливостях історико-архітектурного середовища.

Концепцію ареалів логічно розширити інформаційним простором, при цьому конкретний адресат створює віртуальний музейно-виставковий ареал, об'єднуючи в ньому громадські простори для мистецтва міст і країн.

Японський досвід формування громадських просторів збігається із загальносвітовою тенденцією «реанімування» непопулярних міських просторів. Цей експеримент отримав широкий розголос. По-перше, з причини включення до громадського простору тих зон, які зазвичай з нього виключаються. По-друге, до експерименту були залучені науковці, які проводили дослідження на стику архітектури і психології, містобудування і соціології.

У Російській Федерації на основі проведених досліджень з філософії, соціології, естетики і культури зроблена спроба прослідкувати соціальні трансформації, які обумовлюють запит до нового підходу організації простору життєдіяльності інформаційного суспільства.

Сучасне архітектурне середовище свідчить про зміну принципів життєдіяльності суспільства. Про це говорить філософія культури. Зміни, які базуються на досягненнях інформаційно-комп'ютерної революції, ставлять перед суспільством багато запитань. Технологічний диктат, який тисне у багатьох сферах життя, актуалізує завдання осмислення змін, що відбуваються, а пошук шляхів гуманізації середовища ставить питання до соціально-культурного відродження.

Уточнення напрямку досліджень і прийомів роботи на професійному полі архітектури диктує розширення меж дослідження співвіднесення мети і завдань проєктної діяльності з досягненнями в галузі загальнонаукових знань: філософії, соціології, естетики.

Міждисциплінарний аналіз дозволяє побачити причини загальнокультурних явищ, сформулювати відповідальні реакції не тільки архітектури, але й усіх творчих професій на зміни, що відбуваються. Так, сучасні процеси глобальних викликів у світі і суспільстві приводять до перегляду традиційних громадських просторів і виникненню їх гібридних форм, які адаптуються до різноманітних змін. Гібридні форми громадських просторів являють собою території, що розвиваються і мають властивості самоорганізації, а також балансу між приватними та суспільними інтересами. Вони виконують громадську функцію, але не відповідають усім критеріям традиційного громадського простору.

Такі простори мають функціонально-екологічну ефективність функціонування, яка напряму залежить від процесів розвитку підприємств малого і середнього бізнесу і від зростання соціальної активності населення міст.

**АВТОРСЬКА МЕТОДИКА КОНЦЕПТУАЛЬНОГО
АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЕКТУВАННЯ НА ОСНОВІ МАЛЮВАННЯ
АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІХ ФАНТАЗІЙ – «КАП ФАХ»
(«САД ААФ») ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН З
ІСТОРІЇ АРХІТЕКТУРИ НА 2 ТА 3 КУРСАХ АРХІТЕКТУРНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ КНУБА**

При виконанні творчих завдань для визначення кращої ідеї зазвичай виконується «клаузура», яка є процесом асоціативним. Концептуальне архітектурне проектування потребує, поряд з асоціативним процесом, відразу підключення ще ряду певних критеріїв, які дозволять отримати очікуваний результат швидше та зробити його насиченим широким спектром змістів. Авторська методика «КАП ФАХ» (Концептуальне Архітектурне Проектування Фантазій Архітектурно-Художніх; «КАП» – це процес накопичення крапель – знань, які наповнюють келих фаху – «ФАХ»: «Тягни краплю пензлем м'яким – так «намиєш» келихи слави...» – напуття для студентів 1-го курсу від Т. Ладан) передбачає включення таких супутніх критеріїв як: 1) трансформацію головних виразних елементів з обраних аналогів (архітектурних та асоціативних з різних видів мистецтв, діяльності, явищ, проблем, тощо) – з кращого світового або місцевого досвіду; 2) використання динамічних засобів художньої виразності (суперграфіка, силуетність, відсутність контурів, інверсія, контраст, різкі перспективні діагональні ракурси, спрямованість композиції до правого верхнього кута).

На основі даної методики на архітектурному факультеті КНУБА був зроблений експеримент щодо розкриття тем з концептуального проектування будівель майбутнього на основі вивчення теоретичних дисциплін. Таким чином, тематика робіт «Життя у космосі» (3 курс, весна, 2020, Історія архітектури та містобудування: «Історія української архітектури та мистецтв ХХ-ХХІ ст.») та «Життя над та під водою» (2 курс, осінь, 2020, Історія архітектури та містобудування: «Історія зарубіжної архітектури (радянська)») стала більш розширеною, а самі роботи отримали більш змістовний характер – були чітко обґрунтованими,

послідовними та доказовими. Якщо роботи студентів 3-го курсу відображали ідеї футуристичних будівель у безповітряному просторі на далеке майбутнє (за межами планети «Земля»), то роботи студентів 2-го курсу, в більшості, відображали вирішення нагальних питань щодо пошуку нових місць проживання людей у повітряному просторі (на планеті «Земля») в разі екологічних катастроф, пандемій, тощо. Найактуальнішими блоками питань, які були розкриті під час захистів робіт стали: 1) на прикладах філософських концепцій буття – Чи є місце розвитку так званому «ретрофутуризму» у підводному світі? Що буде з нашим історичним надбанням у майбутньому, якщо воно опиниться під водою? Чи будуть значимими частини наших здобутків для поколінь, як для нас здобутки Атлантиди? Як ми будемо адаптуватися до нових умов життя під водою?; 2) на прикладах концепцій лікувальних закладів – Яке може бути життя в ізоляції, на карантині, в інформаційно-віртуальному просторі в космосі та під водою? Якою може бути модель підводного кібержиття?; 3) на прикладах концепцій духовного розвитку людини – Де знайти відпочинок та духовний баланс під водою? Які нові «інформаційні додатки» дадуть нам змогу отримати гармонію та натхнення у новому – підводному середовищі?; 4) на прикладах концепцій нової світової екологічної ідеології (IV Інтернаціонал) – В яких підводних об'єктах може бути зосереджене науково-культурне екологічне просвітлення поколінь? Як утворити підводні об'єкти – «янголи-охоронці» від екологічних катастроф?; 5) на прикладах концепції «рятівного ковчегу» – Які перспективи розвитку дослідницьких підводних станцій? Якими можуть бути підводні «інформаційні порти»? Як нам порозумітися між собою та оточуючим світом?; 6) на прикладах концепцій розвитку філіалів КНУБА – Які складові архітектурного, головного та експериментального корпусів нам належить розвивати у просторі існування, якщо він стане наводно-підводним?; 7) на прикладах концепцій житлових будівель в космосі та під водою – Як ми зможемо жити в незвичних умовах – в комплексах на основі квартир-капсул, механізованих енергетичних комплексів нового побуту чи таких, які зливаються з природою і стають невід'ємною частиною біосфери? Узагальнюючими стали 19 (з 191 розроблених) графічно-аналітичних робіт (18 студентських та одна автора), які відобразили не лише у аналітичних матеріалах (описова складова), а і у графіці (візуальна складова) засади концептуального архітектурного проектування.

На основі розроблених ідей студентів стало зрозуміло, що не завжди актуальні теми беруться для вирішення. Авторська методика «КАП ФАХ» може спрямувати думки авторів ідей у актуальне футуристичне «русло».

УДК 72.03

Т.М. Ладан,

к. арх., доцентка

кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА,

ORCID iD: 0000-0002-3607-0321

Д. Шиндяпін,

студент 2 курсу кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

Є.Є. Блохіна,

студентка 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА,

Д. Терещенко,

А. Зарицька,

студентки 2 курсу кафедри Дизайну архітектурного середовища КНУБА

ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ БУТТЯ В АРХІТЕКТУРНО- ХУДОЖНІХ ФАНТАЗИЯХ У ЖАНРІ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ «КІБЕРПАНК» (ЖИТТЯ У КОСМОСІ ТА ПІД ВОДОЮ)

«Кіберпанк» – це жанр наукової фантастики, який показує упадок культури, на фоні утопічно-фантастичного світу, де правлять технології і електроніка (автор терміну – письменник-фантаст Брюс Бетке, США). Естетика жанру має три показники: форма – геометрична; колір – яскравий неоновий, найчастіше червоний і синій; простір – темний, підземний. Естетична атмосфера нагадує підводну, тому підходить для утворення архітектурних фантазій під водою. За допомогою жанру «кіберпанк» ми хотіли передати поколінням ідею доцільності розвитку історичних стилів, як застиглої музики, які прагнуть змінюватися, адаптуючись під нові умови існування... Концепції дали відповіді на такі питання: 1) Чи є місце розвитку так званому «ретрофутуризму» у майбутньому? 2) Що буде з нашим історичним надбанням, якщо воно опиниться під водою? 3) Чи будуть значимими частини наших здобутків для поколінь, як для нас здобутки Атлантиди? 4) Як ми будемо адаптуватися до нових умов життя під водою?

1. Архітектурно-художня фантазія: концепція філософії буття радянського міста під водою у жанрі наукової фантастики – «кіберпанк». Використовуючи у футуристичних фантазіях форми та об'єми будівель минулих часів, при утворенні архітектури майбутнього у незвичних умовах (під водою), ми одночасно: нагадуємо про історичне минуле (форми, до яких звикли), та шукаємо форми будівель майбутнього (яскраві і неонові кольори допомагають показати, що одночасно відбувається напруга і повне смирення у звичному нам наземному і незвичному для нашого проживання – підводному світі)...

2. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного апокаліпсису стилів-ідеологій у формах модернізму та історизму ХХ століття. Уявіть собі місто пострадянської епохи, яке опинилося з часом під водою: після того як стрілка на будівлі показала 1991 рік, усе змінилося, люди захотіли більше свободи, і місто, як такий великий підводний організм, теж почало змінюватись. У ньому утворилася велика «чорна діра», через яку почали виходити залишки усього минулого. Минуле зображено морськими «червоними зірками». З часом зірки, які відображають наше минуле потрапили на дно, і стали символом переосмислення суспільством своїх цінностей. З плином часу «чорна діра» потрохи загоюється, її закривають зелені рослини, які уособлюють усе нове життя, що не зупиняється...

3. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного порту «Атлантида» у формах модернізму та історизму ХХ століття. Замислимося над нашим подальшим майбутнім... Що буде з нами через сотні років? Чи будуть нас шукати майбутні покоління, як загадкове місто-державу Атлантиду? Які частини наших здобутків та напрацювань історії ми залишимо після себе? Навчимося освоювати нові простори, які опинилися в незвичних нам умовах: нехай ця спадщина стане для поколінь портом – вокзалом-маяком у незвіданому океані знань, яка випромінює світло та допомагає кораблям дістатися до пункту призначення – до майбутнього...

4. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного спортивного комплексу по стрибкам у воду «Венеція» у формах модернізму та еkleктики ХХ століття. Що станеться з містами при глобальному потеплінні? Прогнози екологів свідчать про затоплення не лише історичних міст, а і цілих континентів... Життя на воді та під водою вводить свої корективи у переосмислення методів та принципів реконструкції будівель... Можливо один з куполів затонулого собору

Венеції стане основою споруди – «неваляшки», яка тримається на поверхні води і ніколи не перевертається, а ми звернемо увагу на своє здоров'я та будемо більше займатися спортом...

УДК 72.03

Т.М. Ладан,
к. арх., доцентка
кафедри Основ архітектури та архітектурного проєктування КНУБА,
ORCID iD: 0000-0002-3607-0321,

А. Хівренко,
студентка 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА

КОНЦЕПЦІЇ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ У КОСМОСІ ТА ПІД ВОДОЮ)

Вигадуючи концепції лікувальних закладів у космосі та під водою ми намагалися відповісти на нагальні питання сьогодення: 1) Яке може бути життя в ізоляції, на карантині, в інформаційно-віртуальному просторі в космосі та під водою? 2) Якою може бути модель підводного кібержиття?

1. Архітектурно-художня фантазія: концепція лікарні у космосі «3-й будинок лікарів» у формах ідей модерністів ХХ століття. Особливо відповідальною в час всесвітньої «пандемії Корона-вірусу» стала робота лікарів. Під час карантину та ізоляції робота та дім стали нерозривним цілим. Уявімо «3-й будинок лікарів» у ХХІІ столітті, який формується на основі характерних елементів з 1-го житлового кооперативного будинку «Радянський лікар» по вул. В. Житомирська, 17/2 (архіт. П.Ф. Альошин, 1930 р.) – тепла охриста гама, з проміжками теракотових рустів між вікнами, з вигнутими частинами об'ємів (традиції)... та механізованими частинами та об'ємами, які віддалено нагадують медичні приладдя та інструменти – голки, крапельниці, колби, паперові стрічки рецептів, еластичні бинти, тощо (технократичні новації). У космічному безповітряному просторі такий будинок для життя та роботи може надавати відчуття гармонії, балансу в перспективі можливостей життя у нових умовах та знакових формах...

2. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводної лікарні «атлас-2 в» у формах ідей модерністів та постмодерністів ХХ століття. У пошуку мобільної та ефективною моделі для ізоляції людини під водою від природних катастроф, спалахів епідемій, несприятливих кліматичних

умов та комфортного проживання пропонується концепція будівлі-шприца, внутрішній зміст якого це – новітні технології, енергетичні системи, автономність, оздоровлення та духовне відновлення...

УДК 72.03

Т.М. Ладан,

к. арх., доцентка

кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА,

ORCID iD: 0000-0002-3607-0321,

В. Муравська,

студентка 2 курсу кафедри Дизайну архітектурного середовища КНУБА,

К. Булатова,

студентка 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА

КОНЦЕПЦІЇ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ТА ФІЛОСОФІЇ «ДЗЕН» В АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ ПІД ВОДОЮ)

Звертаючись до концепцій духовного розвитку та філософії «дзен» – тої, що базується на високому сприйнятті, ми намагалися відповісти на наступні питання: 1) Де знайти відпочинок та духовний баланс під водою? 2) Які нові «інформаційні додатки» дадуть нам змогу отримати гармонію та натхнення у новому – підводному середовищі?..

1. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного центру духовного розвитку «Nirrocampus» у формах модернізму та постмодернізму ХХ століття. Центр духовного розвитку – самопізнання, духовний зріст, медитації, звільнення свідомості від напруги – пропонується у образі морського коника, який є символом пристосування і вмє адаптуватися до життя. Кожен поверх – це новий рівень у самопізнанні: перший – для новачків, останній – для тих, хто дійшов до просвітлення, до «нірвани»...

2. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного дослідницького центру «аквадзен» у формах ідей модерністів ХХ століття. В пристосуванні до підводного середовища, для орієнтації у просторі та розширення своїх знань, мандрує в глибинах океану офіс «мобільного» інформаційного додатку «AquaZen». Збираючи інформацію про водне середовище, він віднаходить гармонію з водним світом, орієнтуючись на місці у хвилях змінних течій, дивних створінь... за допомогою магнітних хвиль приєднуються додаткові двигуни та офіс

починає приводити до руху сфери зі штучним інтелектом, які випрацьовують кисень для людей...

УДК 72.03

Т.М. Ладан,

к. арх., доцентка

кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА,

ORCID iD: 0000-0002-3607-0321,

Ю. Сабен-Гуз,

І. Саченко,

студенти 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА

КОНЦЕПЦІЯ «IV ІНТЕРНАЦІОНАЛУ» В АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ НАД ТА ПІД ВОДОЮ)

Підтримуючи світову екологічну ідеологію, відмовляючись від будь-якої політичної ідеології, ми пропонуємо концепції баштових будівель у конусоподібних формах – «IV Інтернаціонал» (аналог для натхнення – башта III Інтернаціоналу, інж.-худ. В.Є. Татлін, 1919 р.), і надаємо відповіді на питання: 1) В яких підводних об'єктах може бути зосереджене науково-культурне екологічне просвітлення поколінь? 2) Як утворити підводні об'єкти – «янголи-охоронці» від екологічних катастроф?..

1. Архітектурно-художня фантазія: концепція наводно-підводної сміттєпереробної станції «IV інтернаціонал» у формах модернізму ХХ століття (раціоналізм). Сучасним «киснем» для подальшого існування людства служить концепція екологічної вежі – сміттєпереробної станції: центру кооперативного життя та роботи природничо-ресурсного суспільства, яке обертається з власною частотою руху планет та підводних течій. Це новий символ звільнення від тяжкої праці – шлях від машин до природи, науково-культурного екологічного просвітлення. Червоний стяг – знак, щоб зупинитися, наче на червоне світло, і задуматися над екологічними проблемами людства знаходячись:

- на вертикальній вісі – у громадському просторі;
- у напівсфері – в аквагалереї, інституті океанографії, лабораторіях;
- у верхній частині – на біоломінісцентних рифах, місці життя піддослідної фауни;
- у кубі – залі засідань для житлових общин;

- у піраміді – місці для розваг, культурного просвітлення, відділі життєзабезпечення;
- у циліндрі – відділі керування з проектором, який проектує зображення на хмари...;
- у технічній частині – на спіральній вісі та побічних орбіталях, на підтримуючих арках, в яких знаходяться лопасті, які виробляють енергію через дію хвиль та течій;
- на верхній коловій орбіті – межі підводної та надводної частини, на апогеях якої – у відділенні переробки та вилову сміття, яке збирається за допомогою сіток, які розтягнуті по всій орбіті;
- у нахиленій опорі – транспортному порту для суден...

«IV Інтернаціонал» – це символ звільнення від тяжкої праці – шлях від машин до природи, науково-культурного екологічного просвітлення...

2. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводної очисної споруди «янгол-84» у формах ідей модерністів XX століття (кінетична архітектура). Наша цивілізація забруднила водойми настільки, що за відновлення екосистеми боротиметься не одне покоління... Даний апарат створений для людей майбутнього з метою вирішення цієї проблеми. Він утворює два вихори, пропускаючи через себе воду та очищуючи її від неорганічних мікрочасток. Назва апарату походить від біблійної легенди про 7 янголів, що просурмлять у свої труби незадовго до апокаліпсису. Спершу було створено сім «Янголів», але їх виявилось замало, найновіша модель апарату є «Янгол-84»...

Т.М. Ладан,
к. арх., доцентка
кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА,
ORCID iD: 0000-0002-3607-0321,

В. Нестеренко,
студентка 2 курсу кафедри Основ архітектури та архітектурного
проектування КНУБА,

О. Тихолоз,
студент 2 курсу кафедри Теорії архітектури КНУБА,

Д. Сергієнко,
студентка 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА.

КОНЦЕПЦІЯ «РЯТІВНОГО КОВЧЕГУ» В АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ ПІД ВОДОЮ)

Передбачаючи можливе переселення людей у майбутньому під воду, ми подбали про концепції підводних житлових будівель з місцями для дослідницької роботи, створили концепцію центру отримання інформації та розширили можливості комунікацій на уявній станції перекладів з мови підводного світу на мови світу. Концепції нових форм будівель підтримують ідею екологічних поселень для розвитку нових навичок у незвичних умовах існування людства та відповідають на питання: Що робити, коли будемо вимушені шукати нові місця для існування?..

1. Архітектурно-художня фантазія: підводний житловий та науково-дослідницький комплекс «Stingray» у формах модернізму та постмодернізму ХХ століття. Житловий науково-дослідницький комплекс Stingray – це «рятівний ковчег» для всіх жителів суші, рухома станція, яка досліджує дно океану: морських жителів, рослинність, визначає екологічний стан води, концентрат забрудненості...

Крила металевої конструкції нагадують крила риби-ската, функціонують як допоміжні вітрила для врівноваження, а металевий хвіст слугує як якір для сталого виду станції.

Чотири яруси круглої форми з'єднані між собою швидкісним ліфтом, на верхньому ярусі якого – спіралевидна лабораторія для досліджень.

Другий ярус функціонує як найбільший комплекс для проживання.

Третій ярус – це керуючий центр станції, з кабіною капітану.

Четвертий ярус відіграє життєдіяльну роль: тут знаходяться ферми по вирощуванню рослинної їжі, а також тваринництво і фільтри, які роблять із морської води прісну, придатну для споживання...

2. Архітектурно-художня фантазія концепція підводного інформаційного порту «WATER PORT news» у формах модернізму та постмодернізму ХХ століття. Отримуючи інформацію, ми відкриваємо для себе нові горизонти та починаємо будувати подальші стратегії життя на майбутнє, тому підводний інформаційний порт – це символ глибоких знань про підводний світ та особливості існування в ньому... Гнучка бетонна оболонка з часом перетвориться на домівку для різноманітних молюсків і споруда стане новим рифом – носієм нової інформації та рятувним ковчегом для нових форм та видів життя...

3. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводної станції перекладів звуків морів та океанів «Bubbletranslate» у формах ідей модерністів ХХ століття (конструктивізм). ... в разі знаходження нових способів життя людей під водою, необхідним буде також спілкування людини з жителями підводного світу. Станція перекладів звуків морів та океанів «Bubbletranslate» отримає інформацію по звукові сигнали, за допомогою малих антен, що знаходяться на корпусі. Використовуючи обробку даних та штучний інтелект, станція перекладає їх з людської мову на тваринну та надає інформацію працівникам. Антена на вершечку будівлі передає сигнали у моря і океани. Станція є порятунком для людей і деяких тварин від хижаків. Вона може відлякувати їх за допомогою спіралеподібних конструкцій. Довгі коридори надають змогу людям переміщатись по підводному світу без допоміжних костюмів на достатньо велику відстань. Ми повинні думати не тільки про наші потреби, але й турбуватися про оточуючий світ. Адже головне – не нашкодити природі...

УДК 72.03

Т.М. Ладан,
к. арх., доцентка
кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА,
ORCID iD: 0000-0002-3607-0321,
І. Троїцький,
К. Пузіна,
студенти 2 курсу кафедри Архітектурного проектування цивільних
будівель і споруд КНУБА,
Д. Костюченко,
студентка 2 курсу кафедри Містобудування КНУБА

КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ФІЛІАЛІВ КНУБА В АРХІТЕКТУРНИХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ НАД ТА ПІД ВОДОЮ)

Розвиваючи концепцію розвитку філіалів ведучих освітніх закладів України, які формують навички майбутніх технічних та творчих професій у будь-яких умовах ми пропонуємо розвиток філіалів КНУБА над та під водою – осередки для майбутніх підводних архітекторів та дизайнерів, митців та будівельників. Проходження практикумів та лабораторних занять на базі таких філіалів стане натхненним поштовхом до нових наукових відкриттів у галузі знань «Архітектура та будівництво», за спеціальністю «Архітектура та містобудування» та у винайденні нових матеріалів та форм художньої творчості. Таким чином ми спробували відповісти на питання: Де шукати осередки для натхнення? Вирішення питання – поєднати спорт, відпочинок, життя та навчання під водою!..

1. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного архітектурного корпусу КНУБА у формах ідей модерністів ХХ століття. Одним з перших об'єктів, який слід побудувати під водою, може бути філіал архітектурного корпусу КНУБА, для проходження ознайомлювальної та рисувальної практики, занять з архітектурного проектування для 1 та 2 курсів... Повітряні фарби «Лазурна палітра» дадуть можливість робити поліхромії по відмивці коралів, дивовижних риб, морських гrotів та створювати етюди на відкритому просторі. Пропливаючи повз підводних митців по тунелях, не створюючи хвилі навколо, жителі підводного світу будуть дивуватися новому виду творчості архітекторів майбутнього – малюванням повітряними бульбашками на спеціальному магнітному папері «Aircolor»...

2. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного головного корпусу КНУБА – колонізатора дна тихого океану «robs-504» у формах представників історизму ХХ століття. А тим часом в автономному підводному пересувному корпусі КНУБА майбутні спеціалісти будуть прораховувати конструкції та робити робочі креслення розроблених концепцій студентів-архітекторів... Червоний геодезичний корпус – це поселення для фахівців, які вимірюють рельєф дна океану. Білий корпус – головний, навчальний, в якому інженери та конструктори випробовують матеріали на міцність. Жовтий – адміністративний, надсилає інформацію у підводний світ про наукові досягнення та експериментальні розробки в архітектурі та будівництві. Промені сонця – це промені осяяння майбутніх практиків та науковців...

3. Архітектурно-художня фантазія: концепція наводно-підводної творчої платформи «Острів» у формах ідей модерністів ХХ століття (супрематизм). В пошуках нових «кодів міст» у безмежному водному просторі з'явилися творчі платформи – «Острови», в лабораторіях яких розробляються нові маршрути для досліджень незвіданих горизонтів та форм життя всесвіту.

Зручність використання таких філіалів полягає у тому, що кожен учасник отримує власний гідрокостюм із запасом кисню та проходить курс навчання по зануренню у водні глибини та правилам безпечного перебування під водою – отримує курс фізичної підготовки. Під час пандемій така б практика не завадила учбовому процесу, оскільки відпадає потреба у засобах індивідуального захисту, і, таким чином, під час знаходження під водою, виникають можливості безпечної командної роботи...

КОНЦЕПЦІЇ ЖИТЛОВИХ БУДІВЕЛЬ В АРХІТЕКТУРНИХ ФАНТАЗІЯХ (ЖИТТЯ У КОСМОСІ ТА ПІД ВОДОЮ)

Справжнім дослідницьким експериментом може стати життя у дивовижному підводному світі у відповідно створених для цього концептах житлових будинків, які ми вам пропонуємо розглянути. Швидкісні капсули потягу «Hyperloop» зможуть забезпечити швидкий зв'язок між житловими комплексами у техно- та біоформах. Таким чином ми спробували відповісти на питання: Де жити під водою? Як можна здійснювати зв'язки між корпусами, які будуть знаходитися на великих відстанях?..

1. Архітектурно-художня фантазія концепція підводного житлового комплексу «Hyperloop solisium home» у формах модернізму ХХ століття. Спеціально прокладена супер-швидкісна лінія підводного метрополітену "Гіперлуп" дозволяє, не створюючи заторів, пересуватися мешканцям океанів безкраїми підводними містами майбутнього до житлових будинків.

Комплекс "Солісіум" (сонячний), з автономною системою освітлення, яка відповідає земному режиму дня та ночі, є платформою для квартир-капсул, призначених для невеликих подорожей з можливістю поповнення енергії та осілого життя.

Це перший крок до нового універсального високотехнологічного, як підводного так і космічного будівництва!..

2. Архітектурно-художня фантазія концепція підводного житлового комплексу «AQUA TOWER» у техноформах модерністів ХХ століття. Роботи на Землі завоювали світ, частина з них пристосувалася до підводного існування. Житловий комплекс «AQUA TOWER» спроектований з урахуванням можливостей в пересуванні під водою за допомогою двигуна, що живиться енергією морських хвиль або з акумуляторної батареї, яка дозволяє комплексу працювати без збоїв у разі

надзвичайних аварійних ситуацій... Надсучасна гідравлічна система та генератори електроенергії роблять комплекс технічно продуманим та безпечним для підводного проживання...

3. Архітектурно-художня фантазія: концепція підводного житлового комплексу «MORAY» у біонічних формах постмодерністів ХХ століття. Біонічна форма житлового комплексу «MORAY» (Морей) в перекладі з латини – мурена, тварина, що мешкає в Тихому океані, стане місцем комфортного проживання під водою для людей, які прагнуть до злиття з природою. Споруда буде невід’ємною частиною біосфери – підводної флори та фауни, оскільки спроектована на основі форм, що перетікають, вона ідеально підтримує океанічне середовище та являє собою його природне продовження. Подібні підводні комплекси вирішують проблему по перенаселенню Землі та створюють нові можливості для життя людей в незвичайних умовах та розвитку архітектури майбутнього!..

Таким чином, життя під водою (тимчасове або тривале) може допомогти людям ширше вивчити «природу» підводного світу, його можливості для подальшого використання та збереження...

Н.Ю. Меженна,

к. арх., доцентка кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНИХ ВИСТАВКОВИХ ПРОСТОРІВ

Простори для експозиції можуть бути дуже різноманітними та мати досить полюсну концепцію. Зазначимо, що сучасні експозиції відрізняються від класичних музейних, в них додалися нові інтерактивні функції, нові технічні можливості, нові запити суспільства. Навіть темп сприйняття та аналізу побаченого став вимагати нових прийомів для виставкових просторів. Проблема актуалізації музеїв різного напрямку є дуже своєчасною для сьогодення нашої країни, бо актуальна тема підвищення культурного рівня людей, є зацікавленість більшої частини населення історичним спадком та творчими надбаннями сучасності. Отож, тематика є нагальною та звучить з різних інформаційних джерел. Не секрет, що за кордоном пересічний українець із захопленням відвідує музеї та виставки, а вдома дуже рідко вибирається до подібних закладів. Звісно,

психологічний ефект мандрів теж спрацьовує, але ж і заклади у своїй більшості є цікавішими та сучаснішими. В Україні вже почали з'являтися непостійні виставки та експозиції з використанням сучасних технологій та залученням «родзинок», що сприяють підвищенню потоку людей. Поодинокі музеї також почали залучати до своєї експозиції різні нові технології або просто цікавіші формати для перегляду. Але системного підходу немає. Тому у нас бачимо зазвичай пусті зали, а у європейських закладах – часто стоїмо у черзі на вхід.

Простори для експозиції можна розподіляти за різними принципами. Пропонуємо розглянути інтер'єрну експозицію, внутрішній виставковий простір за видом сприйняття.

1. Предмет або група предметів потребують повноцінного огляду з усіх боків. *Наприклад: скульптура, інсталяція (стаціонарна або рухлива), історичний предмет, макет або муляж, чучела тварин, акваріуми і т.п.* У такому разі потрібно бути місце для огляду, певна відстань, може, навіть рівні для спуску та підйому. Тут також може бути кілька варіантів: а) рухається відвідувач, б) рухається предмет експозиції. Також можливий повноцінний огляд зверху та знизу, споглядання з різних рівнів (поверхів), що також підвищує психологічний ефект.

2. Предметом експозиції є саме приміщення, в якому знаходиться відвідувач. *Наприклад: історичні аутентичні зали, окремі кімнати у музеях сучасного мистецтва, приміщення, що створені саме як предмет інсталяції у приміщенні музею и т. ін.* Потребує вільного входу та руху всередині та може, за необхідності, бути обладнаним місцями для сидіння. Кількість відвідувачів одночасно регламентується розмірами приміщення. Дуже сучасним є звуковий та візуальний супровід та зміна освітлення за короткий час перебування у приміщенні.

3. Предмети експозиції об'ємні, але не потребують повноцінного огляду. *Наприклад, барельєфи, діорами, деякі скульптури, предмети мистецтва та історії.* Можуть бути виставлені у вітринах або відкритим способом так, щоб був огляд на 180°. Як правило, це самий типовий та банальний спосіб експонування предметів вздовж стін або у неглибоких нішах чи вітринах. Для більш сучасного трактування експозиції потрібні інтерактивні включення, що супроводжують експонування.

4. Площинні предмети. Наприклад, картини, графічні та текстові матеріали, та ін. Потребують часто однієї зорової точки або невеликого та нешвидкого руху повз об'єкт. У таких приміщеннях можуть бути встановлені місця для сидіння, споглядання, відпочинку. Дуже важливим у

таких способах експонування стає розрахунок пропорції між предметом та максимальною і мінімальною відстанню до нього. Часто картини не сприймаються належним чином у маленьких залах тому, що немає певної відстані для правильного споглядання, немає варіативності.

5. Дрібна експозиція. *Наприклад: прикраси, монети, невеликі гравюри та інші предмети мистецтва.* Як правило, дрібні предмети групують по періодах, стилістиці, матеріалу та ін. Негативом такого експонування стає незручні способи ідентифікації кожного об'єкту, незручність групового перегляду під час екскурсій. Також часто може виникнути ефект психологічної втоми від великої кількості одноманітних експонатів. Такі види експозиції також потребують концептуальних змін.

Як позитивні приклади можна навести варіанти активного залучення відвідувача до концепції атмосфери музею, запрограмований супровід його по експозиції, залучення його на деяких етапах перегляду до співучасті та співпереживання історії, дійсності та ін., за напрямом експозиції. Цьому сприяє сучасний візуальний ряд, до якого можна віднести і саму архітектуру споруди для експозицій, вирішення простору із завданням певного алгоритму руху, його швидкості, напрямку та зоровими і фізичними зупинками. Програма сучасної експозиції повинна бути доповнена інтерактивними засобами для створення деякої «гри у співучасть», більше занурення у процес, можливість тактильного контакту та співучасті у творчості, що буде сприяти підвищенню цікавості.

УДК:72.012

І. Г. Новосад,

к. арх., доцент кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

ОСОБЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ І ДИЗАЙНІ

Архітектурне проектування і дизайн мають свої відмінні особливості у етапах виконання роботи, на основі котрих формується концепція проекту. Концепція відображає індивідуальне бачення студента на поставлену задачу. **Формування концептуального підходу** можливо тільки при методичному підході, а саме послідовному виконанні усіх етапів роботи.

У архітектурному проектуванні перед студентом постає головне завдання: це створення комфортних для людини функціонально-

типологічних взаємозв'язків, та гармонійного об'ємно-просторового рішення, котре базується на принципах та закономірностях композиції.

Кожний з етапів виконання роботи ставить перед студентом чітке завдання, ціль якого – формування концептуального рішення проекту.

Перший етап – студент має ознайомитись з завданням на проектування.

Другий етап – ознайомлення з аналогами, нормативною базою. Нормативна база дає можливість грамотного підходу до проектування, а аналіз сучасної архітектури, пов'язаною з обраним напрямком, дає знання сучасних стилів, ідей та концептуальних поглядів на сьогодення.

Третій етап – обстеження території. Об'єкт, що проектується знаходиться у просторі, це може бути містобудівна ситуація, чи у природному ландшафті. При вивченні місцевості студент має провести фотофіксацію. Якщо ділянка прилегла до існуючої забудови, то необхідно зробити замальовки та обміри існуючих фасадів і, у подальшому, відобразити у розгортці існуючої вулиці. Існуюча забудова дає направлення формування концепції об'ємного рішення об'єкту. Також необхідно враховувати сприйняття об'єкту в різних містобудівних ситуаціях, а саме: у забудові вулиці, у забудові мікрорайону, у панорамі міста, тощо. Людина рухається у просторі і кожний вид дає своє індивідуальне сприйняття об'єму. Отже, при проектуванні необхідно сприймати ділянку з різних видових місць.

При формуванні концептуального рішення особливо потрібно вивчати історію місцевості. Кожна ділянка, як і у місті, так і за межами, має свою індивідуальність. Особливо це стосується ділянок, що знаходяться в історично сформованому середовищі.

Після ретельного вивчення проблематики, аналітичного обстеження, студент розкриває індивідуальне бачення, що показується у клаузурі, де відображаються об'ємно-просторові та планувальні рішення об'єкта .

Отже **особливість концептуального підходу в архітектурному проектуванні** базується на методичному підході. Тільки на базі чіткої послідовності виконання роботи можливе формування багатогранних індивідуальних бачень, що відобразяться у архітектурному проекті.

Задача **дизайну інтер'єру** – створення комфортного внутрішнього простору, що буде відповідати функціонально-типологічному призначенню приміщення з індивідуальними рисами оздоблення.

Концептуальні рішення базуються на чіткій ієрархічній структурі етапів виконання роботи, кожний з етапів має свою ціль та завдання.

Перший етап – при проектуванні інтер'єру студент має ознайомитись з завданням, вивчити специфіку приміщення, розміщення віконних та дверних отворів і їх висоту, з'ясувати висоту приміщення, виявити конструктивну систему несучих і ненесучих стін. Обстеження дають розуміння щодо можливостей зміни планувального рішення, влаштування підвісних стель та елементів освітлення.

Другий етап – аналітичний. Вивчення та аналіз стилю, робіт відомих дизайнерів, архітекторів, конструкторів, що працювали у обраному стилістичному напрямку. Студент має виявити основні принципи стилістичного напрямку, зробити замальовки основних елементів, деталей, конструкцій тощо.

Третій етап – розміщення меблів у просторі приміщення. При розміщенні меблів необхідно володіти ергономікою, нормативною базою щодо габаритів меблів та їх розміщення у просторі. Меблі формують функціонально-типологічні зони приміщення, вони є найголовнішим елементом в інтер'єрі.

Четвертий етап – підпорядкованість функціонально-типологічним зонам освітлення, оздоблення стін та підлоги, внесення у інтер'єр індивідуальних дизайнерських розробок.

Варіативність дає можливість виявити різноманіття ідей дизайнерських рішень при формуванні функціонально-типологічного простору.

Отож **особливість формування концептуального підходу** при створенні дизайн-проекту базується на ієрархічній, методичній структурі щодо виконання роботи. Кожний з етапів розкриває шляхи вирішення задач.

УДК 72.01

Т.В. Русевич,

к. арх., доцент кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

АРХІТЕКТУРНА СЕМІОТИКА – ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Освіта архітектора – багатогранний процес, пов'язаний з декількома типами дисциплін, які можна розділити на дві основні групи. Ті, які відповідають за формування образного, естетичного мислення і ті, які стосуються суміжних питань конструкцій, інженерного забезпечення тощо.

Архітектура – це середовище, культура якого порівнюється з людиною. Людина стає мірою всіх складових елементів архітектури не тільки в розумінні зовнішньої гармонії, але і внутрішнього світу людини, його духовної сфери. І, відповідно, архітектурне середовище – це безпосередній інформаційний канал впливу на сприйняття людини і засіб його формування. При цьому виділяють три види інформації – *параметричну*, *семантичну* та *естетичну*. Щоб архітектор по-справжньому опанував своєю професією, він повинен вивчити художньо-образну мову, пов'язану з психологією сприйняття і психологією творчості, з музикою і поезією, яка більшістю своїх проявів пов'язана з архітектурної семіотикою і в більш широкому сенсі з семіотикою простору.

Архітектурна семіотика – це синтетична наука, яка проникає в сферу лінгвістики, теорії інформації, психології, риторики, візуальної комунікації, символіки, художньої мови форми і, якщо можна так сказати, – «візуальної поезії».[1] Її об'єктом є вивчення специфічних просторових засобів змістоутворення і змістовираження, а також виявлення загальних закономірностей зв'язку форми зі своїм значенням і змістом.

Архітектурна семіотика складається також з трьох основних частин: *семантики*, що займається смисловою стороною архітектури, *синтактики*, що відповідає за відносини частин архітектурної форми між собою і по відношенню до цілого і *прагматики*, що займається відносинами між архітектурною формою, архітектором – її творцем і «споживачами» архітектури – людьми, яким ця архітектура адресована. В архітектурної семіотики активно вивчається ще один розділ – архітектурна *граматика*, тому що принципи формування архітектурної мови досить сильно різняться з лінгвістичними мовами, і їх граматику не можна в чистому вигляді використовувати для вирішення архітектурних проблем.

Під *архітектурною синтактикою* мається на увазі розділ архітектурної семіотики, який вивчає синтаксис архітектури, тобто структуру поєднання архітектурних першоелементів і правила їх утворення та перетворення безвідносно до їх значень і будь-яких функцій знакових систем (будівель, ансамблів, комплексів та інших архітектурно-містобудівних утворень).

Під *архітектурної семантикою* мається на увазі розділ архітектурної семіотики, який вивчає правила інтерпретації знаків і складання з них щось значущих виразів, які можна побачити, відчувати, через сприйняття архітектурних систем або комплексів (виразів), тобто архітектурна

семантика вивчає архітектурну мову і її складові з точки зору вираження конкретного змісту.

Під *архітектурною прагматикою* мається на увазі розділ архітектурної семіотики, який вивчає відносини між архітектурними елементами або архітектурними системами і їх користувачами. Цей розділ тісно пов'язаний з традиційними питаннями функціонального використання в архітектурі.

Під *архітектурною граматикою* мається на увазі розділ архітектурної семіотики, який вивчає виникнення і принципи побудови базових архітектурних першоелементів-«слів», а також структуру і вираз сенсу в межах цих першоелементів. Розглядаючи основні розділи архітектурної семіотики можна виділити кілька великих і досить автономних тем, знання яких дозволить більш вільно оперувати архітектурною мовою.

Таким чином, вивчення архітектурної семіотики необхідно майбутньому архітектору разом з його композиційною підготовкою для розкріпачення творчого духу, для виховання і тренування навичок вільної і образної архітектурно-художньої мови, виразної і оригінальної. Тому завдання вищої архітектурної школи – розбудити у майбутніх фахівців-архітекторів їх дар і здібності до візуальної поезії, до оволодіння формою для вираження своїх почуттів і ідей, до оволодіння матеріалами і конструкціями як засобами для вираження свого архітектурно-художнього сенсу. Тільки в цьому випадку випускник здатний усвідомлено і швидко виробити свою власну архітектурно-художню мову. І тільки при цьому архітектура стає мистецтвом.

1. Varabanov, A. Methode semiotique de l'etude de composition dans la formation primaire des architectes a l'ecole superieure // Architecture, semiotique et sciences humaines. Topogenese. Barcelone: Editions UPC, 1997.
2. Семіотика в архітектурі – наука про знаки та знакові системи// Архітектурний вісник КНУБА: Наук.-вироб. Збірник /Відпов. ред. Куліков П. М.-К.: КНУБА, 2019.- Вип. 20 – с.169 -174.

В.О. Тімохін,
*д. арх, професор, завідувач кафедри
Дизайну архітектурного середовища КНУБА*

НОТАТКИ ДО «КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МАСОВОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ» В УКРАЇНІ

Починаючи з другої половини ХІХ с. вища освіта втратила свою елітарність і стала набувати егалітарного характеру. Про це писав Ф.Ніцше у книзі «Падіння кумирів», вважаючи її масовість великою проблемою для розвитку і освіти, і культури, і цивілізації. Він акцентував увагу на тому, що «вища освіта вже не є перевага, вона уявляє собою демократизацію «освіти», котра стала «всезагальною», а тому протонародною». Близькі за суттю проблеми висвічував філософ і вчений, мистецтвознавець і викладач У.Еко, який через 100 років вказував на кризові явища у масовій університетській освіті, котрі він зв'язував з масовою культурою постіндустріального та інформаційного суспільства.

В Україні за роки незалежності кількість архітектурних факультетів фактично зросла втричі – від десяти до більш ніж тридцяти. При цьому кількість студентів і викладачів на провідних факультетах Києва, Львова, Харкова та інших міст України поступово зростала у два-три рази. Сьогодні продовжують отримувати освітянські ліцензії у непрофільних і приватних вищих навчальних закладах без відповідної бази, кадрового і методичного забезпечення навчального процесу. Ці дозволи отримують в обхід науково-методичної комісії МОН України, і коли вона не дає згоди, то через судові рішення. У деяких з них набір до навчання коливається від кількох до десяти осіб. Іншими словами, процеси тотальної демократизації архітектурної освіти призвели до масового і неконтрольованого зростання кількості студентів і викладачів і, в кінцевому рахунку, до зростання кількості факультетів і архітектурних відділень в університетах України.

У все зростаючій конкуренції між ними і у боротьбі за виживання на дизайнерських факультетах, де готують бакалаврів і магістрів мистецтв, ліцензують архітектурні спеціальності і, навпаки, на архітектурних факультетах починають готувати промислових, графічних та інших дизайнерів. Ще одна невирішена проблема полягає у демократичній вседозволеності офіційного отримання дипломів магістра, кандидата і навіть доктора архітектури без базової архітектурної освіти. Медики і математики, юристи й агрономи та інші отримують ці дипломи без зайвих

зусиль. Все це призвело до значного падіння якості архітектурної освіти на протязі останніх 20 років. Про це свідчать результати щорічних оглядів-конкурсів дипломних робіт випускників архітектурних і дизайнерських шкіл. Ідеї цих оглядів щодо стимулювання індивідуального розвитку регіональних шкіл не спрацювали. Все частіше ми спостерігаємо ентропійну монотонність і усередненість в роботі всіх без винятку шкіл, їх викладачів і студентів.

Випускні роботи бакалаврів і магістрів архітектури нерідко набувають характеру плакатної презентації, а іноді навіть архітектурних коміксів. У багатьох проектах відсутні оригінальні ідеї, творчий пошук, естетично-стильові ознаки і художній смак, в недостатній мірі пророблені інженерні рішення. З освітнього обрію фактично зникли пошукові, утопічні й фантазійні проекти. У магістерських роботах досить часто переважає «модна» тематика, котра запозичена у суміжних сферах і присвячена суто інженерним питанням енергоефективності, енергозабезпечення, суцільної комп'ютеризації та ін. Все менше уваги приділяється суто архітектурним проблемам композиції, стилям і жанрам проектування, новим конструктивним системам, проблемам архітектоніки і пропорціювання т. ін. Сьогодні ці та багато інших проблем потребують негайного вирішення як на міжнародному і державному, так і на місцевому рівні самоврядування. Болонська система, як ми її не критикували, в значній мірі стримує негативні наслідки тотальної демократизації і є шляхом до ефективного контролю якості знань. Державні стандарти архітектурної освіти потребують кардинальних змін і перенесення акцентів від формальних бюрократичних і чиновницьких компетенцій до забезпечення необхідних умов для творчої архітектурної та містобудівної діяльності випускників архітектурних факультетів. При цьому розробка стандартів повинна орієнтуватись на прецедентний характер архітектурної творчості і навчання, представлених в тому числі у вигляді взірців, зразків і прототипів. До їх розробки, окрім чиновників, повинна бути залучена, в тому числі, новостворена Асоціація архітектурних шкіл України.

На університетському рівні архітектурна освіта повинна отримати повне розуміння наших професійних проблем і всіляку підтримку. У межах факультетів слід відродити залишки академічної освіти, посилити її професійно-ремісничу складову шляхом часткової ліквідації академгруп і відкриття творчих майстерень, широкого залучення практикуючих архітекторів. Це буде сприяти відновленню сьогодні втраченої творчої атмосфери на архітектурних факультетах, активізації у протипагу

чиновницьким і гуртожитковим, чисто людських і родинних контактів у спілкуванні зі студентами як колегами. Кожний архітектурний факультет і випускові кафедри на основі моніторингу власної діяльності, стану архітектурного ринку і ринку абітурієнтів, а також аналізу питомої ваги архітекторів у розвинених країнах повинні об'єктивно оцінити свої потужності і можливості. Єдиним для всіх критерієм оцінки слід обрати необхідність підвищення якості архітектурної освіти. Наступний крок пов'язан із індивідуалізацією навчального процесу шляхом виділення вже у бакалаврській підготовці двох ліній, зорієнтованих на підготовку практикуючого магістра і магістра–науковця. Ось коло проблем, які повинні вирішувати новостворена «Концепція реформування масової архітектурної освіти» для хоча би часткового повернення архітектурній освіті втраченого статусу елітного і якісного навчання і збереження демократичних пропорцій між академічною і масовою освітою в Україні.

Н.С. Трегуб,

*к. арх., доцентка, завідувачка кафедри «Дизайн середовища»,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв*

ОСОБЛИВОСТІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ОПП «КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ДИЗАЙН» ДЛЯ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Освітньо-професійна програма «Концептуальний дизайн» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 022 Дизайн, галузі знань 02 Культура і мистецтво, кваліфікація: магістр дизайну (факультет «Дизайн середовища») була розроблена у ХДАДМ, рецензована зовнішніми стейкхолдерами і введена в дію у 2018 році. Мета даної освітньої програми – формування системних професійних компетентностей, що необхідні для практичної і викладацької діяльності у сфері дизайну середовища та меблів; підготовка до роботи згідно з Національним класифікатором України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010.

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації – спеціальна освіта в галузі дизайну (проектування на концептуальному рівні об'єктів дизайну, забезпечення засобами дизайну високих функціональних та естетичних характеристик предметно-просторового середовища, а також здійснення викладацької діяльності на належному науково-методичному

рівні). В результаті випускники набувають такі фахові компетентності спеціальності (ФК):

1. Здатність застосовувати методологію наукових досліджень на теоретичному і практичному рівнях;
2. Здатність застосовувати методику концептуального проектування об'єктів дизайну з урахуванням функціональних, технічних, технологічних, екологічних та естетичних вимог;
3. Володіння теоретичними й методичними основами навчання та фахової підготовки дизайнерів у синтезі із практичним застосуванням отриманих знань при організації навчального процесу; планування власної науково-педагогічної діяльності;
4. Здатність застосовувати у практиці дизайну виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів, інноваційних методів і технологій;
5. Здатність застосовувати засоби спеціального рисунку та живопису, а також методики використання апаратних і програмних засобів комп'ютерних технологій;
6. Володіння методикою проведення проектного аналізу усіх впливових чинників проектування та формування авторської концепції проекту;
7. Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну і сучасних видів мистецтв;
8. Здатність забезпечити захист інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну.

Згідно професійному спрямуванню «дизайн інтер'єру і меблів»:

9. Здатність застосовувати сучасні технічні засоби при реновації інтер'єрів та реставрації меблів;
10. Володіння теоретичними й методичними основами дизайну інтер'єру та меблів;
11. Володіння інноваційно-орієнтованими технологіями та технічними прийомами в процесі проектно-творчої діяльності.

Серед програмних результатів навчання особливими є наступні: розуміти технологічний процес реставрації інтер'єру і меблів різноманітних за функцією і стилем; розуміти теоретичні і методичні принципи створення предметно-просторового середовища; обирати та застосовувати традиційні та інноваційно-орієнтовані технології в процесі проектно-творчої діяльності. Цьому сприяють вибірккові компоненти ОП: «Теорія дизайну інтер'єру та меблів», «Реновація інтер'єрів та реставрація

меблів», «Інноваційні та традиційні технології в дизайні інтер'єрів і меблів». Концептуальний дизайн у проектуванні – це безперервний спіралеподібний процес зародження концепції, формування гіпотези, створення концепції, її критики та зародження нової концепції. Концептуальний дизайн – це особливий метод сходження від конкретного до нового конкретного через синтез абстрактного.

Концептуалізм – напрямок, що об'єднує процес творчості та процес його дослідження. В рамках дисципліни «Концептуальне проектування» магістранти вивчають наступні змістовні модулі: Дизайн-концепція інклюзивного інтер'єрного середовища; Розробка концептуального проекту інтер'єру апартаментів із застосуванням технічних систем «розумного» будинку; Дизайн-концепція інтер'єру-трансформеру («Дом-трансформер»); Розробка концепції проекту мобільного інтер'єрного простору.

Впливи на творчу концепцію: ■ сучасні світові концепції та парадигми формоутворення інноваційних меблевих виробів; ■ інтеграція інноваційних концепцій і технологій із різних сфер діяльності (ідеї філософських наук, культурології, техніки); ■ гармонійний взаємозв'язок людини та об'єктно-інформаційного середовища.

Інтерес до концептуальності як якості проектної культури є вельми оправданим. Проектування – це одночасно дія проектної концептуалізації, яка тече, мисленого й знакового виготовлення проекту, продумування проекту та управлінського проектного впливу на образ життя користувача, його соціально-функціональне та предметно-просторове середовище. Основним результатом реалізації концепції є:

■ забезпечення покращення якості дизайну міського середовища.

Г.Н. Ушаков,

к. арх., доцент кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

КОНЦЕПЦІЯ ВІЛЬНОЇ ФОРМИ В СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРІ

В сучасній архітектурі з'явилися нові явища, які не вкладаються в традиційну концепцію архітектурної композиції. Традиційно вивчаються академічні підходи, але настав час розширити методики навчання відповідно до нових явищ. Існує композиція за межами композиції в

традиційному сенсі архітектурної композиції.

І один з підходів, хоч це не єдиний вихід за межі традиційної архітектурної композиції в архітектурну реальність сучасності і майбутнього, – це прийняття того, що за впорядкованістю можна виділити два класи композицій:

- впорядкована композиція;
- вільна композиція.

І ось впорядкована композиція – вона не те, що регулярна, вона – закономірна, передбачувана людською свідомістю. Тобто, по суті, що таке симетрія? Симетрія – це коли форма виглядає для людини передбачуваною. Ми не просто дивимось на форму, а ми її усвідомлюємо. І, якщо ми бачимо щось симетричне, або повторення якихось частин – це одне й те саме, просто різні форми. І симетрія і будь-який патерн, орнамент, будь-яка закономірність повторення будь-чого в композиції – то наша свідомість усвідомлює цю закономірність. І тому можна зробити висновок, що це такий величезний клас композицій. В нашому випадку – архітектурних композицій.

Як же тоді сприймати наступні об'єкти, які можна назвати будівлі з вільною формою або вільною композицією?

- Центр мистецтв Б.Фішера, Нью-Йорк, 2003 р., Арх.: Френк Гері;
- Готель Маркес де Ріскаль, Провінція Ла Ріоха, Іспанія, 2006 р., Арх.: Френк Гері.
- Центр здоров'я мозку Лу Руво, Лас-Вегас, 2010 р., Арх.: Френк Гері.
- Фонд Louis Vuitton. Париж. 2014 р., Арх.: Френк Гері.
- One sino park. Chongqing, China. Арх.: AOE architects.
- Art Gallery of Alberta. Едмонтон, провінція Альберта, Канада. 2010 р., Арх.: Randall Stout Architects.

Подібні композиції – вільні від академічних закономірностей, або взагалі від звичних нам закономірностей якогось повторення у формоутворенні. Хоча ці форми також можуть бути обумовлені чинниками середовища і внутрішніх процесів, певного символізму, але це – інша композиція. Ми намагаємось зрозуміти: а де ж тут такі принципи композиції, до яких ми звикли, наприклад: супідрядність мас в композиції, супідрядність частин або елементів? І ось це перше, що кидається в очі: в таких композиціях не сприймається ця супідрядність. Немає домінанти, немає взагалі традиційних частин, які є частинами чогось цілісного. Цілісність звичайно утворюється за рахунок єдиної поверхні об'єкту, або декількох об'єктів, що утворюють цілісний ансамбль.

У сучасній архітектурі можна знайти багато прикладів реалізації вільних форм. Вважалось, що не може бути відсутність єдності та цілісності в архітектурній формі до становлення деконструктивізму як одного з основних напрямів формоутворення в архітектурі кінця ХХ століття.

Відмінність вільної композиції у тому, що це – сукупність фрагментів поверхонь, які нещільно приєднані одна до одної, хоча всередині – комфортне внутрішнє середовище. Отже це – протилежність фасадної чи всефасадної об'ємно-просторової композиції, бо площини фасадів не утворюються. Це також відрізняється від традиційного розуміння об'ємно-просторової композиції. Створюється вільне розташування частин форми у просторі. Відповідно, потрібні інші підходи для того, щоб оцінювати вільні композиції. При цьому вони сприймаються естетичними й цікавими, відчувається динаміка, рух форми (Готель Маркес де Ріскаль, Провінція Ла Ріоха, Іспанія, 2006 р.; Фонд Louis Vuitton. Париж. 2014 р. Арх.: Френк Гері).

Однак є також спільні закономірності і для впорядкованої композиції і для вільної. Наприклад: рівновага архітектурних мас, яка спостерігається з різних ракурсів. Ми можемо бачити також крім рівноваги – спрямування форм. Це і є, фактично, динаміка форми, яка також є організованою. Отже, це не абсолютно вільна сукупність частин. Принциповим є відсутність звичної цілісності, цілісної форми. І це не заважає сприймати композицію як один твір. Тому архітектурний образ можна сприймати й за межами традиційного підходу з цілісною композицією. Архітектурний образ вільної композиції сприймається цілісним завдяки тому, що будь-які елементи, розташовані поруч – візуально тяжіють одне до одного. Тобто це – загальний принцип візуального тяжіння.

З точки зору архітектурного масштабу, об'єкти на основі вільної композиції не сприймаються безвідносно якихось додаткових елементів, щоб зрозуміти їхній архітектурний масштаб.

Френк Гері, розповідаючи про свій методичний підхід, зокрема говорить про принцип несподіваності. Таким чином він, наприклад, створює вільну композицію так, що форма відповідно до зміни точки зору виглядає несподіваною. Тобто, в закономірній композиції ми навпаки очікуємо і отримуємо те, що очікуємо, а в його формі – ми отримуємо максимальну протилежність очікуваній закономірній формі. І це підтримує дуже високий тонус цікавості композиції.

Вільні композиції мають дві важливі особливості: складність і

різноманітність. Їх фактично не можна було б організувати без цієї складності. А якщо б не було такої різноманітності – то не було б потужного естетичного ефекту. Утворюється своєрідна суміш хаосу і повного порядку.

Отже, вільні композиції – це не хаотичне нагромадження. Це – продовження розвитку традиційної архітектурної композиції в нові форми. Це не обов'язково криволінійні форми. Можлива вільна композиція також на основі плоских поверхонь, розосереджених у просторі (One sino park. Chongqing, China. Арх.: AOE architects). Використовуючи цей композиційний прийом, слід розосередити частини, щоб між ними було повітря, застосування і тоді вони візуально сприймаються за межею традиційної цілісності. І тому силует такої будівлі також не сприймається як абсолютно цілісний контур, а як просторова сукупність.

І всі ці приклади об'єднують особливий стан форм, коли композиція сприймається як просторовість, як складна, просторова, різноманітна сукупність частин і поверхонь. У наступному прикладі: Art Gallery of Alberta. Едмонтон, провінція Альберта, Канада. 2010 р., Арх.: Randall Stout Architects – створено безперервний розвиток форми зсередини-назовні і цей розвиток не має границь, бо ця складність завертається і всередину.

Звичним є вважати, що асиметрична композиція зі зрівноваженими масами – це і є вільна форма, а насправді можливі ще більш вільні форми за межею цієї свободи. Вільні композиції демонструють іншу естетику та інші методи, що продовжують сучасний розвиток архітектурних композицій.

Н. М. Шебек,

*д. арх., професорка, завідувачка кафедри
Містобудування КНУБА*

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ МІСТОБУДІВНИХ ОБ'ЄКТІВ В ОСВІТІ АРХІТЕКТОРІВ

У сучасній архітектурно-містобудівній діяльності особливо цінується вміння концептуально мислити, генерувати креативні ідеї, втілювати їх у переконливі проектні рішення та аргументовано обґрунтовувати власні пропозиції.

На кафедрі містобудування КНУБА послідовно впроваджується виважена стратегія навчання майбутніх фахівців самостійному мисленню. З елементами концептуального проектування студенти знайомляться вже на молодших курсах. Деякі з них намагаються втілити власні креативні ідеї вже у бакалаврських проектах. Проте справжнє занурення у концептуальне проектування відбувається лише на старших курсах. Наприклад, для магістрантів, які навчаються за спеціалізацією «Містобудування. Архітектурно-містобудівне проектування», знайомство з методикою концептуального архітектурно-містобудівного проектування відбувається на п'ятому курсі під час розробки проекту парку.

Заняття проходять майже в ігровій манері. Студентам пропонують уявити альтернативну реальність, де б потенційний споживач мав можливість отримати нові позитивні враження, повноцінно відпочити і поспілкуватися з родиною та друзями, знайти нових знайомих, цікаво і з користю для себе провести час. Магістранти мають самостійно вигадати цікаву і одночасно повчальну історію, розробити сценарій знайомства різних категорій відвідувачів рекреаційної території з розвитком її сюжету, та підібрати засоби виразності, які допоможуть матеріалізувати вигаданий світ. Одночасно з цим студенти отримують абсолютно серйозні знання і навички, пов'язані з урахуванням побажань мешканців навколишніх будинків; виконують аналіз нормативних документів, які регламентують освоєння досліджуваної локації; проводять натурне обстеження території майбутнього парку; виконують містобудівний розрахунок.

Далі, первісна ідея розкривається шляхом деталізації найважливіших моментів взаємодії людини і простору. Відбувається тематичне зонування простору – виділення тематичних зон, художнє оформлення яких поступово розкриває загальну концепцію. На основі тематичного зонування складається схема функціонального використання території парку. Окреслюються маршрути і продумується характер руху людини у просторі, намічається послідовність зорових кадрів, які може побачити відвідувач, дотримуючись заданих траєкторій руху. Відстежується послідовність емоційних станів, які зможе пережити відпочиваючий. Нарешті, здійснюється підбір засобів виразності, які допоможуть матеріалізувати концепцію. Простір насичується об'ємами та формами з відповідними властивостями. Для демонстрації кінцевого результату розробляється благоустрій і озеленення окремого фрагменту паркового середовища.

Під час виконання другого курсового проекту з навчальної дисципліни «Концептуальне архітектурне проектування» студентам пропонують ознайомитися з авторською концепцією соціально-просторової організації житлового середовища, конкретизувати ті з її положень, які безпосередньо відносяться до архітектурно-містобудівної діяльності та впровадити висловлені пропозиції у власних проектах. Зокрема, перед магістрантами ставиться завдання підібрати прийоми розпланування і забудови житлової території, які б відповідали ціннісним пріоритетам певного сегменту цільової аудиторії.

Наступні два проекти п'ятого курсу пов'язані з розробкою концептуальних проектів територіального розвитку малого міста та реновації його центру. Виконуючи ці завдання, магістранти вчаться вирішувати масштабні проблеми реальних населених пунктів. Ці навички стають їм у нагоді на шостому курсі, під час проектування футуристичного міста, місцем розташування якого є акваторія (нейтральні води) світового океану, забруднені людиною і непридатні для використання ділянки земної поверхні (території ядерних випробувань, зони масштабних техногенних катастроф), порожнини під поверхнею Місяця чи Марса, атмосфера Венери або космічний корабель для тривалої подорожі з метою переселення землян на іншу планету.

Попередня підготовка дозволяє кожному магістранту впевнено розробити концепцію власного дипломного проекту та скласти «Художню програму формоутворення урбанізованого середовища за темою випускної кваліфікаційної роботи». На допомогу викладачів у цьому він може розраховувати під час виконання переддипломного проекту з «Концептуального архітектурного проектування» та на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Естетика містобудування».

Завдяки розробленій і впровадженій на кафедрі містобудування КНУБА стратегії, студентам послідовно прищеплюються навички концептуального мислення, що суттєво зміцнює їх позиції на ринку праці і дає підстави для сподівань на цікаве та плідне професійне життя.

О.М. Юрчишин,
к. арх., доцентка,
О.І. Моркляник,
к. арх., доцентка,

кафедра Архітектурного проектування, НУ «Львівська політехніка».

ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ

Інтерпретація попереднього досвіду із застосуванням унікальних принципів лежить в основі поняття «концептуальне проектування». Саме створення цього принципу і є найвищою формою архітектурної творчості та називається концептуальним проектуванням.

Різноманітність в архітектурі сьогодення є винятковою і, завдяки проектно-технологічній спроможності, відкритою до концептуального проектування. Забезпечуючи, з одного боку, індивідуальність та свіжість погляду на вирішення нової чи, тим більше, старої проектною задачі, концептуальне проектування є природною відповіддю на технологічні інновації, які швидко поширюються.

Концептуальне проектування пропонує свіжий погляд і усвідомлення суті певної життєвої потреби опираючись на попередній досвід не як на зразок чи правило, а лише як на один з безлічі можливих варіантів вирішення. Застосування такого творчого методу є головною умовою цивілізаційного прогресу як в рамках окремої галузі, так і в ширшому контексті.

В проектуванні співіснує множина методів, принципів, підходів: комплексний метод, проблемний метод, дослідний та експериментальний метод, художній підхід, новаторський підхід, науковий підхід, традиціоналізм, системність, метод оптимального проектування, принцип проектування об'єкту як системи, економічний підхід, системний підхід, матриця ідей, метод дерева рішень, метод вибору тимчасового рішення, метод генерування ідей з допомогою ігрових ситуацій, метод групового дослідження чи групового проектування, діаграма ідей і т.д. Деякі з них заслуговують особливої уваги, як інструменти концептуального підходу. Кожен із цих підходів може співпрацювати як один з одним, так і з концептуальним, так як чисті підходи в реальності не реалізуються, хіба задля чистоти експерименту (коли важливим є співставлення результатів кожного підходу). Концептуальна архітектура характеризується введенням

ідей або понять з-поза меж архітектури, часто – як засобу розширення рамок дисципліни.

Концептуальне проектування пропонує безліч підходів, одним з яких є «буквальне передавання концепції». Форма заради форми – «формальна архітектура», в основі якої лозунг «form follows form» – форма слідує формі, як протиставлення до вислову «form follows function» – форма слідує функції, домінуючому лозунгу архітектури майже цілого ХХ століття.

Буквальне трактування призводить до створення форми заради форми, намагаючись передати значно більше сенсів і змістів, аніж відобразити самі лише функції споруди.

Інший прояв буквального передавання концепції – форма заради змісту, який розкриває образ об'єкту, його суть, призначення, значення. З першого погляду можна ідентифікувати споруду, визначити тип споруди, призначення (дитячий садок, школа, спеціалізована школа, житло, бібліотека, банк). Такий підхід в проектуванні знайшов широке відображення у монофункціональних спорудах, чи спорудах з домінуючою функцією. Функціональне зонування всередині таких об'єктів швидше за все є пристосуванням, припасуванням до задуманої форми.

Концепція функціональної організації передбачає, як основний фактор формотворення об'єктів з внутрішньою функціональною організацією, яка впливає на зовнішній образ. Головна формотворча роль у таких проектах припадає функціональній структурі будівлі, функціональному вирішенню її внутрішнього простору, чи функціонуванню будівлі як організму в існуючому урбаністичному середовищі. Згідно з цим архітектурні простори створені під функціональне навантаження, добре пророблені функціонально з точки зору зв'язків між окремими приміщеннями та їх групами.

Концепція функціональної організації співзвучна з функціоналізмом, який часто розуміють в архітектурі та дизайні, як відхід від суто естетичних принципів формотворення, що призводить до інтерпретування форми як виразника функціонального призначення споруди чи іншого об'єкта. Це популярно трактується так: краса в архітектурі та дизайні є результатом функціональності. Прикладом архітектури функціоналізму є багато зразків архітектури радянського періоду, де основну увагу при проектуванні приділяли функціональним зв'язкам та функціональності груп приміщень, об'єкту, що граничило з утилітаризмом.

Сьогодні концептуальний підхід добре служить для передачі функціональної організації, особливо якщо вона є основою для структури і форми споруди. [1]

1. О. Юрчишин, Концептуальний підхід в проектуванні/ О.М. Юрчишин, О.І. Моркляник, О.Ю. Криворучко./ Методичні вказівки. НУЛП-2014.

УДК 72.01,72.012, 72.017

М.О. Астанін,

аспірант кафедри

Теорії, історії та синтезу мистецтв НАОМА

<https://orcid.org/0000-0002-7561-1274>

СТИЛІСТИЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК ШКОЛИ БАУХАУС ІЗ АРХІТЕКТУРОЮ ХХІ СТОЛІТТЯ

В сучасній теорії архітектури залишається багато недосліджених питань в темі Авангарду, як глобального стилю, та його підстильових напрямків і розгалужень. На прикладі творчості викладачів «Баухаусу» Вальтера Гропіуса та Людвіга Міса ван дер Рое, спробуємо виявити закономірності походження художніх, графічних, об'ємно-просторових рішень, які були винайдені на початку ХХ століття, їх взаємозв'язок з інструментарієм, яким користуються архітектори в часи панування деконструктивної естетики. В тезах наводиться спроба поглянути під новим кутом зору на творчість викладачів «Баухаус», проаналізувати загальні риси подібності об'єктів архітектури, створених в одних стилістичних формах, але в різні часові проміжки.

Вальтер Гропіус (1883-1969), засновник і перший директор Вищої школи будівництва та художнього конструювання «Баухаус» (1919-1933), проектує на початку двадцятих меморіал «Героїв маршу» (1921р.). Пошуки виразного образу привели до експресивної скульптурної форми, що виражала динамічний рух опору та боротьби. Скульптура виконана з декількох об'ємів, наближених до трикутної форми. Головний об'єм – це загострені уламки, що здіймаються вгору, імітуючи порушену весняну кригу. Один із варіантів розшифрування та розуміння авторського послання – це асоціації, що символізують боротьбу та опір. В 2015 році в Італії на замовлення заводу-виробника керамічних матеріалів Казальгранде встановлюється керамічна скульптура, створена за проектом

деконструктивіста Даніеля Лібескінда. Відрізняються скульптури в Німеччині та Італії лише кольором та масштабом.

Людвіг Міс ван дер Рое (1886-1969) – колега В. Гропіуса та один із директорів школи «Баухаус», в той же проміжок часу (1924 р.), виконує проект подібної тематики: Монумент Карлу Лібкнехту та Розі Люксембург в Берліні. Так само, як В. Гропіус, Міс ван дер Рое звертається до імітації природніх форм. В революційні часи твердість переконань та непохитна воля людини асоціюються з міцністю кам'яних брил. Подібність в загальних рисах композиційного та художнього образу знаходимо в проекті зірки деконструктивізму Захи Хадід. Вона проектує в дев'яності роки центр сучасного мистецтва Розенталя в Цинцинатті, США. Обидва проекти об'єднує майже ідентичне застосування прийому зіштовхнення горизонтальних об'ємів, які насуваються один на одного. Відрізняються споруди в Німеччині та США також лише кольором та масштабом.

Під час народження одного із так званих Глобальних Стилів, що має назву Авангард, архітектори першої чверті ХХ століття інтуїтивно виходили на шляхи розвитку архітектури закінчення ХХ та початку ХХІ століття. Вони винаходили нову стилістику, яка стала і джерелом натхнення, і випадковим співпадінням, і ненавмисними копіями в творчості наступних поколінь архітекторів. Передбачення майбутнього присутнє, як феномен, в різних галузях мистецтва, і архітектура не являється в цьому випадку винятком.

О.В. Бачинська,
аспірантка кафедри
Інформаційних технологій в архітектурі КНУБА

ПОРІВНЯННЯ КОНЦЕПЦІЇ ХРАМУ ТА МОЛИТОВНОГО БУДИНКУ

В релігії є головний тип архітектурного об'єкту. Зазвичай це храм, функціональне призначення якого – проведення релігійних обрядів. Але функції храму значно ширші, ніж просто реалізація певних обрядових релігійних дій. Іноді в релігіях застосовують схожий тип архітектурного об'єкту, який називається молитовний будинок. Він також є головним типом архітектурного об'єкту і використовується для проведення релігійних обрядів. Часто за багатством зовнішнього оздоблення ці два

типи дуже схожі, тому їх важко розрізняти. Треба зауважити, що релігії рідко використовують два типи одночасно, частіше за все їх головною спорудою є або храм, або молитовний будинок.

Між цими двома сакральними будівлями є велика концептуальна різниця, яка відображається в змісті і наповненні споруди.

Функції храму:

1. Дім Бога або місце його тимчасової присутності;
2. Місце контакту з Богом;
3. Модель Всесвіту віруючої людини, для якої Бог є центром всього її світу;
4. Будинок для зібрання віруючих;
5. Будинок для проведення обрядів і молитов;
6. Відображення принципів релігії у мистецтві;
7. Зберігання святинь;
8. Керування громадою віруючих;
9. Проведення свят, суду, навчання, роздачі чи продажу предметів для релігійних обрядів та релігійних книг, надання матеріальної та духовної допомоги та інших функцій, необхідних громаді.

Функції молитовного будинку включають з 4 по 9 зі списку, але така будівля не вважається домом Бога, моделлю Всесвіту та місцем спілкування з Всевишнім, де можна безпосередньо звернутися до нього і бути почутим. Головна функція цього типу сакральної споруди – це саме зібрання віруючих.

В храмі і молитовному будинку може відбуватися розвиток додаткових функцій залежно від потреб. Храми можуть розвиватися в різних напрямках – від чистої сакральності до приходського центру з цілим переліком додаткових функцій звичайного громадського центру в неможливих країнах: медичних, навчальних, виховних дитячих, соціальної допомоги та інших. Молитовні будинки також є різні: більш орієнтовані на спільну молитву, як головну мету їх зведення, або центри громади, де зберігаються реліквії, відбувається навчання молоді в релігійному дусі, відбуваються спільні свята, обряди та надання допомоги неможливим членам. Але будь-який храм, навіть якщо він обростає лікарнею, дитячим садочком, школою, службами соціальної допомоги, має центральне ядро молитовного простору, яке є відображенням Всесвіту і присутності Бога.

Відмінність храму будь-якого періоду історії людства в тому, що ця споруда має найсвятіше ядро. Воно може бути позначене реалістичною скульптурою, абстрактною, надзвичайним природним елементом, в

християнстві – столом-престолом, який веде свій родовід від більш давнього жертовника, пустим приміщенням, куди допускають не всіх. Вся архітектурна композиція споруди храму спрямована саме на це ядро – орієнтація будівлі, форма і розміщення окремих деталей, розташування віруючих на молитву, нанесення мистецтва на архітектурну основу. Дуже часто форма храму підкреслює наявність найсвятішого ядра спрямуванням, перехрестям, утворенням напівкола чи кола навколо сакрального місця та іншими прийомами.

Молитовний будинок сакрального ядра немає, тому організація його внутрішнього простору простіша. В ньому нема найсакральнішого місця, куди допускаються не всі, де відбуваються таємничі обряди. Тому і об'ємна композиція молитовного будинку не закручується навколо сакрального центру споруди. Хоча в ньому часто використовують прийоми, характерні для формоутворення храму – бані, вертикальні вісі, горизонтальну орієнтацію, багатство оздоблення. Є молитовні будинки з дуже бідним оздобленням, як і храми лаконічної архітектури. Саме тому легко переплутати за зовнішніми ознаками молитовний будинок і храм.

Між цими двома типами сакральних споруд насправді є величезна концептуальна різниця. Храм відображає Всесвіт і для віруючих є святим місцем і можливістю зв'язку з Богом, а молитовний будинок слугує для реалізації релігійних функцій. Найцікавіше те, що концептуальна прірва між цими типами споруд в об'ємній композиції будинку та оздобленні може не відбиватися так яскраво. Внаслідок існування релігій на одній території, розташування поряд молитовних будинків і храмів, вони обмінялися багатьма прийомами формоутворення та оздоблення.

Споруди різних релігій будуть по всій Україні. При їх проектуванні необхідно враховувати різницю між молитовними будинками і храмами.

АРХІТЕКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В ПОСТПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТАХ

Початковим етапом розвитку процесу реновації промислових об'єктів можна вважати перетворення покинутих промислових будівель на студії художників у 1960-х роках в Нью-Йорку. Звідси бере початок зародження лофт-просторів з різним програмним наповненням (від житла до майстерень) [1]. Ця тенденція, починаючи з 1980-х років, поширилась і на території Північної Америки та Північно-Західної Європи. Занедбані промислові райони, що винаймались окремими політичними або соціальними групами людей, ставали місцем розвитку альтернативних поглядів. Через свою діяльність, даним групам вдалося перетворити колись покинуті території в центри розвитку креативного спрямування, повертаючи до складу міста чималі площі. Даний процес отримав назву міської гентрифікації. Наступним етапом перетворення вважається приватизація типових територій, з подальшим залученням забудовників. З цього моменту промислові території почали розглядати як потенційні площі багаторазового використання [2].

Реновація промислових комплексів може відбуватись з різним ступенем перетворення кожної із складових їх території (функціональна організація території, окремої промислової будівлі та її внутрішнього простору). Можна виділити три тенденції формування нового функціонального призначення: повне, часткове збереження функціонального призначення, повна зміна функціонального призначення промислового підприємства.

Вибір нового функціонального призначення промислового комплексу в умовах реновації залежить від багатьох як зовнішніх так і внутрішніх факторів. Серед них можна виділити: розташування території комплексу в планувальній структурі міста; запит суспільства, замовлення держави; функціональне наповнення навколишнього оточення;

інфраструктура та ресурсний потенціал (наявність і стан транспортної та інженерної інфраструктури, природних та антропогенних ресурсів); структура комплексу (кількість структурних елементів, їх взаємодія); історична цінність промислового об'єкта; конструктивна система промислового об'єкта; стан будівель підприємства (можливість повторного використання, необхідність підвищення їх енергоефективності) та ін.

Перепрофільовані промислові комплекси в межах міста можуть бути використані для реалізації функцій, яких не вистачає в даному районі, або ж для підсилення вже існуючих. Загалом, серед найбільш поширених змінних функцій можна виділити: житлову, торговельну, видовищну, дозвілєву, культурну, освітню, рекреаційну тощо. Одним із актуальних варіантів перепрофільовання промислових об'єктів у будівлі освітньо-культурного призначення є організація освітніх центрів та закладів. Як вдалі приклади такої реновації можна зазначити проекти LocHal Library (Тільбург, Нідерланди) [3] та Beloit Powerhouse (Белойт, Вісконсін, США) [4], Лабораторія мистецтва та цифрової культури та CaixaForum [5,6] (Мадрид, Іспанія), Tabacka Kulturfabrik [7] (Кошіце, Словенія) ті ін.

Завдяки об'ємно-просторовим, планувальним та конструктивним характеристикам промислових об'єктів в постпромислових будівлях можна вдало організувати простори та приміщення, що відповідають освітньо-культурній функції: чарункові приміщення для групових чи індивідуальних занять (в адміністративних корпусах промислових будівель, виокремлення приміщень в реконструйованих промислових цехах, окремі модулі в зальних просторах); зальні приміщення для видовищно-демонстраційної функції; багаторівневі, атріумні простори навчального, видовищного, виставкового призначення; простори та приміщення з використанням конструкції та обладнання, що забезпечують архітектурну трансформацію простору та гнучкість функціонального використання.

Організація закладів освіти у постпромислових об'єктах активізує використання покинутої території, відкриваючи її для відвідувачів різного віку, залучає креативну та освічену молодь, урізноманітнює функціональну програму комплексу, що, безперечно, матиме позитивний вплив на економічний стан та культурно-соціальну сферу міста.

Список літератури:

1. Schiffer S. T. R. 2005, Revitalizing obsolete inner industrial areas as an alternative to peripheral urban growth. *City&Time* 1 (3): 4.

2. Adaptive Reuse of Old Industrial Buildings as a Sustainable Practice in Urban Development – Електронний ресурс. – Режим доступу: URL: <http://www.logon-architecture.com/adaptive-reuse-of-old-industrial-buildings-as-a-sustainable-practice-in-urban-development/>
3. LocHal Library / CIVIC architects + Braaksma&Roos architecten bureau + Inside Outside + Mecanoo – Електронний ресурс. – Режим доступу: URL: https://www.archdaily.com/909540/lochall-library-mecanoo-plus-civic-architects-lus-braaksma-and-roos-architectenbureau?ad_source=search&ad_medium=search_result_all
4. Studio Gang transforms Wisconsin powerplant into Beloit College student union. – Режим доступу: URL: <https://www.dezeen.com/2020/11/16/powerhouse-beloit-college-student-union-studio-gang/>
5. Режим доступу: <https://caixaforum.org/es/madrid>
6. Режим доступу: <https://www.herzogdemeuron.com/index/projects/complete-works/201-225/201-caixaforum-madrid.html>
7. Cultural incubator, Kosice/ new European architecture, #66-2015.– p. 30-31.

Д.К. Васильченко,
аспірантка кафедри Теорії архітектури КНУБА
ORCID ID 0000-0003-3824-6500

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Архітектура має гнучко реагувати на соціальні запити суспільства, на змінювані вимоги часу. Однією із тенденцій сьогодення є освіта впродовж всього життя. Тому архітектори мають запроваджувати нові заклади, а також розвивати мережі закладів, які дозволять проводити додаткові заняття за інтересами для людей різного віку.

Зклади позашкільної освіти наразі мають пережити нове становлення мережі у зв'язку із реформою децентралізації, розпочатою в Україні з 2014 року. Можливо, слід формувати нову мережу із урахувань потреб не тільки дітей, а й дорослого населення, таким чином заклади позашкільної освіти зможуть стати громадськими центрами мікрорайонів.

Проведення занять з архітектурного проектування на старших курсах університетів дозволяє студентам опанувати «концептуальне проектування», тобто втілювати певні концепції у власних навчальних проектах. При розробці нових об'єктів, зокрема, під час виконання навчальних проектів закладів позашкільної освіти студентами 5-6 курсів архітектурних факультетів, слід виходити із конкретних ситуаційних умов. Основна концепція щодо проектного рішення іноді впливає із ситуаційних умов та завдання на проектування. Так, наприклад, місткість закладу тісно пов'язана із демографічною ситуацією; кліматичні, природні умови диктують необхідні параметри конструктивних, теплоізоляційних, санітарно-гігієнічних рішень будівлі. Певні нормативні рекомендації та показники наведені у державних будівельних нормах.

У наш час більшість архітекторів усього світу дотримується прийнятої багатьма країнами концепції сталого розвитку. Іншими популярними концепціями є концепція зеленого будівництва, виділення індивідуальних та суспільних просторів, мінімального використання енергії в процесі експлуатації будівлі, принципи енергозбереження, раціонального використання площ, оптимального співвідношення приміщень основної функції та допоміжних, принципи безбар'єрності, функціонального зонування будівлі та генерального плану.

У сучасному закладі позашкільної освіти може втілюватися більшість сучасних архітектурних концепцій, проте неповторне архітектурне рішення будівлі з'являється завдяки унікальному задуму архітектора.

УДК 712.046.1(510):688.62

Дін Ян,

аспірант кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

orcid: 0000-0001-7772-5200

НЕОБХІДНІСТЬ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ АРХІТЕКТУРІ НА НАЦІОНАЛЬНИХ ЗАСАДАХ

Дослідження сучасних тенденцій в архітектурі великих міст Китаю свідчить про домінування інтернаціоналізму. Новітні будівлі вже не містять в собі національних ознак і могли б бути зведені не в Китаї, а в будь-якій іншій країні світу. Попри їх оригінальний і динамічний вигляд,

найновіші матеріали та конструкції, виникає негативна сторона, пов'язана з ризиком перетворення суто національних ознак на елемент дизайну, а також на туристичну принаду. Саме тому така увага в Китаї зараз приділяється науковим проектам і тим концепціям, які зорієнтовані на сучасний розвиток зі збереженням китайських особливостей, які уособлюють національну ідентичність. Сьогодні і китайська архітектура, і наука орієнтуються на національні потреби і на ті проекти, які є стратегічними, довгостроковими та націлені на національний розвиток країни і популяризацію Китаю в світі.

Якщо говорити про ті проблеми, з якими стикається сучасна архітектура Китаю, то це, як вже було сказано, загроза подрібнення національних ознак до рівня декору і елемента дизайну. Проте, як свідчить багатовіковий культурний досвід Китаю, протягом тисячоліть там був вироблений перелік традиційних форм, які попри свою здатність до урізноманітнення і численних модифікацій зберігали ознаки національної ідентичності. Саме тому необхідно створення аналітичного дослідження, яке допоможе порівняти характерні форми громадських будівель різних династій і визначити можливість їх використання в сучасній архітектурі. Це піднімає питання про концептуальний підхід в сучасній архітектурі Китаю, заснований на національних ознаках.

УДК 726.03

Є.Ю. Дунаєвський,

аспірант ОДАБА,

науковий керівник: О.С. Слєпцов,

д. арх., професор, завідувач кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

ВПЛИВ ІСТОРИЧНОГО НАДБАННЯ НА СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ У САКРАЛЬНІЙ АРХІТЕКТУРІ

Займаючись темою сакральної архітектури, виявив білі плями серед дослідженої літератури з матеріалу по храмовим спорудам часів Незалежної України. Бажання доповнити необхідними матеріалами привело до цікавої справи. Літньо-осінній період присвячено зустрічам з архітекторами з різних областей України, які наразі займаються проектуванням сакральної архітектури. Станом на сьогодні, в рамках мого «великого архітектурного туру», відбулися зустрічі з архітекторами з

Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Київської, Черкаської, Запорізької та Одеської областей. При зустрічі, архітектори діляться досвідом, відповідають на деякі запитання (однакові для всіх, для можливості звести відповіді до спільних висновків), дехто проводить екскурсії по своїм збудованим храмам, допомагають мені з графічним матеріалом авторських робіт.

Всі проведені опитування та отримані результати увійдуть у розділ дисертації про сучасних українських зодчих сакральної архітектури. Розділ має три напрямки: архітектурно-типологічний, архітектурно-стилістичний і стилістично-семантичний. Також у майбутньому планується скласти великий альманах з детальними списками архітекторів та ілюстраціями до їх споруд з особистих матеріалів зодчих.

Під час зустрічей запитань було багато і ще більше відповідей, але головна поставлена ціль – це зрозуміти яким має бути православний храм, якою має бути підготовка та спектр обізнаності сакральних архітекторів. Адже архітектор, який проектує храм, дотримуючись всіх будівельних норм та православних догм і канонів, робить не більше ніж «архітектурну коробку» без вкладеної частинки своєї душі, без розуміння, що сакральна споруда – це не ще одна типологічна одиниця, а те, що храм втілює в собі все надбання нашого етносу, показує майбутнім поколінням розвиток народного синтезу культур. Адже створення православних храмів – це є синтез мистецтв в архітектурному дизайні і проектуванні.

У бесідах з архітекторами звучали відповіді на такі запитання як: Як Ви прийшли до сакрального проектування? На яких принципах базується Ваш метод сакрального проектування? Якими новими функціями повинен доповнюватися сучасний храм? Значення канону, традиції, символу в архітектурі православного храму? Яку роль, на Вашу думку, відіграють священник, архітектор та замовник у зведенні культової будівлі? Яким має бути сучасний український храм?

Кожна зустріч має свої індивідуальні особливості, але загальною рисою та думкою, яку намагався відокремити, є те, як саме архітектори досягають синтезу старого із сучасним. На прикладах відвіданих храмів та відповідей архітекторів спробую виявити особливості їх методів, які допомагають у проектуванні з урахуванням історичного надбання різних часів та поколінь на сучасність та майбутнє.

В наш час, коли вільних ділянок стає менше, ми без сумніву, маємо враховувати середовище, в якому будуємо, і воно безпосередньо впливає на архітектуру. Один з архітекторів, з якими я зустрівся, є Павло

Георгійович Чечельницький – харківський архітектор сакральної архітектури, який працює в таких стилях як: українське бароко, козацьке бароко, елизаветинське бароко та ін. Висловив цікаву думку, що навіть при будівництві нового храму, він намагається відтворити старовинне середовище. Я відчув цю особливість, відвідуючи храми Чечельницького. Він намагається створювати та підтримувати національний стиль та архітектурно-ідейну особливість того регіону, в якому проектується споруда.

Робота ведеться і понині. По завершенню буде розроблена карта, з нанесенням сакральних споруд всіх архітекторів, складена стаття по кожній з областей та загальна по зібраному матеріалу і створення великого альманаху сучасного українського досвіду у сакральному проектуванні.

УДК 712.253:159.94

А.О. Каранда,
аспірант кафедри Містобудування КНУБА,
ORCID: 0000-0001-9161-841X

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНИХ ПАРКІВ ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ В УЧБОВОМУ ПРОЦЕСІ

В теперішній час в Україні, як ніколи, постає нагальне питання проектування та організації спеціалізованих парків, які відповідають сучасним потребам суспільства щодо своєї суті та якості, наповнення та функціонального призначення. Це пов'язано, в першу чергу, з поступом, який відбувається в світі, де вектор його розвитку приймає екологічний напрямок, а людина залишається особистістю.

Досягти цієї мети можливо завдяки кардинально новому ставленню до ландшафтного проектування та дизайну. Зараз основним завданням архітектора є не стільки проектування ландшафту як такого, а, перш за все, формування сучасних спеціалізованих парків, які створюють відчуття комфорту для його відвідувачів. Це відчуття, в свою чергу, виражається в гармонізації простору, а саме: створені просторово-планувальної структури, обумовленої функціональним зонуванням об'єкта, об'ємно-просторовим рішенням, особливостями контакту з людиною й характером сприйняття середовища в певних ситуаціях; єдності стильового рішення,

що забезпечує комфортне перебування в ньому; смислового наповненні, що впливає на психоемоційний стан людини, пов'язаний з фізичним та психологічним здоров'ям.

Методичний підхід при проектуванні спеціалізованих культурно-пізнавальних парків, які є елементом системи міських громадських просторів, повинен включати наступні етапи: зародження ідеї щодо формування спеціалізованого парку культурно-пізнавальної тематики; визначення мети та формулювання теми (назви парку); підбір образного ряду та сюжетних ліній, відповідно визначеної теми. В процесі підбору образного ряду необхідно враховувати психоемоційний вплив щодо ідейно-художнього змісту парку з метою створення відповідних відчуттів та настроїв відвідувачів. Далі необхідно розробити сюжетні лінії та сценарій культурно-пізнавального парку, відповідно обраної теми. Наступним кроком є підбір території для реалізації визначеної теми.

Перед початком проектування необхідно визначити методи, засоби та прийоми щодо розкриття теми парку. Процес проектування включає: розробку концепції формування спеціалізованого культурно-пізнавального парку за обраною темою; функціонально-планувальну та об'ємно-просторову композицію; генеральний та дендрологічний плани. Завершальним етапом є розробка та оформлення проектних пропозицій.

Впровадження описаного вище методичного підходу в учбовий процес підготовки фахівців ландшафтної галузі дає можливість навчити студентів поєднувати в собі творчу складову з образним просторовим мисленням, навичками проектування та знаннями наук, пов'язаними з ним (дендрологія, екологія, соціологія тощо).

Таким чином, використання даного методичного підходу, спонукає студентів до креативного мислення, дозволяє їм розкрити себе та створити цікаві та незвичайні проекти, прикладами яких є наступні парки: відчуттів; фобій; самотності; архетипів за Юнгом; негативних людських почуттів; знаків зодіаку тощо.

ПОНЯТТЯ ВУЗЛА МІСЬКОЇ СТРУКТУРИ В ІСНУЮЧИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Для розробки основного визначення високоурбанізованого багатофункціонального вузла міської структури найбільших міст і подальшої архітектурної типології необхідний аналіз існуючих теоретичних розробок з метою виявлення основних характеристик вивчених областей цього питання.

При вирішенні питань просторової організації будь-яких фрагментів міського середовища, в даному випадку – високоурбанізованих багатофункціональних вузлів міської структури найбільших міст, слід враховувати закони функціонування і розвитку міського середовища в цілому. В тій чи іншій мірі завдання оцінки якостей, визначення характеристик, розробки методів перетворення міського середовища піднімаються у всіх видах професійної діяльності, пов'язаних з роботою в межах живого міського організму. В різні часи погляд професіоналів на характер міського середовища і вимоги, що пред'являються до неї, представляли діаметрально протилежні думки. В кінці ХІХ століття в Брюсселі на конгресі архітекторів і художників, які займалися міським середовищем, система була проголошена метою, хаос форм сучасної цивілізації – тим, що необхідно подолати. Передбачалося, що тотальна уніфікація конструктивних структур і візуальних характеристик форми є найдоступнішим засобом перетворення початкової неупорядкованості в бажану систему, наділену гармонією.

В даний час теоретики архітектури приходять до висновку про те, що абсолютна системність середовища, її запрограмованість неможливі, що поряд зі свідомим перетворенням середовища в ній завжди існує елемент стихійності, що привноситься людською діяльністю в процесі її освоєння. «Переваги міського середовища бачаться не в тотальній формальності її впорядкованості, що відбиває примхи проєктантів, а в переплетінні, нашаруванні окремих її складових, в правдивому відображенні всієї складності і цікавості міського життя». Так, Крістофер Александер бачить відмінність між побудовою міського середовища, характерним для поступово сформованих міст, і тих фрагментів міського середовища, де є достатньо жорстка проєктна схема, в побудові зв'язків

між елементами системи. У штучному місті зв'язки мають суворо ієрархічну побудову, в природних же містах переважають комуруючі зв'язки безпосередньо між окремими елементами (поряд з їх об'єднанням в групи). Самі елементи тут багатофункціональні. Роберт Вентурі в середині 1970-х років формулює принцип хаосу в архітектурі, відкидаючи плідність модерністської систематизації і уніфікує діяльності, виступаючи проти спрямованого вольового впливу на міське середовище професійними засобами. Він висловлює думку, що професійна діяльність повинна бути спрямована на створення нейтрального каркасу для спонтанного розвитку предметного середовища.

Під шляхами розуміються комунікації, уздовж яких спостерігач може переміщатися постійно, періодично або тільки потенційно. Їх роль можуть грати вулиці, тротуари, автомагістралі, залізниці, канали. Для багатьох це переважаючі елементи в їх образі оточення: люди дивляться місто, рухаючись по ньому, щодо шляхів організуються всі інші елементи середовища.

Межі, або краї – це ті лінійні елементи оточення, які спостерігач не використовує в якості шляхів і не розглядає їх у цій якості. Це кордони між двома станами, лінійні розриви безперервності: берега, залізничні виїмки, краї житлових районів, стіни. Такі кордони можуть бути легко або важко переборними бар'єрами, відгороджують один район від іншого, вони можуть бути лише швами, лініями, вздовж яких два райони якимось співвіднесені і пов'язані між собою. Райони – це частини міста, середні за величиною і є двовимірною протяжністю, в яку спостерігач подумки входить "зсередини". Вони володіють якимось загальним розпізнаваним характером. Завжди пізнавані зсередини райони можуть служити і як віднесення ззовні, якщо тільки їх можна розглядати з зовнішньої позиції.

Вузли – це місця або стратегічні точки міста, в які спостерігач може вільно потрапити, вони фокусують пункти, до яких і від яких він рухається. Це, перш за все, сполучні ланки, місця розриву транспортних комунікацій, перехрестя або злиття шляхів, моменти стрибкоподібного переходу з однієї структури в іншу. Вузли можуть бути і просто місцями максимальної концентрації якихось функцій або особливостей вигляду.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАДИЦІЇ В ПРОЕКТАХ ШІГЕРУ БАНА

Починаючи з другої половини минулого століття, на світову архітектурну арену починає виходити до цих пір майже невідома у цьому сенсі країна – Японія. Японські архітектори цього періоду відомі своїм прагненням створювати прогресивну, сучасну архітектуру, але паралельно з цим, характерною рисою багатьох з них є також прагнення зберегти у своїх роботах відбиток автентичної національної традиції. Саме традиція, за думкою арх. К. Танге, є каталізатором ідей сучасної архітектури.

Важливо відмітити, що ґрунтуючись на традиційних засадах, архітектори, тим самим, не намагалися буквально відтворити архітектуру минулого, навпаки їх проекти, на ті часи, були одними з найсучасніших у світі. Так, наприклад, обґрунтовуючи основні засади архітектурного метаболізму, один з засновників цього напрямку К. Танге, постійно посилається на вікові архітектурні традиції, арх. К. Курокава використовує традиційний модуль татамі для створення експериментальних проектів у цьому напрямку. Звісно, звернення до традицій може відбуватися й в іншій площині. Так, наприклад, для створення культових споруд арх. Т. Андо звертається до монументальних пам'ятників японської архітектури початку першого тисячоліття нашої ери, але знову-таки не механічно відтворюючи їх, а гармонійно вписуючи їхні характерні риси у реалії сучасного будівництва.

У цьому докладі запропоновано розглянути деякі з проектів відомого сучасного японського архітектора Шігеру Бана. Світову відомість архітектор придбав завдяки своєму незвичайному підходу до архітектури загалом, так наприклад він використовує такі, на перший погляд, непридатні для будівництва, матеріали як картон. Але навіть в таких проектах, дуже часто є помітним використання традиційних японських форм, об'ємів, конструкцій, або характерних архітектурних деталей.

Так, наприклад, дуже цікавим є використання традиційних розсувних перегородок «шюджі», у сучасному розумінні їх призначення, застосування дерев'яних конструкцій з можливістю подальшої заміни окремих елементів за необхідністю, що є наслідком традиційної дерев'яної конструкції в японській архітектурі, також використання традиційних

форм та пропорцій, навіть за умови застосування згаданих вище картонних конструкцій. Особливої уваги потребує також яскраво проявлена в роботах Шігеру Бана національна схильність японської архітектури до плавного перетікання внутрішнього простору будівлі в екстер'єр, здатність до постійної трансформації та тісна композиційна пов'язаність інтер'єру із зовнішнім оточенням.

Аналізуючи творчий наслідок Японських архітекторів другої половини минулого століття та наших часів, можна знайти багато прикладів вдалого втілення традиції в контексті сучасної архітектури. Таким чином, виявивши окремі принципи та прийоми за допомогою яких досягається такий ефект, їх можна було б спробувати відтворити в умовах нашого регіону, з метою покращення умов життя людини та надання поштовху для розвитку архітектурних ідей у новому напрямку.

УДК 727.64

А.В. Соколова,

аспірантка,

Науковий керівник: Н.Ю. Мержієвська,

к. арх., доцентка,

ОДАБА

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ, ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ В АРХІТЕКТУРНО-ОБРАЗНІЙ СТРУКТУРІ ОРАНЖЕРЕЙНИХ КОМПЛЕКСІВ

Оранжерейні комплекси пройшли довгий шлях до сьогоденного вигляду, розглянемо коротко історичні етапи формування та розвитку оранжерей.

I етап – Давній Світ (VII ст. до н. е. – II ст. н. е) – зароджується паркове мистецтво, починає формуватися паркове мистецтво з розміщенням закритих просторів для висаджування рослин. Приклад – Сади Семіраміди у Вавилоні.

II етап – Феодалізм (IX ст. н. е. – XII ст. н. е) – перші споруди такої типології починають входити у склад палаців та монастирів. Вони носять культивацийні та сільськогосподарські функції, вирощують овочі та фрукти. Конструктивно вони не схожі на сучасні оранжереї. Приклади – Бенедиктинський монастир Св. Галлена в Швейцарії, Монастир у Флоренції, Кремлівський сад в Москві і т.д.

III етап – Епоха Відродження (XV ст. – XVII ст.) – стали використовувати скло, і в Європі з'являються перші оранжереї. Вирощують рослини з різних географічних поясів, проводять розважальні заходи та дослідження. Наприклад, ботанічний павільйон (1556 р.) та комплекс (1706 р.) у Англії.

IV етап – Епоха Індустріалізації (XVIII ст. – XX ст.) – фактор появи достатньої кількості листового скла, він стає основним матеріалом огороження. Оранжереї набувають вигляду, звичного для нас. Приклади – Пальмова оранжерея у Вені, Пальмова оранжерея у Шенбрунні, комплекс оранжерей у Королівських ботанічних садах Кью та багато інших.

V етап – Епоха сучасних технологій (XXI – до наших днів) – у наші дні симбіоз новітніх технологій, методів формування фасадів та просторових рішень, використання альтернативних джерел енергії дозволили досягти нового рівня в проектуванні оранжерейних комплексів. Це дало можливість включати оранжерейні модулі у споруди різних призначень та влаштування їхньої взаємодії. Серед прикладів – Оранжерея «Едем», Сант-Аустел, Великобританія; Каліфорнійська Наукова академія, Зооботанічний сад, Астана та багато інших. (У доповіді – слайд по схемі історичних етапів і приклади).

Як ми бачимо за періодизацією, оранжереї XXI ст. вийшли на новий рівень. Соціально-економічні умови змінюються і вимоги, що пред'являються оранжерейним структурам, піддаються постійному коригуванню. Тобто зміна соціальних потреб диктує подальше розширення діапазону функцій оранжерейних комплексів. Оранжерейний комплекс сьогодні – це місце, яке поєднує в собі безліч функцій, або є частиною іншої типологічної одиниці, наприклад, оранжерейні атріуми у торговельних центрах, аеропортах, житлових та офісних будівлях та ін. Все це стало можливим завдяки впровадженню в оранжереї нових технологій. Оранжереї разом із технологічними парками, можна вважати центрами впровадження, випробування та створення нових технологій, зазвичай спрямованих на енергозбереження, поліпшення екологічного стану та ін. На сьогоднішній момент у світі існують неймовірні комплекси із системами точного відтворення клімату, сонячними деревами, сучасними науковими лабораторіями, унікальними системами вентиляції та поливу, індивідуальними та неповторними конструктивними системами. В один час, оранжерейні комплекси стали відтворенням найсучасніших технологій, та символом провідних країн у цій сфері, наприклад «Едем» у

Англії, «Екоріум» у Південній Кореї, «Гондваналенд» у Німеччині, парк Марина-Бен-Саут у Сінгапурі, Кулі «Амазону», Сіетл, США і т. д.

Україна сьогодні не може похвалитися такими спорудами, хоча має для цього усі передумови та може бути конкурентоспроможною у цій галузі. На території України більше 20 ботанічних садів, з них у 12 є оранжереї, 7 у прийнятному стані, 5 у поганому. За кількістю – це на рівні з провідними країнами Європи. Наприклад, у Франції також близько 20 ботанічних садів, з них у 17 – оранжереї, у Німеччині – 21 ботанічний сад та у 16 з них є оранжереї, Великобританія – близько 14 садів і 11 оранжерей у них. На поточний момент одна з головних проблем – фінансування, яке надається державою, виявляється абсолютно недостатнім для їх повного функціонування і тим більше для розвитку. Інші види фінансування не зацікавлені у таких спорудах, адже ми ще не розуміємо їх вартості, необхідності та економічного прибутку, який вони потім принесуть.

Сьогодні напрямок оранжерейних структур змінюється, поспішаючи за змінами у світі. Яскравим прикладом є оранжерейна структура у складі нової штаб-квартири «Амазон», яка являє собою три скляних геодезичних куполи з декоративним сталевим екзоскелетом. Розміщується декілька річок, водоспадів та рослин на межі зникнення. В центрі цього оазису розташовується 4 поверхи офісних приміщень, які повноцінно взаємодіють з усіма живими елементами оранжереї. Це є прикладом майбутнього розвитку оранжерейних структур, які плавно входять до інших типологій.

Основним напрямком сучасних досліджень оранжереї має бути особливість не відділяти оранжерею, а впроваджувати в сучасні структури, дивитися як вони поведуться разом, як взаємодіють одна з одним. В майбутній час планується вихід статті, де будуть докладніше викладені особливості історичного розвитку та еволюції оранжерей.

Л.В. Тютіна,

аспірантка кафедри

Теорії, історії архітектури та синтезу мистецтв НАОМА

АРХІТЕКТУРНІ СТИЛІ ТА ПЛАСТИЧНА МОВА

Поняття стиль передбачає собою певну сукупність характеристик, рис та ознак, властивій тій чи іншій архітектурній формі, її пластичному

вираженню. Одним із факторів визначення архітектурного стилю і є його пластична мова.

Проаналізувавши історію архітектури, можна відмітити, що всі стилі, починаючи від Древнього Єгипту і до середини XIX століття, принципово мали деякі спільні риси. Це було природно, тому що будівлі були основані на певних видах однотипних конструкцій, які хоч і завдяки новим технологіям розвивались, створюючи нові елементи такі як: арка в романській епосі, бетон, нервюри в готиці, проте вони були пов'язані з властивостями малої групи будівельних матеріалів: каменю та цегли. Обмежені будівельні властивості цих матеріалів з дією гравітації диктували тектоніку та пластичне вираження. Швидкість змін стильових епох відбувалась в повільному темпі, один стиль міг існувати декілька століть.

Завдяки Промисловій революції, в XIX столітті були винайдені нові матеріали: чавун, метал, залізобетон. Нові потреби людства, явища урбанізації, розвитку інженерії та транспортної інфраструктури популяризували винайдення нових будівельних матеріалів. Відповідно прискорився і процес пошуку різноманіття пластичних елементів, які визначають стилістичні особливості архітектури.

Ці новаторські тенденції розвитку вплинули на теоретичні осмислення значної кількості зодчих на межі XIX-XX століття, які відстоювали позиції про відхід від архітектури історизму і зведення будівель відповідно нових технологічних явищ та можливостей нових матеріалів, формуючи нове обличчя архітектури, не стримуючи її в старих композиційних закономірностях. Фасад став вільним, позбавленим від навантажень (Корбюзьє). Підгрунтя можливостей, наданих архітектурі на початку XX століття, розширили її пластичне вираження у значному різноманітті стилів. Стилi та їхні течії могли змінюватися вже через 20-30 років: від функціоналізму, конструктивізму, структуралізму і до модернізму, постмодернізму, деконструктивізму та параметричної архітектури, яка набула активного розвитку більше в XXI столітті.

Тож на сьогодні внаслідок стрімкого технологічному прогресу, вираження пластичної мови ускладнюється та вдосконалюється. По-перше, комп'ютерними технологіями, що реалізовані в кінетичній архітектурі, медіа-фасаді, параметричній архітектурі, будівлях-оболонках. По-друге, прагненнями до енергозбереження та покращенні позитивної екологічної ситуації – фасади з озелененням або включенням елементів альтернативної енергії. На вираження пластичної мови впливають також сучасні методи

будівництва. 3D-друк може відтворювати будівлі абсолютно нових конструктивних особливостей, що існували дотепер.

Отже, підводячи підсумки, можемо підкреслити, що швидкість розвитку пластичної мови в ХХ та ХХІ століття значно швидша, аніж за всю історію архітектури. На це вплинуло багато факторів: винайдення нових будівельних матеріалів, вдосконалення технологічних можливостей, потреби людства, урбанізація, промислова революція, загальний розвиток суспільства.

Д.І. Філіппова,

аспірантка кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

МУЗЕЇ ТА МАШИНИ: РЕАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ТА ВІРУТАЛЬНИЙ СВІТ

Перші музейні колекції виникли задля того, щоб цінні історичні надбання минулого могли зберегтися у своєму першоствореному образі та донести свою історію до сучасників. Традиційна місія музеїв по зберіганню та наданню інформації майбутньому поколінню втрачає свою актуальність, натомість впроваджується нова система інтеграції культурних цінностей в сучасну реальність. Сьогодні, коли кожен першокласник дивиться ролик на Youtube, має свій акаунт у Instagram та Facebook і вже починає користуватися планшетом як джерелом інформації для шкільних завдань та розваг, навряд чи буде здивований та зацікавлений тим форматом музеїв, які представлені наразі в Україні. Довгі коридори картин (чи іншої експозиції) із двома маленькими інформаційними рядками-описами, невелика сувенірна лавка та security на стільчику, яка слідкує за порядком, відсутністю біганини та криків у експозиційній залі... Але ж саме екшн, дія та здоровий екстрим спонукає споживача до пізнання чогось нового, до сприйняття будь-якої інформації, зацікавлює настільки, що хочеться не лише самому відвідати музей, але зібрати велику компанію друзів, щоб весело та пізнавально провести час. Також психологи зазначають зміну швидкості сприйняття інформації сучасною людиною та її більшу спрямованість саме на візуальний ряд.

Тепер похід до музею відкриває для нас можливості «телепортації» у часі з 3д, 5д та 6д ефектами. Розвиток ІТ технологій, які використовуються у музеях, збуджують цікавість не лише середньостатистичного відвідувача,

але й різноманітних можливих інвесторів – геймерів, меценатів, виробників електротехніки, науковців, медиків тощо. Віртуальна реальність сприяє розвитку архітектури музейних будівель, навчанню студентів різних спеціальностей, полегшує сприйняття наукової та історичної інформації, підвищує цінність музею як об'єкта культури та спонукає державу до інвестування у розвиток музейної справи.

Загалом, ІТ технології, які використовуються в музеях можна поділити на 6 окремих напрямків:

1. 3D тури – можливість відвідати музей онлайн за допомогою реалістичного відображення трьохвимірною багатоелементного простору на екрані (який зроблений за рахунок панорам, поєднаних між собою). З кожним днем список музеїв, що надають дану функцію все більше і більше, як Лувр у Парижі, так і Пирогів тощо.
2. Віртуальна реальність – споглядання створеної за допомогою комп'ютерних технологій цифрової реальності. Наприклад, музей Зенкенберг у Франкфурті-на-Майні. За допомогою VR окулярів, споглядаючи залу, ми можемо побачити джунглі та динозаврів, що рухаються, яких насправді вже давно нема.
3. Доповнена реальність – зміна об'єкта у просторі при наведенні на нього відповідної техніки. Так, наприклад, у галереї мистецтва Онтаріо, навівши iPad чи смартфон на картину, можна не просто побачити її у 3D, але і спостерігати певні дії її персонажів.
4. Змішана реальність – щось посереднє між віртуальною та доповненою реальністю. Наприклад, найстаріший музей в Австралії в Сідней, планує використання даної функції. Так як велика кількість цінностей з часом зникає з нашої планети, у тому числі, мови аборигенів, планується запуск проекту на базі синхронного перекладу. Наразі вже перекладено більше 10 тисяч фраз, а на момент запуску ця цифра має сягнути мільйону.
5. Штучний інтелект – роботизовані програми чи об'єкти, які здатні взаємодіяти з людьми у режимі реального часу. Музей Сальвадора Далі за допомогою штучного інтелекту створив цифрову копію Далі. Аватар буде зустрічати відвідувачів і спілкуватися з ними на багато різноманітних тем.
6. Інтерактивні експозиції – голограми, віртуальний гід, шпалери, що рухаються тощо. У Парижі відкрився музей цифрового мистецтва «Ательє світла». На його стінах всі картини відомих митців оживають. Коли витвори мистецтва проектуються на стіни, за допомогою цифрових

технологій деякі частини картин стають інтерактивними і занюрують глядача у атмосферу написаного шедедру.

Отже, для трансформації існуючих музеїв до нового формату не обов'язково робити генеральне перепланування чи небачені фінансові вклади, достатньо почати з невеликого приміщення, де людина зможе познайомитися з віртуальною реальністю як такою, посидіти поруч із «живим» Тарасом Шевченком, споглядати народження відомого нині витвору Леонардо да Вінчі або пройтися Римом пліч-о-пліч із Юлієм Цезарем. Збільшення кількості зацікавлених відвідувачів приверне увагу та залучить інвестиції до покращення музейної справи в Україні. Такі віртуальні реконструкції також потребують ретельного втручання науковців для певної історичної достовірності, але є безпечнішими щодо пам'ятки архітектури, не «травмуючи» її фізично. За рахунок цього інтерактивні реконструкції є більш варіативними та наочними, порівняно з реальними втручаннями.

О.Г. Церковна,

аспірантка кафедри Архітектури НАУ

А.О. Вороніна,

студентка кафедри

Основ архітектури і дизайну архітектурного середовища ОДАБА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРІВ З ФОНТАНАМИ У НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ УКРАЇНИ

В Україні історично склалося, що у населених пунктах, для задоволення питних та побутових потреб мешканців міст у воді – використовували колодязі. Перші фонтани – як розподільники води, елементи інженерної системи водопостачання (ВП) населеного пункту, з'являються у XVIII ст. Будівництво та поширення розвивалося незалежно від часових та територіальних меж. Спочатку це було обґрунтовано історичними концепціями, задоволенням питних та побутових потреб мешканців міст та/або виконанням ритуальних обрядів, пізніше – філософськими концепціями, культурною та естетичною потребою.

Згідно проведених досліджень, за кількістю об'єктів та масштабами будівництва – фонтани у населених пунктах країни являють собою об'ємний матеріал для наукового аналізу. Метою даного дослідження стає

диференційно і ситуативно дослідити досвід організації міських просторів з фонтанами у населених пунктах країни і розглянути концептуальні підходи до їх організації, конкретизувати тенденції подальшого розвитку.

Згідно проведених численних досліджень, будівництво фонтанів у населених пунктах країни, починається з багатофункціональних міських просторів – площ. Перші споруди були організовані для задоволення питних та побутових потреб мешканців у воді, створення недоторканного запасу води на пожежогасіння. Вода, від джерела по інженерній системі ВП, транспортувалася самопливом по дерев'яних трубах у цистерну (резервуар) – ємність, яка призначена для накопичення та регулювання рівня води, звідки подавалася до фонтану. Обсяг резервуара забезпечував: регулювання нерівномірності подачі води від джерела; зберігання недоторканного запасу води на пожежогасіння; задоволення фізичних потреб у воді жителів найближчих територій. Практика організації багатофункціональних міських просторів з фонтанами, які поєднані з резервуаром для зберігання недоторканного запасу води – в подальшому застосовується в багатьох населених пунктах країни. Фонтани характеризуються простотою при експлуатації і відсутністю в необхідності постійного технічного обслуговування. Основні функції споруди не розраховані на трансформації у часі.

В кінці XVIII ст., у 33 населених пунктах країни, відбувається організація централізованих інженерних систем ВП і поширення фонтанів, як розподільників води, елементів централізованої інженерної системи ВП. Для забезпечення найшвидшого поширення, споруди створюють згідно розробленого шаблону, вони відносно легко монтуються і переміщуються у просторі. Для покращення зорового сприйняття споруд у будь-яких просторах та появі відчуття краси та гармонії, основу побудови споруди базують на принципах Золотого перетину. При експлуатації, фонтани характеризуються простотою, але потребують регулярного технічного обслуговування, основні функції споруд з часом трансформувались згідно потреб суспільства.

В середині XIX ст. у населених пунктах країни виникають нові форми багатофункціональних міських просторів – розвивається будівництво парків та бульварів. З метою збільшення популяризації просторів і підвищення їх благоустрою, фонтани формують як художньо-естетичні об'єкти міської та/або ландшафтної архітектури. При організації просторів з фонтанами, враховують: топографічні умови місцевості, напрямки руху повітряних потоків, характеристики простору (щільність і поверховість

забудови, висоту та форму рослинності, матеріал та колір поверхонь, інше). Споруди в період експлуатації формують позитивні кліматичні та акустичні характеристики просторам, що сприяє рекреаційній та комунікаційній діяльності мешканців. При експлуатації, фонтани потребують регулярного технічного обслуговування, основні функції споруд з часом посилюються.

Дослідивши концептуальні підходи до організації міських просторів з фонтанами у населених пунктах країни, бачимо, що, трансформуючись у часі згідно потреб суспільства, тенденції подальшого розвитку споруд у просторах повинні спрямовуватися в напрямку таких концептуальних підходів, як «покращення художньо-естетичної цілісності міських просторів» та «відновлення екології населених пунктів», кількість основних функцій, які виконують споруди в період експлуатації з часом повинні трансформуватися згідно мінливих потреб суспільства.

Чжао Хунцзюань,
КНУБА

**МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ АРХИТЕКТУРНО-
ПЛАНИРОВОЧНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ
РЕАБИЛИТАЦИОННЫХ ЦЕНТРОВ
ДЛЯ ЛЮДЕЙ ПОЖИЛОГО ВОЗРАСТА
(НА ПРИМЕРЕ КНР)**

К 2016 году старение населения Китая достигло 223 миллионов человек, что составляет 15,5% от общей численности населения Китая. Население в возрасте 65 лет и старше составляет около 0,138 миллиарда человек, что составляет 10,1% от общей численности населения. Тенденция будущего старения населения Китая стремительно ухудшается. В современной микросреде развивающейся реабилитации здоровья в статье проводится классификационный анализ отечественных и зарубежных случаев использования строительного пространства для реабилитации здоровья с группой пожилых людей в качестве объекта исследования и жилым пространством для пожилых людей в качестве объекта исследования.

Нам нужна классификация и систематизация случаев наращивания темпов восстановления здоровья в Германии, США, Японии и других

странах. Проводиться горизонтальний порівняльний аналіз різних установ підтримки похилих людей в різних країнах і обобщається еволюція і тенденція розвитку будівництва приміщень для реабілітації здоров'я в Німеччині. Нам також необхідно дослідження інтелектуального і ґрунтованого на суспільстві розвитку будівельного простору для відновлення здоров'я в США, дослідження гуманності і орієнтованого на почуття дизайну будівельного простору для реабілітації здоров'я в Японії, а також дослідження диверсифікованого і багатотипного інтегрованого будівлі. Це місце для підтримки похилих людей. І проводиться ґлибоке порівняльне дослідження архітектури мономерного простору, багаторуковничної комбінованої архітектури і дизайну простору, наповненого почуттями і настроєннями, в будівельстві простору для відновлення здоров'я в Китаї і інших країнах.

Нам потрібно обобщити і запропонувати деякі пропозиції по проектуванню приміщень для реабілітації здоров'я, які більш пристосовані до потреб китайських похилих людей. На ґрунті поєднання теорії з практикою можливо створення дизайну простору будівлі, підходящого для похилих людей, живущих в китайському місті, для реабілітації здоров'я, з точки зору «теорії і практики».

В.В. Шереметьєва,

аспірантка кафедри Інформаційних технологій в архітектурі КНУБА

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ

Зараз в Україні відбуваються суттєві зміни в національній політиці освіти. Це пов'язано з переходом на позиції особистісно-орієнтованої педагогіки. Одним із завдань сучасного навчального закладу стає розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей прояву творчих здібностей. Вирішення цих завдань неможливе без здійснення варіативності освітніх процесів. У зв'язку з чим з'являються різні інноваційні типи і види освітніх установ, які вимагають ґлибокого наукового і практичного осмислення.

Сучасні методи освіти характеризуються: адаптивністю під індивідуальний педагогічний задум (в основі розробки – конкретний

методологічний й філософський погляд викладача); технологічністю послідовності дій, операцій й взаємодій (базується на цільових установках, чітко очікуваному результаті); реалізацією методів, що передбачає зв'язану діяльність викладачів й учнів; педагогічні методи плануються поетапно, а втілюються послідовно (вони повинні бути здійсненні будь-яким викладачем й гарантувати досягнення поставленої мети кожним учнем).

В сучасному світі залишається все менше стандартних визначень спеціалізації та професійної приналежності. Межі між професіями стираються. З'являються нові форми взаємодії між різними дисциплінами і науками. Швидкий розвиток міст вимагає високої кваліфікації і особистісного зростання від своїх жителів. В першу чергу від професіоналів, які створюють міське середовище: архітекторів, містобудівників, урбаністів. Вони повинні йти в ногу з часом і постійно підвищувати свою освіту. Потрібно стежити за світовим досвідом і ставити перед собою цілі, які відповідають потребам жителів.

Як виховати такого професіонала – відданого професії, що безперервно прагне поліпшити свої навички, розширити знання, дізнатися більше про місто і людей, які його населяють? Тут важливо розуміти, що це завдання не можна покласти на когось одного – на вузи, органи виконавчої влади, девелоперів або іменитих архітекторів. Це завдання необхідно покласти і на городян: архітекторів потрібний запит на проектування якісного міського середовища і розуміння важливості цього фактора не чиновниками чи забудовниками, а звичайними людьми, її майбутніми користувачами.

Як популяризувати архітектурну спеціальність? Сьогодні бути архітектором, урбаністом або дизайнером інтер'єру стає більш престижним, ніж це було раніше. Фундаментальні перетворення міського середовища змінюють думку про архітекторів як про виключно обслуговуючу професію. З'являються нові освітні інституції, які орієнтовані на просвітництво широкого загалу в питаннях архітектури і урбаністики. Вільне відвідування подібних заходів відкриває слухачам нові горизонти і розкриває нові грані міського життя. Люди починають цікавитися новими спеціальностями, новими напрямками, хочуть зробити життя навколо себе краще. Саме такі засоби прищеплюють любов до архітектури і популяризують її.

Як підвищити прикладний характер освіти? Створення міждисциплінарного освітнього майданчика на базі функціонуючих підприємств сприяє інтеграції студентів в професійне проектне

середовище і формуванню у них повноцінної картини реальних процесів в проектуванні і будівництві. Такий майданчик допоможе у формуванні конкретних проектних завдань і забезпечить професійну оцінку досягнутих результатів. Додатковим функціоналом може стати створення студентських об'єднань та просування архітектурних стартапів. Налагодження співпраці між вузами суміжних спеціальностей для обміну знаннями та спільного генерування сучасних передових розробок. Виділення більшого часу в навчальному процесі на відпрацювання сучасних прийомів графічної подачі матеріалу, часто об'єднують в собі ручну і комп'ютерну графіку.

Співпраця вузів з реальними замовниками, архітектурними бюро і девелоперами, а також залучення студентів до реального проектування в колективі під керівництвом педагогів дали б їм справжнє уявлення про професію, допомогли б розвинути почуття відповідальності і дозволили б виділити привабливі напрямки для майбутньої спеціалізації.

Важливо формувати навички ведення проекту. Впровадження обов'язкових колективних студентських проектів допомогло б сформувати навички роботи в команді з розподілом обов'язків. Запрошення суміжних фахівців для проведення коротких курсів з розвитку навичок ведення бізнесу, навичок менеджменту. Впровадження спеціалізованих магістерських програм для підготовки більш вузьких фахівців у галузі девелопменту, організації будівельного процесу, дослідницької діяльності або передпроектного аналізу. Доцільно виділити додаткові години в програмі навчання для освоєння дослідницьких навичок і для роботи з реальними проектами, де дослідному етапу відводиться окремий період часу. Це навчить студентів шанобливо ставитися до аналізу містобудівного контексту і дасть досвід, який доводить необхідність проведення дослідження.

Т.Є. Антонюк,
студентка VI курсу,
Т.В. Малік,
к. арх., професорка,

факультет Дизайну Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ІНТЕР'ЄРІВ ГОТЕЛІВ ВІДПОВІДНО ДО НОРМ МІЖНАРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СЕРТИФІКАЦІЙ

Актуальність дослідження. На сьогодні у світі склалася потужна система засобів розміщення, яка сформувала матеріально-технічну основу індустрії туризму – готельне господарство. Це тисячі підприємств по всьому світу, об'єднаних спільною метою – забезпечити туристів необхідними та бажаними послугами. У цих умовах нагально постає проблема пошуку нових шляхів розвитку ринку готельних послуг, що й підтверджує актуальність досліджуваної теми. Розвиток еко-готельного бізнесу є перспективним напрямом для України, адже в країні є значна кількість територій, придатних для зведення еко-готелів, порівняно низький рівень індустріалізації певних територій, наявний попит на еко-послуги як серед внутрішніх, так й іноземних туристів. Тож, припускаємо, що Україна має усі передумови для успішного функціонування сертифікованих еко-готелів у середовищі, яке відповідає екологічним вимогам. [1]

Мета: Метою роботи є дослідження сучасного стану екологізації підприємств готельного господарства та комплексів для відпочинку, огляд майбутніх перспектив розвитку еко-відпочинку та туризму в Україні, шляхом використання еко-дизайну в розробках інтер'єру готелів за міжнародними нормами сертифікування. Досягнути мінімального використання в розробці інтер'єру матеріалів та складників, які наносять шкоду людині та навколишньому середовищу.

Екологічна сертифікація – це система еко-маркування для туристичних закладів, основною метою якої є сприяння зменшення тиску на природне середовище від експлуатації туристичних об'єктів шляхом відзначення, популяризації та стимулювання розвитку корисних ініціатив і екологічних методів управління туристичною індустрією. [2]

Існуючі екологічні сертифікації класифікують за такими ознаками, як:

1. Територія охоплення: міжнародні (ISO 14001, EMAS); національні («ANAB» у ЄС); регіональні («Blue Angel» в Німеччині).

2. Об'єкт сертифікації: сертифікація товарів («ANAB» у ЄС); сертифікація послуг («Green Globe», «Blue Flag»); змішані (товарів і послуг) (ISO 14001).

Еко-стиль – один із найбільш цікавих, сучасних і яскравих напрямків дизайну. Він сформувався наприкінці минулого століття. З того часу стиль змінив свій вигляд, проте концепція залишилася незмінною. Дизайн інтер'єру в еко-стилі став демонстрацією, маніфестом на тему свідомого ставлення до проблем довкілля. Втомлені від великого міста люди із задоволенням створюють у кафе та офісах більш комфортні умови, наближені до природи.

Екологічний готель (еко-готель) – це екологічно-сертифіковане житло, метою якого є поліпшення стану навколишнього середовища шляхом зведення до мінімуму власного негативного впливу на довкілля. Еко-готель як інноваційна концепція гостинності має ряд особливостей, зокрема: залежність від природного середовища, екологічна стійкість, внесок у збереження навколишнього середовища, еко-інтер'єр та матеріали забезпечення екологічної підтримки кадрів, врахування місцевої культури. Крім того, екологічні готелі повинні дотримуватися суворих «зелених» принципів для того, щоб їх відвідувачі були впевнені у тому, що вони перебували в безпечному, нетоксичному і енергозберігаючому житлі. Обов'язковою умовою для присвоєння готелю статусу «екологічний» є сертифікація незалежною третьою стороною або державою, на території якої він знаходиться. [2]

Висновки: На сьогодні екологізація готельної індустрії стрімко розвивається у світі та в Україні зокрема. Дедалі більше готелів намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, застосовувати "безвідходні" технології, екологічно чисті продукти. Для деяких готелів екологія перетворилася на концепцію їх діяльності, позитивними наслідками якої є: скорочення собівартості готельних послуг, підвищення туристичної привабливості готелю, конкурентні переваги на туристичному ринку, підприємства готельного господарства України наближаються до європейського рівня.

Література:

1. Bohdanowicz, P. Environmental Awareness and initiatives in the Swedish and Polish hotel industries – survey results / P. Bohdanowicz // International journal of hospitality management. – 2009. - № 6. – С. 36-52.

2. Holden, A. Environment and Tourism / A. Holden // New York: Routledge. -2006. - № 12 - С. 12-18.

А. Бакр,
студентка Архітектурного факультету КНУБА,
науковий керівник: Т.М. Ладан,
к. арх., доцентка кафедри
Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

ЗАСТОСУВАННЯ ХУДОЖНІХ ТА АРХІТЕКТУРНИХ АНАЛОГІВ У АРХІТЕКТУРІ МАЙБУТНЬОГО (ПІДВОДНА АРХІТЕКТУРА, ПРОЕКТ «БАТИСКАФ-2020»)

Вступ

Завдяки використанню прототипів можна створити щось зовсім нове. Такими прототипами можуть слугувати події, природні явища, скульптура тощо. На мою думку, для створення архітектурного концепту найкраще підійдуть прототипи творів мистецтва.

Аналіз архітектурних та художніх аналогів

Для створення підводного хмарочосу я вирішила використати 3 аналоги – 1 архітектурний, а 2 інші – картини.

Архітектурний об'єкт – це проект дому газети «Ленінградська правда», архітектор К.С. Мельников (1924 р.). Стиль – конструктивізм. Основна частина була залізобетонною конструкцією, рухомі частини – це легкі каркасні засклені частини. Проект виявився незвичайним, завдяки використанню кінетичних елементів. Опору становила нерухома вісь, в якій містилися сходи, ліфт і комунікації, 4 поверхи могли обертатися навколо осі. Працівники могли змінювати положення поверху, вони створювали не тільки різноманітність силуету, але також дозволяли брати участь в агітації.

Другий, вже художній аналог – це «Темна свіжість» В.В.Кандинського, у (1927 р.). Елементи поєднано з першого погляду хаотично, але при розгляді роботи можна побачити ритм. Геометрія роботи складається з прямокутників, трикутників, квадратів, прямих ліній. Кандинський застосував поєднання кольорів вохри, жовтого, червоного, синього, рожевого у роботі.

Остання художня робота застосована для аналогу – це «Декілька кіл» В.В. Кандинського, 1926 рік. Присутнє гармонічне поєднання кіл різного розміру, контрасту та кольору. Художник продовжує дослідження про вплив кольору і форми. Обмежившись кругом, він зосереджує увагу на інших аспектах: кольору, маси і їх взаємне розташування в просторі. «Кілька кіл» позбавлена від сюжетних конотацій. Це чиста абстракція. На відміну від другого аналогу, кольори у цій картині холодніші та темніші (кольори – чорний, синій, блакитний, рожевий, ліловий, жовтий, зелений).

Вихідний проект. Опис новоствореного концепту будівлі

Завдяки аналізу 3 художніх аналогів, було створено новий проект підводної типографії «Батискаф-2020». Концепція підводного хмарочосу поєднує найбільш впізнавані явища мистецтва 20-их рр. ХХ ст. Присутні елементи проекту Мельникова з чітко вираженими конструктивістськими конструкціями та формами. Це виражено у склінні, у балках та у загальній чіткій формі будівлі. Споглядач може підмітити мотиви абстракціонізму Кандинського як у фоні, так і у підводному хмарочосі.

Назва проекту пов'язана з місцезнаходженням та метою. Батискаф – це підводний човен для досліджень підводного світу. На відміну від більшості підводних човнів, батискаф не має воєнного призначення. Так само і з моїм проектом: він задуманий як типографія (як і прототип), а журналістику та видавництво пов'язують з набуттям знань. Як я вже писала, даний об'єкт має знаходитись безпосередньо під водою, саме так моя ідея виглядає найбільш стилістично доречною. Оскільки ця будівля має прототип проекту "Ленінградської правди", то я вирішила, що його функцією має бути типографія та книгодрукування. Це відобразилося у формі, він має "відголоски" друкувального станка. Якщо відбудеться кліматична катастрофа, то споруда зможе продовжувати роботу, оскільки вона вже розміщена під водою. Використання цього будинку у майбутньому є реальною перспективою, бо з глобальним потеплінням може стати реальністю те, що пів континенту буде під водою.

Висновок

В заключенні я можу сказати, що завдяки дослідженню прототипів було створено новий архітектурний концепт. І хоча «Батискаф-2020» на даному етапі історії здається зовсім нереальним, фантастичним проектом, глобальні кліматичні зміни підказують нам, що, у найгіршому варіанті розвитку подій, таке «підводне» майбутнє може бути цілком реальним.

АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО АДАПТАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ ПІД СУЧАСНІ ГРОМАДСЬКІ ФУНКЦІЇ

Історичні споруди є важливою складовою більшості міст, вони є містоформуєчим елементом і часто також є тою культурною складовою, що тримає в місті його душу. Сучасність вже певний час змушує стикатись з дилемою, де з одного боку маємо зростаючі потреби сучасного суспільства, а з іншого – історичні споруди, що часто потребують реставрації, при цьому їх пряме функціональне призначення вже не несе користі людям. В багатьох містах такі потреби з одного боку і усвідомлення цінності культурної спадщини з іншого допомогли прийти до вирішення цієї проблеми не остаточною руйнацією історичних споруд, а шляхом адаптації об'єктів історико-культурної спадщини під сучасні потреби суспільства. А оскільки не існує універсальної формули для вирішення завжди суперечливого зв'язку "старого" та "нового", аналіз вже існуючого досвіду є важливою часткою наукових досліджень у цьому напрямку.

Узагальнено можна виокремити два концептуальні підходи, в котрих архітектори, маючи завдання з об'ємно-планувального вирішення історичної споруди, що підлягає адаптації під сучасні громадські функції, ставлять на перше місце одну з ідей:

- привернення уваги, формування довкола певного соціального центру;
- задоволення потреб місцевого населення.

Перший варіант є характерним для невеликих міст, котрі мають об'єкти історико-культурної спадщини та потребу до приваблення туристів або для тих частин великого міста, де об'єктів історико-культурної спадщини не так багато. Нове функціональне призначення цих споруд, відповідно, є таким, що привертає багато людей – музеї, галереї, культурно-освітні центри тощо. Прикладом втілення такого концептуального підходу можна вважати Музей Моріцбург у м. Галле, Німеччина. Це колишній замок, що

нині є музеєм. Ще приклад – колишня бавовняна фабрика в м. Лодзь, Польща, яка була перетворена у комплекс Manufaktura. Комплекс складається з культурного центру, у функціональному складі якого є музейні комплекси: історії міста, мистецтв, фабрики, а також міжнародний центр реклами моди; є розважальний центр: кінозали, кегельбан, стіна для скелелазання; комплекс громадського харчування з ресторанами та кав'ярнями; автомобільний центр; ринок площею на 3 гектари та паркінгом на 3500 машиномісць.

Другий концептуальний підхід – задоволення потреб місцевого населення, що, зазвичай, означає розташування у таких спорудах торговельних закладів або офісів. Ілюстрацією такого підходу є перетворення суднобудівного заводу 19-го сторіччя у Філадельфії, США під приміщення для роздрібної торгівлі та офіс компанії Urban Outfitters.

Аналізуючи вищезгадані приклади, неважко помітити, що їх об'ємно-просторове рішення підпорядковується також одному з двох концептуальних підходів: відтворення минулого або контраст з історичною основою. Очевидно, що звертатися до другого (контраст з історичною основою) варто після врахування ряду важливих питань – чи є споруда пам'яткою архітектури, чи знаходиться в оточенні об'єктів важливої історико-культурної спадщини тощо.

Крім вищезазначених проблем та підходів щодо адаптації історичних об'єктів до нових функцій, є й такі приклади, що пов'язані із пам'ятним місцем, а не із історичною будівлею. І таке місце впливає на образ вирішення абсолютно нової будівлі. Таким прикладом є центр творчості Zeimuls у Східній Латвії. Латвійська студія дизайну, SAALS Architecture, вбудувала центр у місцевість оточуючого ландшафту та створила відкритий вид на сусідній замок та церкву. Будівля розташована на краю центру міста, перед обличчям стародавнього замкового кургану із середньовічними, збереженими державою руїнами, що є основною туристичною визначною пам'яткою міста. Саме топографія ділянки надихнула архітекторів розташувати будівлю глибоко в землі, щоб п'ятий фасад – геометрично трикутний зелений дах – став головною особливістю споруди. Нова будівля є невід'ємною частиною існуючого драматичного ландшафту і навіть частиною місцевих легенд та казок, розширюючи народну уяву.

Отже, проблема балансування між збереженням історичної спадщини і адаптацією споруд до сучасного життя є доволі актуальною вже певний час і, відповідно, вже має деяку напрацьовану теоретичну та практичну

базу. Звичайно, вона є доволі розмитою і в кожному конкретному випадку можуть виникати ті чи інші нюанси, але це лише має стати приводом для подальших обговорень та дискусій і глибшого дослідження даного питання і в нашій країні, і в світі загалом.

В. Басараб,

магістрантка,

ORCID Id: 0000-0002-6296-2905,

науковий керівник: **Т.М. Ладан,**

к. арх., доцентка,

ORCID Id: 0000-0002-3607-0321,

кафедра Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ В АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ І ДИЗАЙНІ: ВІТРИЛО ЯК ФОРМОУТВОРЮЮЧИЙ ЕЛЕМЕНТ В КОНЦЕПТУАЛЬНОМУ АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

Сучасне концептуальне проектування передбачає розроблення не просто функціональної форми, а загального, продуманого образу об'єкту, який нестиме певне послання суспільству і в той же час буде співзвучним з оточенням, геолокацією, функціональним призначенням, тощо. Це зумовлює архітектора до того, щоб бути одночасно і дизайнером, і вже на перших етапах концептуального проектування (пошук ідеї) враховувати стійкі образно-метафоричні підходи, сформовані на даний час.

Самі вітрила за своєю природою є матеріальним продовженням невидимого людському оку пориву вітру, тому продовження цієї форми в архітектурі можна назвати і зверненням як до штучно створених конструктивних речей, форма яких моделюються природним явищем – вітром. Вітрило як легка, витончена конструкція може бути діючим елементом двох основних концептуальних принципів: **вітрило – образна проектна метафора** (перенос акценту із проектного моделювання на синтез засобів, цілей, прийомів, методів, критеріїв проектної творчості); **вітрило – фрактальний елемент** параметричного моделювання.

Конструкція вітрила є одним із найдревніших винаходів людства – їх використовували ще у Єгипті 5 тисяч років тому. Найзнаковіший виток розвитку механізму – створення легких вітрильників, якими керували

Енріке Мореплавець, Васко да Гама, Христофор Колумб, Бартоломеу Діаш та інші (XV-XVI століття).

В архітектурі і дизайні вітрила, як формоутворюючі елементи, з'являються в другій половині XX століття, як частина архітектури постмодернізму (друга половина XX століття), і утворюють неповторні силуети дахів будівель, які стають візитівкою міст (Оперний театр, м.Сідней, архіт. Йорн Утзон, 1973 р.; Художній музей, м. Мілвокі, архіт. Сантьяго Калатрава, 1957; Музей Гуггенгайма, м. Більбао, архіт. Френк Гері, 1997).

У XXI столітті форма вітрил використовується у створенні образу яхт-клубів (Яхт-клуб в Монако, арх. Foster + Partners) та яхт-агломерацій загалом (Яхтова агломерація, р. Патчог, Коннектикут). Розвиток цієї індустрії збільшив кількість вітрил на всіх узбережжях світу: як в тканині суден, так і в бетоні архітектурних об'єктів – морських портів (концептуальний проект порту в Антарктиді, бюро Захи Хадід), виставкових просторів (павільйон ОАЕ на Експо-2020, архіт. С. Калатрава), житлових комплексів (Vancouver House, Ванкувер, архіт. Б. Інгельс), готелів (Бурдж-ель-араб, Дубаї), тощо.

Таким чином, форма вітрил, як один з найдревніших конструктивних винаходів людства, це безмежна у варіативності форма, яка залишається одним із основних трендів в сучасному концептуальному архітектурному проектуванні.

Для розроблення власного образного дизайн-проекту в тематиці вітрильного спорту було вибрано проектування яхт-клубу в м. Одеса як найбільш відповідна по функціональному призначенні споруда з потенціалом для розвитку.

Концепт-ідея передбачає будівлю, форма якої повторює натягнуті паруса. За конструктивну схему вибрано сталева оболонка з від'ємною кривизною. З розвитком будівельних технологій можливо, що будівля стане динамічною, як і її прообраз – вітрила, і стіни споруди слугуватимуть, наприклад, флюгером, повертаючись залежно від напрямку вітру чи показуючи приплив і відплив.

Окрім інформативної функції, об'єкт може слугувати маяком, оглядовим майданчиком чи виставковим простором. Також можливо занурити частину споруди під воду, тим самим створивши простір для безпосереднього вивчення підводного світу.

Таким чином, можна зробити висновок, що вітрило як формоутворюючий елемент має широкий спектр для пошуку ідей, які в

свою чергу можуть набувати нових функціональних значень у майбутньому.

Ю.С. Бондаренко,
магістрантка Архітектурного факультету КНУБА

ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА

У довгостроковій перспективі в нашій країні проблеми з тимчасовим житлом мають повністю зникнути. Найголовнішим рішенням проблеми тимчасового житла є введення критерію комфортності для проживання – збільшення площі на 1 особу, об'єму, осучаснення обладнання та вирішення проблеми гігієнічних умов. Все це сучасні дизайнери мають устаткувати для інтер'єрів тимчасового житла.

Дизайн інтер'єру тимчасового житла має бути комфортним та складатись з просторових параметрів приміщення, фізичних умов мікроклімату та необхідного обладнання.

Для такого типу житла дизайнери мають поєднати кілька процесів в одному приміщенні, щоб все було максимально комфортним для проживання. Створити комфортні зони: а саме в готелях та гуртожитках розділити зони для відпочинку, самоосвіти та приготування їжі. У сьогоденні вже створено ряд тенденцій в розвитку дизайну інтер'єрів тимчасового житла.

Готелі стали більш сучасними. З'явилися нові типи – апарт-готелі. Осучаснення «старих» готелів, так зване житло в оренду. Апарт-готелі створюють домашні умови проживання своїм клієнтам. У таких готелях передбачені заклади харчування, бізнес-центр, приміщення для відпочинку. Тому власнику не варто перейматися про стан своїх апартаментів, керуюча компанія подбає про чистоту та якісний сервіс.

Характерні плюси:

- Розташування. Розміщення таких готелів зазвичай у горах, на березі озер та у лісах
- Новітні технології. Апартаменти обладнанні ультрасучасною системою «Smart-home»
- Сервіс. У вартість придбання нерухомості в апарт-готелі входить паркінг, ресторан, а також послуги кваліфікованої няні.

Характерні мінуси:

Він лише один – велика собівартість та орендна плата для середнього рівня населення, адже це доступне житло стало б хорошим варіантом для переселенців, молодих сімей і т.д. В нашій країні нажаль проблема з житлом надзвичайно поширена, тому такі перспективи мають владнати ці питання.

Гуртожиток – це ще один тип тимчасового житла. За комуністичних часів ми звикли бачити гуртожитки блокових та коридорних систем із спільною кухнею та санвузлами. Але завдяки сучасним тенденціям та дизайнам ці гуртожитки змінюються.

У студентських гуртожитках головним фактором є індивідуальна підготовка до занять – тож потрібно максимально комфортно зробити та відокремити зони на кожного учня та студента. Інтер'єри мають бути сучасними та максимально комфортними, кухні та санвузли мають бути на декілька осіб (блокова система). В гуртожитках мають бути зони для відпочинку та заняття спортом.

Збільшення кількості житла в оренду та для переселенців. В ХХ ст. почалася масова міграція, яка призвела до багаторазового зростання потреби житла. І до сьогодні ця проблема існує. Недостатня кількість житла без комфортних умов для проживання. Зараз держава почала більше розглядати це питання, дизайнери та архітектори працюють над розвитком таких інтер'єрів. Адже таке житло має бути практичним, комфортним, адаптивним. Інтер'єр в таких приміщеннях має відповідати нормам гігієни, адже це квартири тимчасового житла і кругообіг людей змінюється.

Покоління мілленіалів, що народилися в кінці 80-х - 90-х років, ввели у вжиток поняття «шеренгова (оредна) економіка». Ідеологія полягає в небажанні володіти нерухомістю. Замість цього – користуватися, обмінюватися, брати в оренду. «За статистикою, 80% молоді в Європі та Америці живе в орендованому житлі і не збирається купувати своє ніколи. Навіщо купувати автомобіль і платити за його утримання, коли його можна взяти напрокат? Навіщо їхати в ресторан, коли можна замовити їжу, не встаючи з дивана? Поступово послуги, які до цього були розкидані по місту, виявилися на екрані твого телефону. Саме цьому поколінню ми зобов'язані виникненням нових типологій житла.

Наприклад **«колівінг»** – спільне проживання».

Суть колівінга – це об'єднання в квартири – «комуни» з громадськими зонами віталень і кухонь та ізольованими спальнями, де можна усамітнитися. Фінансова вигода очевидна: жити в «колівінгу»

дешевше на 40-50%, ніж знімати окреме житло. До того ж, як правило, люди об'єднуються за спільними інтересами: ІТ-сектор, дизайнери, музиканти і т.д.

Узагальнення теми щодо нових тенденцій тимчасового житла дає зрозуміти, що такі типи житла необхідні та займають важливу роль в житті людини.

Інтер'єр має бути все більш екологічним та енергозберігаючим, задля збереження навколишнього середовища. Комфортність та мінімалізм займають головне місце в перспективі на майбутнє.

Список використаної літератури.

- Агранович-Пономарева Е. С. / Е. С. Агранович-Пономарева, Н.И. Аладова. Интерьер и предметный дизайн жилых зданий. — 2-е изд. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. — 348 с. — (Высшее образование).
- Аронов В. Р. Теоретические концепции зарубежного дизайна / В. Р. Аронов. — М. : ВНИИТЭ, 1992. — 122 с., ил.
- Білодід Ю. М. Основи дизайну : навч. посіб. / Ю. М. Білодід, О. П. Поліщук. — К. : Парапан, 2004.
- ДБН В.2.2-15-2005. Житлові будинки. Основні положення. — К. : Держбуд України, 2005.
- ДБН В.2.2-9-99. Громадські будівлі та споруди. Основні положення. — К. : Держбуд України, 1999.
- Лисициан М. В. Интерьер жилых и общественных зданий : учеб. для вузов / М.В. Лисициан, Е.Б. Новикова, З.В. Петунина. — М. : Стройиздат, 1973
- Новикова Е. Б. Интерьер общественных зданий: (художественные проблемы) / Е. Б. Новикова. — М. : Стройиздат, 1984.
- Рунге В. Ф. Эргономика и оборудование интерьера : учеб. пособие / В. Ф. Рунге. — М. : Архитектура, 2005.

А. Бусел,
студентка Архітектурного факультету КНУБА,
науковий керівник: Т.М. Ладан,
к. арх., доцентка кафедри
Основ архітектури та архітектурного проектування КНУБА

ПІДВОДНИЙ ЦЕНТР МИСТЕЦТВ «АКВА-АРТ»

Підводний центр мистецтв «Аква-арт», назва наштовхує нас на думки що це освітнє, культурне місце. Це те, що і конструкція аналогу, наприклад “смуга з вікнами“ що нагадує кінострічку будівлі «Будинок культури імені Зуєва».

Циліндр та корпус поряд у вигляді паралелепіпеда запозичений з образу «Будинок культури імені Зуєва» арх. Голосов І.А. Цей образ я трансформувала, перевернула, також я взяла елементи, форми, відкриті конструкції з архітектурної фантазії Я. Черніхова. Обрати саме такі кольори та елемент круга мене надихнула робота В. Кандинського «Кола в колі».

Місцезнаходження – під водою.

Комплекс містить освітню та розважальну функцію, там є хореографічний зал, малі та великі зали для вистав, виступів, балетний зал, зали для танців, класи для заняття рисунком, кінотеатр та театр. Кожен відвідувач знайде для себе щось цікаве та творче.

Циліндр та вигнуті паралелепіпеди дають можливість розділити будівлю на корпуси з різними функціями, що робить її зручнішою для майбутніх користувачів, а сфери слугують залами, також з різним призначенням.

Циліндри-стрижні призначені для переміщення відвідувачів між корпусами за допомогою ліфтів.

Головний циліндр з кільцями, які ведуть до нього, слугує головним входом та заїздом.

Скляний циліндр та сфери цієї споруди дають можливість для достатнього освітлення всередині будівлі. Це є важливим для будь-якої споруди, особливо для тої, що знаходиться під водою, тому що чим більше глибина – тим менше світла пропускає поверхня води.

Будівля має скляні фасади з металевим каркасом.

Кріплення корпусів споруди здійснюється між собою за допомогою тонких циліндрів-стрижнів та металевих конструкцій, які в деяких місцях виходять з конструкції та є її продовженням.

Споруду даного типу можна побудувати у будь-якій водоймі. Звичайно, щоб мати більш естетичні види з вікон краще збудувати на невеликій глибині та, наприклад, поряд з кораловим рифом.

Отже, на мою думку у майбутньому, в умовах глобального потепління, катастроф, епідемій, в агресивному середовищі, при винайденні нових форм життя та інших ситуаціях цю споруду можна перекваліфікувати в освітній або дослідницький центр.

В.О. Григор'єва,
студентка 6 курсу факультету Дизайну,
науковий керівник: Т.В. Малік,
к. арх., професорка,
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і
дизайну імені Михайла Бойчука

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОГО НАПОВНЕННЯ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ ЕТНІЧНОСТИЛЬОВОГО СПРЯМУВАННЯ

Актуальність теми обумовлена необхідністю поглиблення культурологічного дослідження та детального структурування методики дизайнерської діяльності в сфері етнічної стилізації сучасного інтер'єру, розробці практики виявлення найбільш характерних рис притаманних стилю. На сьогодні в Україні збереглось безліч пам'яток історичної архітектури, що перебувають в занепаді. Реставрація, відновлення їхньої роботи як закладів харчування етностильового спрямування, суттєво збільшить туристичний потенціал України, надасть нове життя безцінним пам'яткам української культури, позитивно вплине на сучасну українську культуру. На сьогодні Україна, в умовах зовнішньої агресії з боку Росії, та наступу на українську культуру, має ефективно протидіяти агресії та створювати оригінальні етнічні проекти, що привернуть увагу громадськості до вивчення історії і культури.

Об'єкт: Торгові ряди БРУМ м.Біла Церква.

Предмет: стилізації об'єктів предметно-просторового наповнення закладів харчування етнічностильового спрямування.

Завдання:

- створити органічний інтер'єр закладу харчування в історичній будівлі БРУМ;
- дослідити українське етнічностильове направлення 19 ст.;
- розробити правила, поради та довідки для створення предметно-просторового наповнення в закладах харчування етностильового спрямування;
- дослідити сучасний український ринок, на наявність виробників предметів етнічного дизайну;
- проаналізувати проблеми сучасного українського етнічного дизайну та знайти вирішення.

Висновки. В цілому можна говорити про те, що розвиток сучасного українського дизайну в етностильовому напрямку є актуальним та необхідним. Систематизація знань стосовно характерних для українського дизайну предметів просторового наповнення та матеріалів є обов'язковою для розвитку та популяризації цього напрямку в дизайні.

Література:

1. Marohn Mariel «Cafe & Restaurant Design».

УДК 747

Д.М. Загородній,

магістрант,

Ю.В. Третяк,

д. арх., професорка,

<https://orcid.org/0000-0002-7537-5929>

Архітектурний факультет КНУБА

МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ В ІНТЕР'ЄРІ МОБІЛЬНОГО ЖИТЛА

Актуальність теми доповіді. З психологічної точки зору техногенне міське середовище з його одноманітністю, прямими кутами, лабіринтами та бідною колірною гаммою ототожнюється як протилежність природньому середовищу, яке є візуально більш комфортним для людської психіки.

Одним зі шляхів вирішення проблем гуманізації урбанізованого середовища може стати створення певного психологічного аналогу «простору, що перетікає», ідея якого була задекларована ще у середині ХХст. На сьогодні ідея потребує сучасного переосмислення, що спрямовуватиме дизайнерів до пошуку нових, відмінних від загальноприйнятого уявлення про житловий простір, концептуальних проектних рішень.

Мета доповіді. Сформулювати основні методи забезпечення психологічного комфорту в інтер'єрі мобільного житла.

Основні результати досліджень. Питання взаємодії індивідуума та середовища належать до особливого розділу психології – екологічної психології, який є міждисциплінарним за своїм характером і намагається охопити взаємозв'язки людини та її оточення. Одним із самостійних напрямків екопсихології є психологія навколишнього середовища, або – в закордонному варіанті – інвайронментальна психологія (Environmental psychology). Основним сполучним фактором між моделлю поведінки людини і середовищем навколо неї є емоційна реакція людини на її оточення, природне і соціальне. Візуальне й емоційно-психологічне сприйняття людиною середовища є обумовленим ідеєю організації простору через виділення у ньому середини й боків, центру і периферії. Такий підхід виступає як універсальна оціночна координатна система, в якій дії людини в значній мірі визначаються через сприйняття середовища.

Апробація і впровадження результатів досліджень. Мобільне житло невід'ємно пов'язане з природним середовищем, тому основний шлях до забезпечення психологічного комфорту в інтер'єрі такого житла – це створення такого внутрішнього середовища будинку, що є невід'ємно візуально пов'язаним із природою. Існує два основні напрямки розвитку даної ідеї, тому що зв'язок інтер'єру та природи передбачає їх перетин чи/або наближення один до одного, а саме: 1) *Візуальний контакт з природою.* Гармонізація не відбувається (за виключенням напрямку 2) у випадку, якщо інтер'єр не має прямого доступу до навколишнього оточення, не відкритий до нього, або цей доступ обмежений. 2) *Екстер'єризація інтер'єру.* Цей спосіб передбачає імітацію природного середовища всередині приміщення, створення асиметричного, химерного середовища, що викликає візуальні асоціації з дикою природою.

У дизайні інтер'єру мобільного житла нерідко зустрічаються випадки поєднання цих напрямків, що створює стійкий психологічний

ефект симбіозу двох просторів – внутрішнього і зовнішнього. Засобами досягнення ефекту сприйняття двох просторів як єдиного цілого, або побудови візуально-психологічного зв'язку між ними, можуть виступати *форма; колір; імітація*.

Метод гармонізації просторової композиції інтер'єру з оточуючим простором *за допомогою формоутворення*, можна віднести наступні прийоми: – взаємопроникнення інтер'єру та природи (фізичний зв'язок); – інтеграція природних осередків в інтер'єр; – пропорційність, співмасштабність об'єктів ззовні та у внутрішньому просторі житла; – відповідність форм просторової композиції природним формам; – контраст форм просторової композиції з природними формами; – відкритість планування, легкість і прозорість інтер'єру. До методу гармонізації *за допомогою кольору* можна віднести наступні прийоми: – застосування колірних контрастів/нюансів; – застосування відповідності колірної гами інтер'єру і природи; – створення колірного контрасту між інтер'єром та навколишнім середовищем; – створення мінімалістичної колірної гами; – використання в інтер'єрі компліментарних відтінків кольорів.

До методу гармонізації шляхом імітації природного середовища можна віднести наступні засоби: – використання великої кількості природних або штучних ландшафтних елементів в інтер'єрі; – використання природних оздоблювальних матеріалів, фактур та текстур, або їх імітація.

Висновки. Психологічний комфорт архітектурного простору тісно пов'язаний з особливостями емоційного сприйняття людиною таких факторів впливу, як форма і колір, а створення композиції інтер'єрів мобільного житла спирається на одну з основних властивостей простору – на ступінь його відкритості чи замкненості.

А.Б. Зузяк,

магістрантка Архітектурного факультету КНУБА.

ФІЛОСОФІЯ МЕТАБОЛІЗМУ В АРХІТЕКТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ КЕНДЗО ТАНГЕ

Кендзо Танге у виступі на міжнародному конгресі дизайнерів у Токіо висловив: "Ми живемо в світі, де існують великі несумісності: людський і надлюдський масштаб, стабільність і мобільність, постійність та зміна.

Індивідуальність і анонімність, пізнавальність конкретного й незбагненність універсального. Усі ці несумісності характеризують розрив між технікою та людським існуванням". Для подолання цього трагічного розриву Кендзо Танге формує (разом з архітектором Кіонорі Кікутаке) концепцію творчої платформи тотального урбанізму та формування "теорії метаболізму", її розвиток в архітектурі і містобудуванні в середині ХХ ст.

Традиційна архітектура Японії характеризується зв'язком будівель з навколишнім простором. Японці не розглядали внутрішній і зовнішній простір окремо, обидва середовища перетікали одна в одну. Кендзо Танге став відомим завдяки унікальному синтезу японської естетики з архітектурою модернізму, а також завдяки філософським пошукам істинного призначення архітектури, розмірковуючи про її роль в сучасному суспільстві. Основою його творчості є створення багатофункціонального містобудівного та архітектурного середовища, здатного до трансформації і зростання.

Метаболізм від французького «metabolisme» – зміна, течія в архітектурі і містобудуванні середини ХХ ст., що передувало функціоналізму 1930-1940-х рр.

Основою теорії метаболізму був покладений принцип онтогенезу – індивідуальний розвиток живого організму. Метаболісти вважали, що будівлі і міста не просто «машини для життя», як стверджував Ле Корбюзьє, а організми, що здатні до росту, розвитку і адаптації до змін умов навколишнього середовища.

Кензо Танге був одним з найяскравіших представників школи «метаболічної архітектури» та одним з лідерів групи метаболістів.

Єдність штучного і природного середовища, відкритість до подальшого розвитку, до трансформацій, стала найважливішою складовою частиною філософії архітектури Кензо Танге. Як метаболіст, архітектор заперечував принцип завершеності архітектурної форми.

Основою всього Кендзо вважав "концепцію структури", розуміючи, що структура є складовою декількох вимірів. Існують структури, які обумовлюють асоціації, простір передає людям послання, а структура встановлює основу цих послань.

Розвиваючи ідею зв'язку просторової структури міста із внутрішнім простором кожної будівлі, а також стверджуючи неминучість динамічного розвитку цих просторів, Кензо Танге і його школа розробляють архітектурні структури зростаючих у часі архітектурних організмів. До структури міста метаболісти застосували біологічне поняття онтогенезу –

розвиток живих організмів, якій, як вони вважали, підпорядкована і динаміка людського суспільства. Вони висувають ідею вертикальних ядер будівель у вигляді залізобетонних шахт з усіма інженерними комунікаціями, які переводять в вертикаль комунікації міста. Тут розташовуються сходи, ліфти, енергопостачання, всі інженерні мережі водопостачання, каналізації, кондиціонування і т.д. Ядра ці одночасно виконують роль несучих опорних конструкцій, утворюючи просторову решітку, усередині якої розташовуються внутрішні функціональні забезпечення, що необхідні простору.

У своїй архітектурній творчості метаболіст Кендзо Танге зміг зв'язати східну архітектуру з ритмом і образом сучасного західного життя, зробивши європейців і американців своїми послідовниками. Він вважав: *«Архітектура об'єднує функціональність і виразність, зміст і форму – ці основи основ з їх власною невід'ємною правдою і логікою. Об'єднання їх в органічне ціле, яким є споруда, що відповідає як матеріальним, так і естетичним вимогам, – це і є архітектурна творчість».*

В.В. Кравченко,
Магістрантка Архітектурного факультету КНУБА

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ МЕДІАТЕК

У сучасному світі головною метою є створення комфортного, доступного об'єкту, який швидко та досконало надасть інформацію для людини. Цей об'єкт створений для отримання інформації у сучасних технологіях, а саме – медіатека.

Структура медіатеки включає в себе окрім традиційних для бібліотеки підрозділів (абонемент, читальний зал) ще й аудіо-, відео- та комп'ютерні зони.

На сьогодні однією із проблем формування внутрішнього простору є недотримання норм для комфортного перебування. Приміщення, які надають для медіатек, знаходяться в аварійному стані або ж потребують ремонту.

Для правильного функціонування медіатеки необхідні зокрема такі умови:

- Службові, виробничі приміщення, які відповідають структурі медіатеки, санітарно-гігієнічним вимогам, нормативам техніки безпеки та експлуатації комп'ютерної техніки;
- Фінансування на комплектування фондів медіатеки;
- Наявність сучасної електронно-обчислювальної телекомунікаційної техніки;
- Забезпечення необхідними програмами;
- Умови, які гарантують зберігання фондів і обладнання медіатеки, ремонт та сервісне обслуговування техзасобів та обладнання.

Внутрішній простір медіатеки має бути просторим з яскравим дизайном. Самі книгосховища модернізуються, чим збільшують простір. Нові видання до 5 років доступні відразу в читальних залах, всі інші видання – під замовлення. Таким чином полиці з мільйонами книг зменшуються. У сьогоденні бібліотеки перестають бути місцем для зберігання книг, а стають центром для дозвілля, інтелектуальних потреб, зручні для відвідування. Територія медіатеки повинна бути багатофункціональна з «мобільними» та «тихими» зонами та відокремленим місцем для відпочинку.

Бібліотеки слід проектувати згідно вимогам ДБН В.2.2-9 та СН 548 (5).

Зали для наукових робіт повинні бути шумоізолюваними. Мають бути зони відпочинку, лекційні зали і конференцзали, медіа-простір.

Для бібліотеки доцільно мати поверховість в 3–5 надземних рівнів.

- Площа робочого місця – від 4 до 6 м².
- Площа на одного читача – 7 до 12 м².
- Проходи між стелажми – не менше 75 см;
- Головний прохід між стелажми – не менше 120 см.

Площа читального залу розраховується з урахуванням типу робочих столів, розмірів проходів між ними та площі, займаної стелажми.

Відеозали мають два призначення (загальне та індивідуальне):

- відеозали загального призначення – від 25-100 м².
- індивідуального призначення – від 4-8 м².

У медіатеках повинно бути два освітлення (штучне та природне).

Отже, виходячи з усього сказаного, сучасним бібліотекам потрібно відступити від застарілих тенденцій. Медіатеки мають розвивати внутрішній простір та брати за приклад закордонний досвід, ставати багатофункціональними об'єктами з розвитком на майбутнє.

Список використаної літератури:

1. Воронкова І. С. «Архітектурно-типологічні принципи реновації бібліотек вищих навчальних закладів України», 2016 р.
2. Кухаренко А. Л. «Гуманістичний імідж бібліотек у сучасному комунікаційному просторі», А. Л. Кухаренко «Бібліотекознавство», 2014р.
3. Ліндеман Е. В. «Дизайн і зонування бібліотечного простору: сучасні тенденції і реалії життя». Є. В. Ліндеман, Бібліотечна справа. – 2009 р.
4. Терещенко О.В. «Організація простору сучасної бібліотеки».
5. ДБН В.2.2-9-2009. Громадські будинки та споруди «Основні положення».

УДК 725.2, 721.02, 72.021

І.Л. Кравченко,
к. арх., доцентка кафедри Теорії архітектури КНУБА,
Є.М. Кочерга,
магістрантка Архітектурного факультету КНУБА

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИСВІТЛЕННЯ У НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМАХ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ СПЕЦИФІКИ ПРОЕКТУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ГРОМАДСЬКИХ СПОРУД

Сучасному суспільству характерне прискорення усіх соціально-економічних і науково-технічних процесів. Оновлюються потреби і запити соціуму, а отже й відповідно змінюються підходи до виконання роботи у різних сферах діяльності, і в архітектурній професійній діяльності також. Актуальність якісної підготовки фахівців-архітекторів у нинішні часи зумовлена швидкою модернізацією процесу проектування під сучасні потреби суспільства.

Основними аспектами нинішнього періоду розвитку людства є загальносвітова глобалізація та стрімкий перехід до доби інформаційних технологій, що обумовлює передусім орієнтацію будь-якої продукції та сфери діяльності на потенційного споживача. Ці процеси безпосередньо відбиваються на методиках проектування та вимагають їх модернізації, адже нині стрімко зростає попит на зведення багатофункціональних комплексів з комерційною складовою. Проте у модернізації вищої архітектурної освіти в Україні існує низка проблем, обумовлених непристосованістю існуючої системи освіти під стрімкі зміни споживацьких запитів та вподобань. В університетах іноді приділяють

вкрай мало уваги проблемі здобуття у майбутніх архітекторів навичок проектування сучасних багатофункціональних комплексів та торговельно-розважальних центрів, хоча на практиці у нинішні часи існує досить високий попит на створення проектів саме такої типології громадських споруд.

Прискорений розвиток та будівництво торговельно-розважальних центрів у Європі та, зокрема, в Україні є причиною активного обговорення цієї теми у наукових працях в різних галузях. У дослідженнях, що стосуються ринку нерухомості, досить велику увагу приділяють специфіці проектування торговельно-розважальних центрів та обґрунтуванню їх економічної вигідності та доцільності для поліпшення соціальної інфраструктури та рівня життя населення. Активний розвиток будівництва ТРЦ у світі призвів до того, що сьогодні одним із важливих завдань для проектування є розробка певних принципів архітектурно-планувальних вирішень та вдалої функціональної диференціації комерційного простору, що врахували б не лише запити ритейлерів та потреби покупців, але й створювали б єдиний комфортний простір для всіх відвідувачів. Нині роль сучасного торговельного центру виходить далеко за рамки «лише споживання», адже ТРЦ забезпечують простір як для покупок і торгівлі, так і для соціальної взаємодії і масових культурних заходів.

Внаслідок відсутності спеціальних розробок та рекомендацій щодо архітектурно-планувальної організації торговельно-розважальних центрів, проектування відбувається скоріш «інтуїтивно», аніж професійно та обґрунтовано, а запроектований об'єкт виявляється економічно не вигідним для замовника та недоцільним у тому чи іншому містобудівному вирішенні. Тому на сьогоднішній час виникає необхідність розробки науково обґрунтованих практичних рекомендацій для проектування об'єктів комерційної нерухомості, зокрема таких багатофункціональних громадських об'єктів, як ТРЦ. Отже, зараз досить актуальним є питання концептуальних проектних рішень та розробок різних прийомів функціонального зонування торговельно-розважальних центрів, потенціал використання яких надзвичайно високий: від вирішення локальних потреб споживача до врахування їхніх соціальних та культурних побажань. Це ставить особливі вимоги до архітектурно-планувальної організації даного типу громадських будівель та потребує від архітекторів певних знань і навичок у даній специфіці проектування.

Таким чином, для формування висококваліфікованих спеціалістів у сфері архітектурної діяльності, майбутнім фахівцям важливо

усвідомлювати суспільну роль професії, розвиватись у нових умовах разом з науково-технічним прогресом, та вміти адаптуватися під запити та потреби сьогодення, адже у сучасному світі попит на певні послуги та розробки породжує пропозицію на високоякісних фахівців у своїй професійній галузі.

О.О. Панченко,
к. арх., доцентка кафедра Теорії архітектури КНУБА,
ORCID 0000-0003-0263-6646
Р.В. Биковський,
магістрант КНУБА

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ КОМПЛЕКСІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

На даний момент гостро стоїть необхідність в рефункціоналізації старих освітньо-наукових комплексів через їх невідповідність до вимог сучасної якісної освіти. Інноваційні технології з'являються у кожній галузі діяльності людини.

Окремо виділяємо споруди, що відносяться саме до вивчення водних ресурсів. Вода займає майже 3/4 всієї поверхні Землі. Але дослідженням світового океану приділяється дуже мало уваги. Техногенний вплив на світовий океан має глобальні наслідки, такі як підвищення середньої температури поверхні землі, зменшення різновидів представників океанологічної флори та фауни, призведе до порушення світової економіки.

Прямий контакт з водою є бажаним у таких комплексах, тому у своїй структурі комплекси можуть або повністю, або частково знаходитись на воді. Це дає змогу швидше та більш ефективно досліджувати водні ресурси. Також може виступати як альтернативний спосіб – судохідні лабораторії.

Загальна структура освітньо-наукових комплексів складається з шести блоків. Лабораторний, медичний, рекреаційний блок (озеленення, кімнати відпочинку), харчовий, приміщення загального користування (бібліотеки тренажерний зал, та ін.), блок обслуговуючих та інженерних приміщень. У деяких випадках також може бути присутній житловий блок,

де будуть розташовані номери для тимчасового перебування на території комплексу.

Лабораторний комплекс може містити такі лабораторії: «волога» лабораторія, універсальна, термостабільна «чиста» лабораторія, термостабільна «охолоджена», проточна лабораторія. Також додатково можуть бути розміщені комплексна, лабораторія контролю та управління роботами (ЦПУ), приміщення єдиного інформаційного моніторингу, майстерня та різні контейнерні лабораторії. Деякі з перерахованих лабораторій повинні мати безпосередній контакт з водою.

На об'єктах, що знаходяться на воді, обов'язкова наявність адміністративного блоку, що буде включати в себе кімнати капітана, штурмана, рульову рубку, кімнати радіозв'язку та апаратну радіолокаційних станцій, кімнати для роботи з матеріалами ЕХП.

Важливим питанням у роботі мобільних наводних станцій є енергозабезпечення. Енергію можна накопичувати за допомогою сонячних батарей та вітрогенераторів. Також можна використовувати гідро-генератори або портативні ГЕС. Енергію можна видобувати з утилізації органічних відходів і використовувати їх замість палива. Вся енергія, що була зібрана протягом дня, буде накопичуватися у вбудованих акумуляторах.

Для забезпечення максимальної екологізації – обов'язкова система утилізації сміття (інснератори) та опріснення морської соленої води. Приміщення з масивним обладнанням переважно розташовують у нижній частині станції. Важливо розуміти, що ці приміщення є вибухонебезпечними, тому мають бути оснащені окремими вентиляційними системами, виходами та обнесені вогнетривкими стінами.

Ю.В. Петренко,

студентка кафедри

Дизайну архітектурного середовища КНУБА

РЕНОВАЦІЯ ПРОМИСЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК КАТАЛІЗАТОР ЕКОНОМІКО-КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Сучасні дослідження і досвід практичних робіт показує, що промисловість починає втрачати містоутворюючу функцію. З ростом міста та з переходом від індустріального до наукомісткого, технологічного

виробництва сьогодні виникає необхідність в скороченні промислових територій, в частковому перепрофілюванні виробничих корпусів, в реконструкції та реновації. Промислові підприємства, які з містобудівної точки зору є стійкими структурами, змушені ставати більш динамічними і підлаштовуватися під загальну змінювану міську інфраструктуру, щоб уникнути поступової деградації і занепаду.

Такі автори як Бочаров Ю.П., Фільваров Г.Й., Кудрявцев О., Метляєва О.П., Смоляр І.М., Лазарева І.В., розглядали фактори, які впливають на об'ємно-просторове формування промислових підприємств і груп підприємств [1,2]. Більшість авторів зачіпали проблеми архітектури, але тільки з точки зору самих промислових підприємств. Не враховувався вплив промислової архітектури на архітектуру житлових кварталів і відповідно архітектурне середовище в цілому.

В даному дослідженні прогнозується поглибити знання про методи трансформування промислового архітектурного середовища в сторону гармонізації, цілісності і виразності, і таким чином змінювати середовище пост-індустріального міста. Метою даного дослідження є узагальнення теоретичних основ реновації промислових утворень та їх адаптації до сучасних змін в міському середовищі. На території колишніх промислових міст знаходиться багато промислових будівель, які вже не використовуються по своєму прямому призначенню, та в більшості випадків знаходяться в аварійному стані. На сьогоднішній день більше 30% площі Києва займають ділянки промислового призначення. Теоретичні положення і висновки, визначення ряду актуальних понять виявляться корисними для проектних організацій, організацій, що займаються перепрофілюванням промислових середовищ, навчального процесу студентів будівельно-архітектурних вузів, створення будівельних стандартів і норм по реновації та реконструкції промислових середовищ. Вперше розглянуто вплив промислових середовищ на соціально-економічний стан міста.

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ БЕЗХАТЧЕНКІВ НА БАЗІ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ТА СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

При таких швидких темпах урбанізації міст, що існують зараз, на вулицях з'являється більша кількість безхатченків та соціально незахищених прошарків населення, які потребують захисту та реабілітації. Ця проблема охоплює увесь світ. Наприклад, у Німеччині та Франції не вистачає житло-місць у прихистках для безхатченків. Держави найбільш розвинених країн світу починають приділяти увагу цій проблемі та створювати умови, для забезпечення нормальної життєдіяльності соціально незабезпеченим верствам населення.

У Франції, в місті Іври-сюр-Сен (архітектурне бюро Atelier RITA), в 2017 році був побудований притулок для мігрантів і мандрівників. Для будівництва була використана збірна дерев'яна модульна система, а інфраструктура будувалася на місці. Для нього характерна функціональність та взаємозв'язок основних необхідних корпусів: адміністративного, житлового, навчального та рекреації. В цьому притулку діти мають можливість вчитися у школі, а дорослі мають дах над головою і це їм дає відчуття захищеності.

Останні декілька років почала набувати широку популярність технологія друкування будинків за допомогою 3D-принтера. Вона дає змогу звести будинок за короткий час. Такий будинок коштує набагато менше ніж зведений традиційним способом. При будівництві використовується мінімальна кількість матеріалів та будівельників.

В Японії будуються будинки з пінополістиролу, який складається з 12 модулів. Будинки збираються за 1-2 дні, фундамент – легкий стрічковий матеріал або 20 см плита. Дах будинку не потребує облаштування. Будинки з пінополістиролу коштують дорожче ніж будинки, побудовані за допомогою 3D-принтера, але мають свої переваги – стійкість до землетрусів, можливість ставити його у важкодоступних місцях.

Сьогодні є засоби для вирішення проблем безхатченків. Основні параметри, які мають входити в концепцію побудови будівель та споруд для безхатченків у ХХІ столітті є функціональність, швидкість будівництва та мінімальні затрати. Сучасні технології дозволяють зробити максимально ефективні та економічно вигідні притулки за короткі терміни.

УДК 72.01

Н.М. Шебек,

д. арх., професорка, завідувачка кафедри Містобудування КНУБА,

Є.П. Пугаєва,

магістрантка кафедри Містобудування КНУБА

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧИХ МІСТОБУДІВНИХ ОБ'ЄКТІВ

«Архітектурне проектування» – одна з найважливіших навчальних дисциплін на архітектурному факультеті. Її основним завданням є підготовка студентів до професійної діяльності. Оволодіння творчими методами проектування – наріжний камінь сучасної архітектурної освіти. Завдяки ним студенти набувають професійної майстерності. Архітектурне проектування розвивається з кожним днем. Сьогодні, наприклад, виділяють експериментальне, типове, серійне, індивідуальне, комплексне та концептуальне архітектурне проектування.

Студенти кафедри містобудування займаються концептуальним архітектурним проектуванням найчастіше, тому що цей вид проектування розвиває креативне мислення, власний погляд на досягнення архітектури, здатність відстоювати свої ідеї, інтелектуальні здібності, які допоможуть стати професіональним містобудівником. Головна задача кожного курсового проекту – знайти первинну ідею, розвинути її та оформити у вигляді кінцевої проектної пропозиції.

Концептуальне проектування починається з формулювання основної думки, яка має бути втілена в проектне рішення. Первісний задум узгоджують з даними передпроектного аналізу та розвивають до концепції проєктованого об'єкта. Концептуальне проектування часто ототожнюють з пошуковим. Його метою може бути й розробка нереальних проєктів. Концептуальним проектуванням займалися багато відомих архітекторів, але найяскравіших успіхів досягли К. Мельников, В. Кринський, М. Ладовський та І. Леонідов.

Існують такі підходи до розробки концепції, як діалектичний, особистісний, аксіологічний, діяльнісний, соціально-культурний, системний, синергетичний. Ці підходи поділяються на 3 групи. Перша група включає в себе підходи, що обумовлюють філософську й змістовну сторону концепції, а саме: особистісний, діяльнісний, діалектичний та аксіологічний. Друга група включає підходи, що визначають процесуальні особливості побудови – соціально-культурний та синергетичний. Третя група складається з системного підходу. Концепція рекреаційно-оздоровчого містобудівного об'єкта повинна розроблятися одночасно з урахуванням соціальних, біологічних та особистісних особливостей різних груп населення.

Кожний підхід до концептуального проектування є дуже важливим, але в проектуванні рекреаційно-оздоровчого середовища найбільша увага має приділятися особистісному та соціально-культурному підходам. Перше місце посідає соціально-культурний підхід, мета якого – організувати раціональне й змістовне дозвілля, задовольнити культурні й оздоровчі потреби відпочиваючих, розвинути їх персональні здібності та створити умови для самовдосконалення охочих.

В особистісному підході акценти роблять саме на оволодінні знаннями, навичками рекреаційної культури, а також на розвитку особистісного потенціалу у сфері дозвілля. Адже відпочиваючі та туристи повинні дізнатися про культуру та історію міста, способи рекреаційної діяльності, і при цьому розкрити власні можливості – реалізувати свій фізичний та психічний потенціал.

Отже, концептуальне проектування є важливою складовою у навчанні архітекторів. Студентів приваблює те, що можна пропонувати креативні ідеї, втілювати їх у проектах, а заодно розвивати власні навички та поступово ставати професіоналом своєї справи. Також, завдяки використанню існуючих концептуальних підходів можливо покращувати свої архітектурні проекти. Таким чином, розвиток концептуального проектування сприяє зростанню кількості креативних архітекторів.

Н.М. Шебек,
д. арх., професорка, завідувачка кафедри Містобудування КНУБА,
О.Ю. Туровець,
студент КНУБА,

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ФОРМУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ В ЗОНІ ВПЛИВУ АЕРОПОРТУ «БОРИСПІЛЬ»

Україна знаходиться у вигідному геополітичному положенні, оскільки через її територію проходять важливі торговельні шляхи між Європою та Азією. Зокрема, через Україну проходять 4 міжнародні транспортні коридори, та ще два пропонується додати до цього списку. Вони включають у себе автомобільну та водну транспортну мережі. У той же час авіаційний потенціал України не використовується у повній мірі. Причиною цього є відсутність відповідного аеропорту-хабу, в якому б здійснювалася дозаправка літаків, що курсуватимуть маршрутом «Європа-Далекий Схід», чи пересадка на рейси до країн арабського світу.

Аеропорт-хаб, крім здійснення повного обслуговування авіаперевезень, є потужним транспортно-пересадочним вузлом, що може включати і автомобільне, і залізничне сполучення. Він притягує до себе комплекс культурно-побутового обслуговування, такого як готелі, заклади харчування, торгівлі (через великий пасажиропотік такого аеропорту), та промислових підприємств (через наближеність до шляхів переміщення сировини і готової продукції). Дана територія має високий потенціал для економічного розвитку не тільки певного регіону, але й держави в цілому, отже, її продуманий розвиток здатен підняти престиж України на міжнародній арені.

Метою наукового дослідження, що передуватиме розробці проекту багатофункціонального центру в зоні впливу аеропорту «Бориспіль», є виявлення прогресивних тенденцій та визначення методичних прийомів архітектурно-планувальної організації багатофункціональної забудови в зонах впливу аеропортів з подальшим використанням набутих знань в розробці проекту першого в Україні аеропорту-хабу.

Вирішення проблеми освоєння території біля аеропорту Бориспіль залежить від Міністерства Інфраструктури України, керівництва ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»», Київської та Бориспільської МДА. Можна припустити, що зазначена проблема досі не вирішена через

відсутність фінансування та нерозуміння необхідності розвитку не тільки власне аеропорту, але й його зони впливу. Розв'язання проблеми ускладнюють брак досліджень, присвячених організації зон впливу аеропортів, та відсутність соціально-економічного обґрунтування доцільності мультифункціонального освоєння територій, прилеглих до повітряних воріт країни.

Потрібно довести необхідність розбудови багатофункціонального центру у зазначеній місцевості, запропонувати шляхи до повної реорганізації існуючих транспортних зв'язків та розробити варіанти функціонально-планувального і об'ємно-просторового рішення структурної забудови в зоні впливу аеропорту «Бориспіль».

Кошти для втілення проектної пропозиції у життя можна дістати із залученням інвесторів та проведенням тендерів на окремі комерційні об'єкти забудови.

У проведенні дослідження і розробці проектних пропозицій можуть допомогти: Державне підприємство "Український державний науково-дослідний інститут проектування міст "ДІПРОМІСТО" імені Ю. М. Білоконя, Управління містобудування та архітектури Бориспільської міської ради, ГО «Зодчий». Також до проекту необхідно залучити організації, які мали досвід будівництва об'єктів подібного типу.

Вихідну інформацію для розпочатого дослідження можна знайти у наукових працях схожої тематики, у прикладах практичного вирішення подібних проблем. Для проектування у зоні впливу аеропорту «Бориспіль» будемо використовувати існуючі супутникові знімки, Генеральний план м. Борисполя, Генеральну схему планування території України, топографію м. Борисполя та кадастрову карту України.

Головним результатом нашої діяльності має стати привернення уваги до необхідності розвитку території навколо аеропортів, оскільки вони являють собою візитівки країни, адже те, що людина бачить тільки прибувши до країни й покидаючи її, надовго залишається в пам'яті і зумовлює ставлення до відповідної держави. Вирішення описаної проблеми сприятиме прискоренню економічного розвитку України, пожвавленню ритму авіап перевезень, приведе до збільшення кількості робочих місць у зоні впливу аеропорту та підвищення рівня обслуговування пасажирів, що є особливо важливим під час пересадок чи затримок рейсів. Впровадження ефективних методів протидії пандеміям в архітектурно-планувальні рішення дозволить посилити рівень безпеки пасажирів, заощадити час і кошти.

УДК 728.5

В.А. Щурова,

к. арх., доцент кафедри Дизайну архітектурного середовища КНУБА,

Ян Ченчжо,

студентка кафедри Дизайну архітектурного середовища КНУБА

КОНЦЕПТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИСОТНИХ ГОТЕЛІВ В КИТАЇ

Організація готельних комплексів пов'язана з формуванням систем туризму в містах, які мають історико-культурні пам'ятки, унікальні ландшафтні ресурси, оздоровчий клімат, спеціальні спортивно-оздоровчі комплекси або умови для професійної ділової діяльності. Туристична індустрія активно розвивається в усіх країнах світу. У різних містах Китаю в останні 20 років проєктуються на конкурсній основі та будуються висотні готельні комплекси. Запрошуються відомі архітектори із зарубіжних країн, що значно пливає на втрату образу міст, який базується на віковій історичній спадщині та традиціях.

У Китаї збереження архітектурної спадщини, ужиткового мистецтва та давньої філософської концепції формування середовища займає значне місце. В усіх містах країни в центральних частинах зберіглися чи реконструйовані (за законом кожні 20 років) пагоди різної величини, як символ традиційної архітектури й поваги до минулого. Зазвичай, їх оточує класичний парк. Тема традиційної китайської садово-паркової архітектури охоче використовується у тематичних парках усього світу.

В м. Ухань площею 8494 км² проживає майже 11 млн мешканців. Висотні готелі в м. Ухань розташовані не тільки у центральних зонах міста, але і в радіусі 15 км від центру. Серед висотних готелів особливої уваги заслуговують наступні: Inter Continental Wuhan знаходиться у 8 хв. пішохідної доступності до виходу «С» залізничної станції Guobo North; Hilton Wuhan Optics Valley – у високотехнічній зоні Східного озера Яньсі з традиційними китайськими елементами; Hyatt Regency Wuhan – в центрі району Хуньшань; Holiday Inn Wuhan Riverside – над річкою Янцзи з прибудованим традиційним павільйоном у парку готелю; Wuhan Marriott Hotel Optics Valley – на відстані 1,9 км від Південного Центрального Університету; Shangri – La Hotel, Sheraton Grand Wuhan Hankou Hotel, The

Westin Wuhan Wuchang, Wuhan Youyi International Hotel, розташовані на відстані від 2,5 км до 5 км від центру міста.

Міжнародний центр Шовкового шляху планує інвестувати 10 мільярдів юанів із загальною площею будівництва близько 650 000 м². За задумом, 501-метрова супер висотна будівля з елементами традиційної китайської архітектури (багатоярусна сучасна «пагода» із скла і металу) в м. Сіань буде включати офісні будівлі типу супер 5А, міжнародні конференц-центри, п'ятизіркові готелі, бізнес-готелі, апартаменти, елітні міжнародні універмаги, торгові вулиці тощо.

Головною тенденцією є розміщення великих готелів в центрі міста. Вони – невід'ємний планувальний елемент центральних площ міста. Практика експлуатації готелів показує, що найбільш ефективно їх розташування в центрі міста з багатьох причин, але тепер все частіше будуються великі готельні комплекси і на в'їздах у найкрупніші міста. Поряд зі звичними готелями, які знаходяться вздовж пожвавлених автомагістралей для найкрупніших міст характерне будівництво готелів спеціалізованої спрямованості. Бізнес-готелі – в бізнес районах великих міст. Особливість таких готелів полягає в обов'язковій наявності конференц-залів, технічних засобів для організації бізнес зустрічей; бутік-готелі – шикарні готелі 5 зірок, які в першу чергу дбають про стиль і дизайн. Відомчі готелі, що належать великим організаціям або муніципалітету. Компактна форма плану різних обрисів (квадрат, трикутник, коло та ін.) застосовується для багатоповерхових готелів з розташуванням сходово-ліфтового вузла в центрі будівлі. Раціональність даного архітектурно-планувального рішення полягає в зменшенні тепловтрат будівлі в зв'язку з скороченням поверхні фасадів, зниженні вітрових навантажень, інсоляції. Виразний пластичний вигляд, самобутній інтер'єр, використання національних особливостей місцевої архітектури і традиційних матеріалів – ті архітектурні засоби, якими створюється неповторна атмосфера – невід'ємна частина іміджу готелю.

Аналізуючи різноманіття існуючих на сьогоднішній день в світі готелів і готельних комплексів, можна зробити висновок, що практично всі сучасні архітектурні напрями і течії можливі. Це пов'язано з тим, що цей складний об'єкт, який поєднує в собі житло та суспільно-розважальні функції, дозволяє архітекторові втілити найсміливіші новаторські ідеї, створити виразний образ. Концептуальне застосування традиційних особливостей в архітектурі готельних комплексів є кращим при формуванні естетики простору, що цікавить зарубіжних відвідувачів.

Традиційні засоби і прийоми китайської архітектури і садівництва можуть бути використані не лише при формуванні фасадів, але і в інтер'єрних рішеннях та організації садів на дахах і ярусах будівлі.

УДК 728

Nicole Caruso,

*Architect and doctor in sustainable use of
architectural landscape cultural heritage,
Teacher at School E. Franceschini – Rho (Milan),
м. Мілан, Італійська Республіка*

REDESIGN THE POST-COVID CITY IN ITALY: THE NEW POLICIES OF URBAN PERSPECTIVES OF TODAY'S TRANSFORMATION

Italy: the project that we miss here...in an Italy accustomed to emergencies related if on the one hand to the seismic risk and its post-earthquake construction on the other to hydro geological risk, were alized that in times of virus pandemic no one has seen if our current cities responded to the new needs of a community in lockdown.

Usually they have taken care of the spaces where to relate dictated by the expansion of shopping centers located outside the cities, moving away the shopping of the areas of the famous Italian historic centers reduced to areas no longer residential if not touristy style the city of Venice. The current crisis that comes with it is seeing the empty city centres emptied of those huge masses and tourist flows and that huge amount of people who went to the city centre for business.

The deserted city, people in smart working at home ... the kids connected to the school in DAD... the empty cities of its community rediscovers the need to equip itself with cycle paths and green areas. Sustainable, green and human-friendly cities.

Redesigning the post-covid city in Italy is the complex theme of this year 2020, the pandemic has awakened new needs that seemed to be drowsy. We need a review, a "different habitat model, rethinking social and cultural relations in cities" and a return to the past of our cities, especially those that are now widespread, decentralised from their centre and gravitating around satellite suburbs that can no longer constitute dormitory districts in the age of work from home.

The cities, which remain man's greatest invention, for he is here, in the course of the history, that people and economies, cultures meet, today are dramatically in crisis, especially in large conurbations.

The city turns out to be in crisis for the progressive disappearance of the necessary balance between Man and Nature, innovation has not often rhymes with solution.

It is necessary to indicate "principles" and not rules capable of eliciting: social cohesion, mitigation and adaptation to climate change. Sustainable habitat: new residentiality, new relationship between cities, widespread cities, small towns. Reduction and not increase of the urban footprint. Promoting an adaptive, non-standardized footprint. Allocation of non-rain funding with the Covid pandemic has done nothing but make everyone's eyes jump into this difficult, widespread condition of Human habitats.

Our ambition began, forgetting every moment and focus a project of "care and attention" for cities and urban places in Italy, putting society at the center, and orienting the eyes of decision-makers to the city as a place to take care of, together with people and places that inhabit and live.

We are strongly convinced that Italy must move towards a profound ecological transition, also in order to mediterranean DNA that sinks a significant identity into the landscape.

This is what also say a necessary rebalancing between strong areas – urban – and marginal areas – smaller centers, villages, a design experience of "city in nature". The link between cities and smaller towns – in many parts of Italy, denied and removed – are the "ecological corridors", the infrastructure of nature, rivers, streams, lakes, valleys, in practice that set of interconnected habitats that maintain the degree of biodiversity and environmental balance.

Reactivating these corridors, through sensitive landscape projects, interrupts the short circuit between man and nature, between cities and inland areas.

Following the crisis unleashed by the pandemic still in progress, there is an inescapable reflection on the themes of space, the city, architecture, the landscape. The Vertical Forest of Milan can no longer remain an isolated case of a redevelopment and experimentation project in a disused area of the great city of Milan, but it is necessary to rediscover the value of the house as a place of life lived from the balcony to the family common spaces not reduced to the minimum measures of housing standards to which contemporary culture has accustomed us, but it is necessary to rediscover the city as a meeting place, of individual sports to be practiced outdoors in parks, with games for children,

cycle paths and rest areas to think of the city of the future that in Italy more than in other nations has as always to deal with the enormous and huge legacy of its architectural past.

Krystyna Paprzyca,

Assoc. Prof. DSc. PhD. Arch.,

Faculty of Architecture, Cracow University of Technology, Republic of Poland

WRIGHT - CHICAGO - PRAIRIE STYLE

1. Introduction

Organic architecture is considered as a trend in modern architecture which focuses on the assumption that architecture should be shaped in correlation with the beauty of nature. The buildings of organic architecture are embedded in the landscape and surroundings, constituting its natural continuation. Natural building materials, environmentally friendly and energy-saving solutions are used. This trend attempts to change the way of thinking and perceiving the world, to restore balance in the environment that has been disturbed by the development of industrial civilization.

The concepts of organic architecture in Europe were proclaimed by Hugo Häring (1882-1958) and Frank Lloyd Wright (1867-1959). Frank Lloyd Wright designed many buildings in this trend, examples of well-known projects include Wright's own house in Oak Park, Illinois, and Kaufmann's house in Bear Run, Pennsylvania, known as the Waterfall House (Fallingwater, 1939). Also, other designers such as Alvar Aalto, Reima Pietilä, Hans Scharoun, Lucien Kroll, Imre Makoveč, Ralph Erskine, and Americans Bruce Goff and Herb Greene referred to organic architecture in their projects.

2. Wright – Chicago – prairie style

"Architecture is the triumph of Human Imagination over materials, methods, and men." Wright.

Frank Lloyd Wright was inspired by the Taoist philosophy, which emphasized the relationship between a man and the space in which he lives.

The prairie style is an example of organic architecture. It appeared in Chicago at the turn of the 19th and 20th centuries. Its precursors included Louis Sullivan and Frank Lloyd Wright, who gathered a large group of architects, creating a trend called Prairie School.

In 1893, Wright started his own company in the Chicago suburb of Oak Park. In the years 1895-1923, he designed Prairie Houses. The name refers to

their integration into the landscape of the area of Chicago. The main assumption of Wright's idea was to make the household members as close to nature as possible.

The unique residential buildings designed by Lloyd Wright were commissioned by wealthy representatives of the American middle class. Adopting the principle of organic architecture, the buildings were characterized by an extensive layout in terms of both form and function, they were not very high, in order not to dominate the surroundings.

The Prairie House was characterized by a comprehensive approach to designing process: a project with an interior plan and basic furnishings. Typically, there was a large open space on the ground floor, consisting of a living room, dining room and hall, sometimes a library. The fireplace was the heart of the house. A characteristic feature of the prairie style represented by Wright are minimalist, yet luxurious interiors, distinguished by the caring for the user's comfort and the smallest details. Natural materials such as dark wood, usually oak, local stone and glass dominate not only inside, but also outside of the building. The subtle ornaments visible on the ceramic tiles and stained glass windows create geometric and floral patterns inspired by the local flora.

The prairie houses designed by Wright did not include the attic. Instead, they comprised a plain flat ceiling, which resulted in a bigger living area. He also rejected the basement, putting the building on a concrete slab.

Wright believed that simplicity should be the main aesthetic advantage of the building.

Frank Lloyd Wright died on April 9, 1959, a little before the age of 92. The epitaph on his grave in Wisconsin says, "Love of ideas is a love of God."

3. Conclusion.

The research on the culture of the East and its role in creating forms of culture and cultural patterns for communities indicate that the most important ideals of philosophy are based on the principles of harmony, respect, purity and peace. These features result in the formation of a bond with the whole world in which we live.

The search for design solutions, such as the designs of prairie houses by Wright, aimed at harmony between the work of man and the work of nature, which is an important goal itself. Being with nature enriches and allows us to constantly develop.

Contact with nature also teaches humility towards the world and makes us aware of passing. Interacting with it in every free moment allows seeing its

wisdom, which influences us by making changes that reason would not be able to make.

We should be aware of the fact that if the human body is cut off from nature for too long, it will dry up and become weak as it is isolated from the vital forces. The isolation from wildlife that lasts too long will cause the death of the spirit as it is detached from its roots.

"Buildings like trees are brothers of mankind. Buildings, trees and people grow out of the ground towards the light " Wright.

References:

1. *Frank, Lloyd Wright*, Retrospective review, Arkady, Warszawa 1998 r,
2. K. Paprzyca, *Nature – Architecture – Man*, Środowisko.

Șerban Țigănaș,
Associate Professor PhD,
Dana Opincariu,
Associate Professor, Ph.D,
Technical University of Cluj-Napoca, Romania,
Faculty of Architecture and Urbanism, м. Клуж-Напока, Румыния.

FORM FOLLOWS CONCEPT. FOCUSING ON DESIGN PROCESS FOR ARCHITECTURAL STUDENTS

Clarifying the terms.

One of the first terms students are discovering at their contact with the school of architecture is concept. This very important and not very much understood term is surrounded by some other like idea, creativity, inspiration, innovation, imitation, and copy. The purpose of this paper is not to define all of them, but to focus on the concept. In many schools of architecture, the first years are dedicated to a transition towards design thinking from previous background of the students. This is mostly realized by housing projects, from small secondary holiday homes, through family houses towards collective housing, progressively. But studying architecture with housing projects is not easy, because at global level, houses are the most projects done without architects. The questions arising here is if, why and when an architect may contribute to a house design? Answering to the brief, providing a functional shelter looks not

enough for good architecture. But why? This is the challenge for the tutors of the design studio.

What is a concept and what it isn't?

Students need to understand the importance of having a concept for their projects. A concept is not easy to define and explain. A concept of the project makes the difference between quality and mediocrity or even worst of architecture. First of all, a concept is complex even if it is expressed essentially. A concept is adequate to the brief and to the context. A concept is a set or a combination of aims and characteristics giving a special value of the project, in that place at that time for those users. A concept refers to synergies and to cultural models. It is both simple and complicated, meaning balanced and adequate. A concept is clear and understandable. On the contrary, an architectural concept is not just a label or a formal reference. It cannot be a formal metaphor per se. The architectural concept needs to be rooted in culture of building and social behavior.

Starting Architectural Design.

One of the project briefs we experience nowadays refers to designing a pavilion without a specific function. To free form from function is the method to enhance the importance of basing form design on concepts, in the first year studio. Housing is the next step, from simple temporary solutions towards common family type of houses. The students are guided to discover the ingredients of the architectural design decisions. Most of them get familiarized with the natural light, the sights towards the landscape and the need for nature connection and biophilia. But this is not enough for having a concept.

To look is not enough.

The quality of the architectural form is a constant aim of architectural creation. The challenge for the tutors of the design studio is to guide students beyond design composition. What is the form saying? What is the message the architect is providing by his project? And if the form is the answer, what is the question? Concept is the starting point and the reading key of a project. Architecture needs deeper comprehension. First sight is important, as well as profound analysis. These are important challenges for the design studio in first and second year at the architecture schools.

Limits of the freedom and freedom of limits.

Students are encouraged to explore the limits of creativity in rational conditions. But what does it mean? It simply means understanding sustainability as applied to architecture. Of course it is not easy to work with a vast body of

knowledges from the very beginning, but the mission is to get students involved with good principles and to allow progress according to these.

Șerban Țigănaș,
Associate Professor PhD,
Dana Opincariu,
Associate Professor, Ph.D,
Technical University of Cluj-Napoca, Romania,
Faculty of Architecture and Urbanism, м. Клуж-Напока, Румыния.

WELL TEMPERATE CREATIVITY

The first question an architectural school is asking itself is: what kind of students we want to have? The second is: how we select them from the candidates? For the first one we usually imagine an ideal profile which is corresponding to a certain percentage of the attendees. It is not a large one. The experience is providing statistics on the number of exceptional and very good students, indicating in general two main categories of background: the so called talented and the intelligent. This is not to be understood like two incompatible sides of the same personality. The most common procedure to select students for architecture programs is to select based on their inclination towards graphic expression. Working with students confirms that there is a certain number of poor drafters which confirm lately their capacity to understand theory of architecture and to apply their knowledge in the design field successfully.

The education in preuniversity level is unfortunately based on reproduction of taught patterns of knowledge. Students begin to think that the possession of knowledge means having the capacity to store information or to quickly find and apply it in different predetermined processes. Some students, arrived at the university level, start waiting to continue this kind of education and are deeply surprised when they discover the expectation to be creative instead of reproductive. This kind of behavior is to be changed as soon as possible when starting architectural education with fresh students. The first challenge is to change teaching into inspiring and guiding. This is not an easy task because a dramatic change is already happening at that age, when the whole life of a young student is under the pression of complete disruption from the precedent. One solution is to succeed in explaining what this new condition means, to clarify the terms and the need for continue evaluation of results into

an iterative process, such as the design development of a concept. In this context to be creative does not mean necessary to be different. Creativity in architecture means much more to adapt at specific conditions of a complex context. This is certainly an important task and it needs to temperate at the beginning of a new project the rush to produce solutions before deeply understanding the brief, the site and searching for relevant references. Creativity which is not based on references is to be questioned. In architecture it is impossible not to select and interpret the essentials of the culture of building somewhere and sometime.

To be creative means to be optimist and passionate. The two are not similar. They may be also contradictory to some extent. Optimism is the form of resisting while constantly reiterating the proposals and redesigning after regular sessions of criticism by the teachers. “It may be better”, you hear at every discussion, but until when? How can a student guess when to stop and when a design concept is well enough developed and the process may end by finishing the project? This is a very delicate mission of the tutor to avoid the rejection of tuition from a student who may understand that whatever he tries is not reaching the satisfactory level. On the other hand the very evocated “passion” does not mean one is living constant joy of doing something. It means restless, hard work and rework, lack of comfort and long periods of pursuit for better solutions.

Tutors need to understand very well the psychology of the student, which is not the same for all. This meeting is crucial. This is why starting design with fresh students is not only about architectural thinking but psychological work with students. The target is to determine students to develop their own method while adapting a structured process to their own personal particularities. Heads in the clouds, feet on the ground. This is the profile of an architect. You have to understand the ground for staying on it. You also need to rise to the sky to escape from obsolete paradigms. This means a large span of understanding and very good balance in selecting and applying solutions. Arguments for every decision are the real bricks for a student in architecture, while designing.

The conclusion of this condensed insight in the pedagogy of architectural design is referring to the activity of tutors. Some schools of architecture do not dedicate enough attention to the delicate moment of the beginning. The encounter with the architectural design process is the moment of a possible revelation: the students may understand the difficulties without giving up, may enjoy without being exhausted and progress without giving up. A good project does not mean just a moment of inspiration and to follow a clear path of a stepped process. It is introspection and communication.

Електронна адреса постійного розміщення в інтернеті матеріалів
Всеукраїнської наукової конференції
"Сучасна архітектурна освіта":
Сайт Київського національного університету будівництва і архітектури,
розділ бібліотеки КНУБА:
Е-Ресурси / Наукова періодика та тези конференцій
Адреса сторінки для оформлення посилання на наукову публікацію:
<http://library.knuba.edu.ua/node/51>
Група конференції у Facebook:
КОНФЕРЕНЦІЯ СУЧАСНА АРХІТЕКТУРНА ОСВІТА
<https://www.facebook.com/groups/1032585840191306/>
YouTube-канал конференції:
Конференція Сучасна архітектурна освіта

Link in Internet to the permanent placement of materials
of All-Ukrainian scientific conference
"Modern architectural education":
Site of Kyiv National University of Construction and Architecture,
subsection of library of KNUCA
Address of the page for link to the scientific publication:
<http://library.knuba.edu.ua/node/51>
Group of the conference on Facebook:
КОНФЕРЕНЦІЯ СУЧАСНА АРХІТЕКТУРНА ОСВІТА
<https://www.facebook.com/groups/1032585840191306/>
YouTube-channel of the conference:
Конференція Сучасна архітектурна освіта

Наукове видання

СУЧАСНА АРХІТЕКТУРНА ОСВІТА.

КОНЦЕПТУАЛЬНІСТЬ

АРХІТЕКТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ.

МАТЕРІАЛИ

ХІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

19 листопада 2020 року

КИЇВ – КНУБА

Комп'ютерне верстання *Г.Н. Ушаков*

Підписано до друку Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 9,0. Облік.-вид. арк. 9,7

Тираж 80 прим. Вид. № Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

ДК № 808 від 13.02.2002 р.